

POLICY

WHITE PAPER

NO. 01

Statutul Elevului

Raport privind aplicarea drepturilor și îndatoririlor
elevilor în perioada 2016-2023

O publicație de

Quartet Institute

București, Romania

Ianuarie, 2024

Acest raport este disponibil pe quartet.ro

Institutul Quartet este un think-tank independent situat în București, România. Oferim expertiză și cercetare în domeniul politicilor publice pe o varietate de teme importante pentru stat și societate. Misiunea noastră constă în promovarea democrației, a valorilor liberale și a bunei guvernance prin idei concrete și implementabile.

O publicație finanțată de

Salvați Copiii

DISCLAIMER: Institutul Quartet își rezervă toate drepturile cu privire la această publicație. Conținutul acestei publicații poate fi reprodus, în tot sau în parte, doar cu citarea și menționarea Institutului Quartet, incluzând titlul complet și numele autorilor. Reproducerea, în tot sau în parte, este permisă doar cu acordul prealabil al Institutului Quartet. Opiniile exprimate în această publicație nu reprezintă, în mod necesar, pe cele ale Institutului Quartet, ale sponsorilor sau partenerilor săi.

POLICY

WHITE PAPER

NO. 01

Statutul Elevului

Raport privind aplicarea drepturilor și
îndatoririlor elevilor în perioada 2016-2023

Alexandru Bajdechi
Cristian-George Farauanu
Cristian Ghingheș

Sumar executiv

Raportul de față își propune o analiză retrospectivă a Statutului Elevului, reexaminând parcursul și impactul acestui document semnificativ în educația din România, de la aprobarea sa în 2016 și până la finele anului 2023. Acesta își propune să analizeze aspecte ale aplicării Statutului, scoțând în evidență atât progresele, cât și limitările întâmpinate de-a lungul anilor.

Pe parcursul analizei, raportul dezvăluie o discrepanță remarcabilă între drepturile teoretice asigurate de Statut și realitatea lor practică în școlile din România. Deși Statutul promite 32 de drepturi educaționale esențiale, precum accesul gratuit la educație și o educație de calitate, practicile din teren relevă o realitate diferită, marcată de costuri ascunse și dependența de meditații pentru a atinge standardele educaționale.

Raportul evidențiază că, deși legislația românească garantează dreptul la educație gratuită, există numeroase cazuri în care acest drept nu este respectat în realitate. Problemele includ costuri suplimentare care pun o presiune financiară asupra familiilor. Acest lucru poate duce la inegalități și la excluderea elevilor din familii cu venituri mai mici. Se subliniază necesitatea unei mai bune reglementări și definiri a drepturilor educaționale, care să includă mecanisme clare de monitorizare și implementare. Raportul sugerează că guvernul și autoritățile educaționale ar trebui să dezvolte și să aplice standarde uniforme pentru asigurarea accesului egal la educație, indiferent de situația economică a elevului.

Există o preocupare semnificativă legată de discriminarea în școli, care se manifestă prin bullying, segregarea elevilor cu nevoi speciale, sau discriminarea pe bază de etnie sau gen. Raportul citează exemple concrete și decizii ale CNCD care evidențiază aceste probleme. Astfel de cazuri nu numai că afectează experiența educațională a elevilor, dar pot avea și repercusiuni pe termen lung asupra dezvoltării lor sociale și emoționale. Raportul recomandă includerea unor prevederi specifice în statutul elevului, inspirate din practicile și deciziile CNCD, pentru a oferi o bază mai solidă în combaterea discriminării. Este crucial să se asigure că toți elevii sunt tratați cu egalitate și respect în mediul educațional, indiferent de circumstanțele lor personale.

Elevii se confruntă adesea cu limitări în ceea ce privește dreptul lor de a se asocia și de a-și exprima opiniile. Raportul observă că participarea activă a elevilor în organizații și în procesele decizionale ale școlii contribuie la dezvoltarea lor ca cetățeni activi și responsabili. Se propune o revizuire a capitolelor din statut care se referă la asocierea și reprezentarea elevilor.

Aceasta ar trebui să vizeze consolidarea independenței și participării lor active, asigurând că au o voce în problemele care îi afectează direct și că pot contribui la crearea unui mediu educațional mai inclusiv și democratic.

Implementarea drepturilor sociale, cum ar fi accesul la transport subvenționat, burse școlare sau asistență medicală școlară, este adesea inefficientă din cauza lipsei de resurse și a unui mecanism de monitorizare adecvat. Acordarea drepturilor sociale depinde în mod direct de modalitatea în care sunt reglementate la nivel național și aplicate la nivel local, existând serioase diferențe între diferite județe și chiar localități. Elevii din medii defavorizate sau cu cerințe educaționale speciale sunt cei mai afectați de aceste lacune. Această stare de fapt conduce la disparități majore în ceea ce privește oportunitățile educaționale și dezvoltarea elevilor. Raportul îndeamnă la o colaborare mai strânsă între autoritățile locale, Ministerul Educației și societatea civilă pentru a adresa aceste probleme. Este esențial să se asigure fondurile necesare și să se dezvolte un sistem eficient de monitorizare și evaluare pentru a garanta că toți elevii beneficiază de drepturile lor sociale.

Regulile impuse elevilor în multe școli sunt adesea neclare sau chiar ilegale, ceea ce duce la aplicarea arbitrară a sancțiunilor și la un mediu de învățare care poate fi perceput ca fiind ostil sau discriminatoriu. Astfel de practici pot avea un impact negativ asupra respectului de sine al elevilor și asupra motivației lor de a învăța. Se sugerează implementarea unui sistem de verificare a conformității regulamentelor școlare cu legislația națională și cu principiile de bază ale drepturilor elevilor.

Mecanismul actual de monitorizare a respectării statutului elevului este inadecvat. Raportul indică faptul că multe dintre sondajele online folosite pentru a evalua respectarea drepturilor elevilor nu sunt suficient de precise sau cuprinzătoare. Acest lucru conduce la o lipsă de înțelegere realistă a modului în care sunt respectate aceste drepturi în școli. Se recomandă dezvoltarea unor noi metode de monitorizare, care să includă atât date cantitative, cât și calitative. Acestea pot implica vizite în școli, interviuri cu elevi, părinți și profesori, dar și analize ale cazurilor raportate de abuzuri sau de nerespectare a drepturilor.

Elevii se confruntă cu provocări semnificative în raportarea abuzurilor sau neregulilor din cauza lipsei unor mecanisme eficiente de protecție și de plângere. Raportul propune crearea unor mecanisme de sesizări conforme cu standardele internaționale, cum ar fi cele prevăzute în Directiva UE 2019/1937 privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii. Acestea ar include asigurarea anonimității și protecției celor care raportează și implementarea unor proceduri clare și accesibile pentru tratarea plângerilor.

Cuprins

Sumar executiv.....	1
Cuprins.....	3
Introducere.....	5
Drepturile elevilor în perioada 2016 - 2023.....	7
Drepturile educaționale.....	7
Finanțarea și costul educației.....	8
Calitatea și relevanța educației.....	11
Feedbackul elevilor.....	12
Dreptul la opțiune.....	12
Combaterea discriminării în educație.....	13
Dreptul la o evaluare obiectivă și corectă.....	18
Concluzii.....	18
Drepturile de asociere și exprimare.....	19
Dreptul de asociere.....	20
Dreptul de a protesta.....	21
Dreptul la reuniune.....	23
Participarea la ședințele consiliului elevilor.....	23
Dreptul de a fi ales și de a alege reprezentanți.....	23
Dreptul de a publica și distribui materiale informative.....	29
Concluzii.....	29
Drepturile sociale.....	30
Drepturi ale elevilor privind transportul.....	31
Dreptul la burse.....	35
Dreptul la asistență medicală.....	37
Dreptul la asistență psihologică și logopedică.....	39
Drepturi pentru elevii cu cerințe educaționale speciale.....	39
Drepturile privind cazarea, masa, supravegherea și odihna.....	40
Dreptul la locuri în tabere și școli de vară/iarnă.....	41
Dreptul la reduceri pentru activități culturale și sportive.....	41
Alte drepturi sociale.....	42
Concluzii.....	43
Dreptul la recompensă.....	44
Alte drepturi.....	46
Dreptul la acte și documente de studii gratuite.....	47
Dreptul de a primi informații de interes public.....	47
Dreptul de a le fi înregistrate toate cererile scrise și semnate.....	48
Dreptul de a beneficia de un "Ghid al elevului".....	49
Dreptul de a avea profesori repartizați la clasă în mod nediscriminatoriu.....	50

Îndatoririle și interdicțiile elevilor în perioada 2016 - 2023.....	51
Regimul sancționator al elevilor în perioada 2016 - 2023.....	56
Alte provocări ale Statutului Elevului.....	64
Lipsa unui mecanism de monitorizare și intervenție pentru aplicarea statutului.....	64
Necesitatea unui sistem de reclamații la nivel școlar.....	65
Concluzii și propuneri.....	66
Bibliografie.....	69
Anexă - Statutul Elevului 2023.....	78

Introducere

La mai bine de 7 ani de la adoptarea primului Statut al Elevului, sutele de modificări legislative din această perioadă de timp au culminat în vara anului 2023 prin înlocuirea Legii educației naționale cu legile învățământului preuniversitar și universitar, astfel încât în mod natural a apărut necesitatea actualizării Statutului Elevilor aprobat prin ordin din ministru în anul 2016.

Prin Ordinul nr. 6072/2023, ministrul Educației a aprobat un calendar pentru punerea în aplicare a dispozițiilor Legii învățământului preuniversitar, astfel încât a stabilit data de 1 februarie 2024 ca orizont de timp pentru aprobarea unui ordin privind aprobarea unui nou Statut al elevului care, conform legii, va fi adoptat "în urma consultării Consiliului Național al Elevilor și a altor asociații reprezentative la nivel național ale elevilor".

Până la data redactării acestui raport, Ministerul Educației și Cercetării nu a dat publicității niciun raport privind implementarea Ordinului nr. 4742/2016 privind Statul Elevului și nici seturi de date pentru evaluarea politicilor trasate în acest document normativ. Așadar, până în prezent nu a fost satisfăcută nevoia de monitorizare și evaluare a politicii publice aflate în discuție, nefiind evidențiate aspectele minimale prevăzute în Regulamentul privind procedurile de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice la nivel central: modificări instituționale survenite în urma implementării statutului, modificările asupra situației grupurilor țintă vizate, costurile implementărilor, respectarea termenelor și conținutului activităților, respectiv întârzierile în realizarea activităților și motivul producerii lor.

Prezentul raport își propune să analizeze felul în care Statutul Elevului a fost interpretat și aplicat în toată perioada parcursă între august 2016, când a fost adoptat prin ordin de ministru, și până în prezent, adică primele zile ale lunii ianuarie 2024.

Statutul Elevului a fost aprobat în august 2016, cu o întârziere de 5 ani față de momentul adoptării Legii educației naționale nr. 1/2011 ce prevedea la articolul 80 că statutul se aprobă de ministru după ce este elaborat împreună cu Consiliul Național al Elevilor și organizațiile guvernamentale și neguvernamentale reprezentative.

Vom arăta cum Statutul Elevului și-a demonstrat în perioada 2016-2023 atât limitele, cât și lipsurile, dincolo de prevederile benefice pentru elevi ce au fost aplicate mai mult sau mai puțin selectiv, în funcție de tipul de drept sau de

obligație stabilită sau în funcție de județul, localitatea sau chiar școala în care a fost aplicat statutul.

Autorii raportului urmează să descrie pe larg, pe fiecare prevedere din statut în parte, cum au fost puse în practică drepturile și îndatoririle beneficiarilor primari ai educației, furnizând o imagine bazată pe date din alte rapoarte sau din surse deschise, pe jurisprudență și pe cazuri concrete care vor contura în ce măsură a fost respectat Statutul Elevului.

Mai departe, pe baza constatărilor identificate, raportul trasează o serie de recomandări și direcții cheie de urmat în perspectiva redactării noului statut, astfel încât pe de o parte drepturile actuale să fie mai bine definite și astfel să crească gradul de aplicare a acestora, iar pe de altă parte să fie formulate noi prevederi care să acopere nevoile elevilor ce nu sunt adresate prin actualul statut.

O atenție deosebită este acordată în paginile raportului contextului legislativ care reglementează asigurarea drepturilor elevilor, în special în cazul drepturilor educaționale, sociale, de asociere și de exprimare. Respectarea acestor categorii de drepturi este dependentă de actele normative emise de factorii decidenți, dar și de felul în care autoritățile centrale, locale și școlare aleg să interpreteze anumite drepturi și să le aplice după bunul plac folosind ca argument legislația primară ori secundară care în anumite cazuri este în afara literei și spiritului unui drept prevăzut ca atare în Statutul Elevului.

De asemenea, raportul constituie o colecție de jurisprudență foarte utilă instituțiilor interesate de respectarea drepturilor elevilor, dar mai ales reprezentanților elevilor care desfășoară proiecte ori acțiuni de activism în direcția respectării drepturilor de care dispun. Această colecție de hotărâri și decizii cuprinde sentințe ale Curții Constituționale, ale Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD), ale curților de apel, tribunalelor și judecătoriilor din întreaga țară relevante pentru subiecte care vizează elevii. Pe de altă parte, jurisprudența citată și analizată în raport servește drept argument pentru modificarea ori completarea statutului în mai multe privințe și direcții, așa cum urmează să fie detaliat pe parcursul materialului.

Structura raportului urmărește îndeaproape structura actului analizat, Statutul Elevului, cu fiecare drept, îndatorire sau sancțiune descrisă și analizată din perspectiva punerii în practică cu exemple, studii de caz și jurisprudență relevante de la caz la caz. După parcurgerea prevederilor cuprinse în statut, autorii abordează și alte provocări ale statutului, în special pe cele referitoare la mecanismele de monitorizare și intervenție. Raportul se încheie cu concluziile

extrase din perioada de implementare a statului și cu propunerile formulate de autori pentru următoarea formă de Statut al Elevului.

Drepturile elevilor în perioada 2016 - 2023

Drepturile educaționale

Statutul Elevului reglementează 32 de drepturi educaționale la art. 7 din Statutul elevului. Elevii beneficiază de acces gratuit la educație în școlile de stat, asigurându-li-se un învățământ echitabil în funcție de parcursul școlar corespunzător intereselor și competențelor lor. Ei au dreptul la o educație de calitate, incluzând programe școlare complete și strategii didactice adecvate, pentru dezvoltarea competențelor cheie și atingerea obiectivelor educaționale. De asemenea, elevii au dreptul de a-și exprima opțiunile pentru disciplinele din curriculum, iar învățarea în limba maternă și studiul unei limbi internaționale sunt drepturi recunoscute. Dreptul la nediscriminare și la un mediu de studiu care să sprijine libertatea de expresie sunt garantate.

Elevii au acces la manuale școlare gratuite și pot beneficia de servicii de consiliere școlară, profesională și psihologică. Ei au și dreptul de proprietate intelectuală asupra rezultatelor activităților lor și pot participa la programe de pregătire suplimentară. Drepturile elevilor includ și accesul gratuit la baza materială a unităților de învățământ, participarea la activități extrașcolare, precum și dreptul la evaluări obiective și corecte. Ei pot beneficia de trasee flexibile de învățare și au dreptul de a alege tipul și forma de învățământ. Elevii pot primi premii pentru rezultate deosebite, au dreptul să conteste rezultatele evaluărilor și să primească informații cu privire la planificarea materiilor pe parcursul anului școlar. De asemenea, au dreptul de a întrerupe/relua studiile și de a beneficia de transfer între tipurile de învățământ, conform legislației în vigoare. Elevii cu dizabilități au dreptul la condiții de acces adaptate, iar coerciția prin consemnarea abuzivă a absențelor este interzisă.

Dreptul la educație gratuită corespunde art. 32 din Constituția României, republicată, care stabilește că învățământul de stat este gratuit. Cu toate acestea, nu sunt izolate cazurile în care părinții participă direct la finanțarea educației, prin diferite forme: cotizații, donații, sponsorizări la asociațiile de părinți, înființate pe lângă școli, plata unor ore suplimentare de pregătire, etc.

Finanțarea și costul educației

Potrivit cercetării "*Costurile educației gratuite*" realizată de Organizația Salvați Copiii în anul 2018¹, rezultă următoarele concluzii:

- Anual, educația "gratuită" a unui copil costă în medie 3093 de lei. Valorile sunt mai ridicate în mediul urban, ajungând la 3351 de lei, în comparație cu 2757 de lei în mediul rural. Costurile cresc odată cu vârsta copiilor. În ciclul primar, părinții plătesc în medie 2545 de lei pe an, în timp ce în gimnaziu suma crește la 3083 de lei, iar pentru liceu ajunge la 3647 de lei. De la ultimul studiu al organizației Salvați Copiii pe această temă, realizat în 2010, costul mediu per copil s-a dublat. În 2010, o familie plătea în medie 1490 de lei, în timp ce acum suma a crescut la 3093 de lei.
- Costurile pentru meditații au înregistrat o creștere semnificativă în comparație cu studiul anterior, la fel și cheltuielile asociate cu alimentația copiilor la școală, care par a fi ajustate la rata inflației. Numărul copiilor care urmează meditații a crescut comparativ cu 2010, ajungând la 40% în prezent, față de 24% în trecut.
- Procentajul părinților care contribuie la fondul clasei a scăzut la 56%, față de 72% în 2010. Aproximativ 2 din 10 părinți consideră că acest fond este o contribuție obligatorie, iar acest procent s-a înjumătățit comparativ cu 2010. Motivația principală pentru achitarea acestor sume nu este sancțiunea, ci dorința ca elevii să beneficieze de condiții și materiale necesare învățării. Consultarea părinților în privința utilizării banilor din fondul școlii sau fondul clasei rămâne scăzută, iar participarea copiilor în procesul de luare a deciziilor este marginală.
- Procentul părinților care afirmă că li s-au cerut sume de bani pentru înscrierea copilului la școală, acordarea notelor, promovarea examenelor sau protocol la examene a înregistrat o scădere semnificativă, trecând de la aproximativ 5% în 2010 la valori sub 1%.

Conform studiului IRES-SAR², se observă că majoritatea elevilor sunt de acord că meditațiile sunt necesare pentru a atinge cunoștințe de nivel mediu. Unul din patru elevi participă la meditații, iar dintre aceștia, un sfert simt că au nevoie de astfel de cursuri, dar nu și le pot permite financiar. Accesul la sistemul de meditații este mai frecvent în rândul elevilor din mediul urban, celor din clasele terminale și celor nemulțumiți de sistemul public de educație. Predarea la

---

¹ Disponibilă la următoarea adresă:

https://www.salvaticopiii.ro/sites/ro/files/migrated_files/documents/7da9f60a-0725-43a7-b04b-a717ca489210.pdf

² Disponibil la următoarea adresă:

https://ires.ro/uploads/articole/ires_fenomenul-meditatiilor-in-romania_sondaj-national_2021.pdf

matematică este principala materie pentru care elevii simt nevoia de pregătire suplimentară.

Sesiunile de meditații au loc în principal la domiciliul meditatorului, în format 1 la 1 sau în grupuri mici de 2-3 elevi. Elevii apreciază în general beneficiile meditațiilor atât în prezent, cât și pe termen lung. Mai mult de jumătate dintre elevi consideră că meditațiile sunt esențiale pentru a dobândi cunoștințe de nivel mediu. Cu toate acestea, există un nivel semnificativ de satisfacție (34% foarte mulțumiți, 58% mulțumiți) în ceea ce privește educația oferită de sistemul de învățământ românesc. Aprecierea negativă a calității educației școlare este asociată cu nevoia percepută de meditații.

Elevii din clasele terminale și cei din mediul rural resimt într-o măsură mai mare necesitatea meditațiilor. Liceenii cu profil tehnologic simt mai acut nevoia de meditații comparativ cu colegii lor din alte profile.

Conform studiului *"Costurile educației în contextul pandemiei COVID 19"*, realizat în 2021 de Organizația Salvați Copiii³, costul total mediu, estimat prin solicitarea părinților de a evalua cheltuielile pentru educația copiilor fără specificarea categoriilor de costuri, atinge aproximativ 4200 lei. Aceasta reprezintă o creștere de 1000 de lei față de estimarea părinților din 2018. Chiar și în contextul predominant al învățământului online, costurile ascunse ale educației rămân ridicate, cu peste 90% dintre părinți menționând că au efectuat plăți în această perioadă. Aproximativ jumătate dintre părinți au alocat peste 5000 de lei pentru educația copiilor.

Adaptarea la noua situație generată de pandemia COVID-19 se reflectă în apariția unor categorii noi de costuri și modificări în valoarea și frecvența celor subliniate în studiile anterioare ale Organizației Salvați Copiii:

- Serviciile de tip școală după școală au crescut ca incidență comparativ cu perioada pre-pandemică, ajungând la 20%, față de aproximativ 10% în 2018. Această creștere este probabil generată de nevoia părinților care nu au putut lucra de acasă de a suplini închiderea fizică a școlilor. Costul mediu pentru cei care accesează acest tip de servicii este de aproximativ 4200 lei, o valoare dublă față de anul 2018.
- Educația online a adus cu sine cheltuieli noi, cum ar fi achiziția de laptopuri/tablete, telefoane mobile sau echipamente periferice, cu un cost mediu de 5800 lei pe familie. Șapte din zece părinți care au răspuns la chestionar au efectuat cel puțin o achiziție de astfel de echipamente.

---

³ Disponibil la următoarea adresă:

https://www.salvaticopiii.ro/sites/ro/files/migrated_files/documents/564f73ce-954b-41d5-8d70-463a42858a7b.pdf

- Chiar dacă în trecut meditațiile reprezentau principala categorie de cost, acum acestea coboară pe locul al treilea, cu o medie de aproximativ 2500 lei, fiind depășite de cheltuielile emergente sau care au crescut semnificativ în pandemie. Topul celor mai importante cheltuieli în calitatea educației include echipamentele IT și manualele școlare, urmate surprinzător de materiale igienico-sanitare și alimentație.

Conform aceluiași studiu, costurile clasice, legate de meditații și manuale, rămân la nivele similare perioadei pre-pandemice, în timp ce cele asociate prezenței la școală (transport, fondul clasei/școlii, contribuția la paza unității) înregistrează o scădere semnificativă. Fondul clasei și al școlii, definite exclusiv ca prestații obligatorii, nu înregistrează o scădere în incidență comparativ cu perioada pre-pandemică.

În altă ordine de idei, fondurile cerute de școli de la părinți rămân semnificative. De exemplu, în anul 2023, o școală din sectorul 4 din București a cerut părinților câte 3.000 lei pentru renovarea unei săli de clasă⁴.

Tot cu privire la fondul școlii, au existat cazuri în trecut în care colectarea acestor fonduri a condus la demiterea directorului unității de învățământ, respectiv în anul 2019 la Liceul Teoretic Traian din Constanța⁵. O situație similară a avut loc și la Mangalia în anul 2022, conducerea Liceului Teoretic Callatis fiind demisă⁶. Deși astfel de cazuri nu sunt izolate, nu au fost luate măsuri sistematice pentru oprirea acestui fenomen. Dimpotrivă, fenomenul este încurajat sistematic de către Ministerul Educației, prin însărcinarea asociațiilor de părinți de a colecta fonduri pentru sprijinirea unităților de învățământ.

Mai trebuie precizat că pe fondul pandemiei SARS-CoV-2, Parlamentul României a adoptat Legea nr. 109/2020, care prevede că Ministerul Educației furnizează, la cerere, fiecărui cadru didactic și elev un dispozitiv electronic (laptop sau tabletă) conectat la internet pentru a facilita participarea la activitățile de e-learning. Posterior, Ministerul Educației a emis Ordinul nr. 4738/2020, aproband necesarul de dispozitive și criteriile de repartizare în cadrul Programului național "Școala de acasă". Acest ordin, totuși, nu vizează implementarea Legii nr. 109/2020, ci a Hotărârii Guvernului nr. 370/2020, emisă înainte de adoptarea legii respective. Această situație ridică o problemă de paralelism legislativ, cu Guvernul și Ministerul Educației având responsabilitatea de a ajusta HG nr. 370/2020 sau de a emite o nouă hotărâre de guvern pentru a pune în aplicare Legea nr. 109/2020.

⁴ Reportajul este disponibil la următoarea adresă:

<https://www.euronews.ro/articole/ancheta-la-o-scoala-din-sectorul-4-dupa-ce-parintilor-li-s-au-cerut-90-000-de-lei>

⁵ <https://observatornews.ro/social/roxana-eleva-directoare-liceu-constanta-329233.html>

⁶

<https://cugetliber.ro/stiri-cultura-educatie-in-razboiul-cu-fondurile-stranse-in-scoli-asociația-elevilor-mai-da-o-lovitura-doi-directori-demisi-la-mangalia-448365>

Prin urmare, se constată că prevederile Ordinului nr. 4738/2020 intră în contradicție cu dispozițiile Legii nr. 109/2020.

Calitatea și relevanța educației

În ultimii cinci ani, România nu a evidențiat niciun progres semnificativ comparativ cu celelalte țări implicate în evaluarea competențelor de bază a elevilor de 15 ani, cunoscută sub denumirea de PISA 2022, organizată de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE). Țara noastră se situează pe penultimul loc în rândul statelor membre ale Uniunii Europene care au participat la această evaluare, avansând în fața Bulgariei, care a înregistrat regres semnificativ. La nivel global, România ocupă poziția a 45-a dintr-un total de 81 de țări și teritorii evaluate, prezentând un scor mediu semnificativ sub media OCDE⁷.

Cercetătorul Dacian Dolean a afirmat că *“Cel mai îngrijorător aspect al acestui raport este faptul că România iese în evidență clasându-se pe ultimul loc dintre toate țările participante la capitolul echitate educațională. Mai precis, în România avem cele mai mari diferențe între performanțele elevilor la matematică în funcție de statutul socio-economic (pg. 44 și 117). Acest lucru poate însemna multe lucruri, inclusiv faptul că performanța multor elevi este dependentă de măsura în care părinții lor își pot permite să plătească meditații după orele de școală”*⁸.

Potrivit ultimului raport al Băncii Mondiale⁹, *“Sistemul de educație și formare reușește cu greu să ofere competențele de care are nevoie țara, iar faptul că nu există o conexiune între angajatori, lucrători și furnizorii de educație și de formare determină diferitele părți interesate să acționeze în mod izolat. Ca atare, doar aproximativ 20 % din nevoile actuale ale pieței muncii sunt acoperite. Înainte de izbucnirea pandemiei de COVID-19, sistemul de învățământ reușea cu greu să ofere o educație de înaltă calitate tuturor elevilor și studenților, iar țara se confrunta cu o serie de provocări legate de dezvoltarea umană (a se vedea secțiunea 2.2). Atât numărul celor care părăsesc timpuriu școala, cât și rata analfabetismului funcțional și calitatea învățământului terțiar reprezintă motive de îngrijorare. România are performanțe deosebit de slabe în raport cu mediile*

7

<https://www.edupedu.ro/breaking-pisa-2022-romania-penultima-in-ue-si-pe-locurile-45-48-din-81-de-tari-si-teritorii-din-lume-la-cele-trei-evaluari-principale-matematica-stiinte-citire-aproape-de-3-ori-mai-putini-elev/>

8

<https://www.edupedu.ro/cercetatorul-dacian-dolean-rezultatele-pisa-2022-primele-concluzii-romania-iese-in-evidenta-clasandu-se-pe-ultimul-loc-dintre-toate-tarile-participante-la-capitolul-echitate-educationala-acest-lu/>

⁹ Banca Mondială, Diagnostic sistematic de țară. Actualizat, 2023, p. 50, disponibil la următoarea adresă <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099605106202339399/pdf/IDU0c814e7e8025fa04b030a345070058576173a.pdf>

UE, înregistrând un număr mare de NEET și de persoane care părăsesc timpuriu școala”.

Feedbackul elevilor

Introducerea dreptului elevilor de a oferi feedback cadrelor didactice reprezintă o inovație introdusă de Statutul elevului, însă, regretabil, nu a fost primită cu entuziasm de către profesori, cu toate că reprezintă o metodă extrem de utilă pentru a îmbunătăți calitatea activității acestora. Dreptul elevilor de a furniza feedback cadrelor didactice este strâns legat de dreptul la o educație de calitate, motiv pentru care aceste evaluări ar trebui să fie luate în considerare în vederea îmbunătățirii calității activității desfășurate de către cadrele didactice. Pentru a înlesni și promova exercitarea acestui drept, a fost emis Ordinul Ministrului Educației nr. 3864/2021 pentru aprobarea Metodologiei de acordare a feed-back-ului privind activitatea de învățare, predare și evaluare în învățământul preuniversitar.

Potrivit ultimului raport cu privire la implementarea Statutului Elevului, elaborat de către Consiliul Național al Elevilor¹⁰, 56,2% dintre elevi afirmă că nu au furnizat feedback privind activitatea de învățare a cadrelor didactice care predau la clasă. În această situație, îmbunătățirea actului de predare-învățare-evaluare pare puțin probabilă, întrucât elevilor nu li se oferă posibilitatea sau nu sunt încurajați să-și exprime opiniile despre orele la care participă. Aproape jumătate, respectiv 47,7%, dintre elevii intervievați menționează că, în decursul anului școlar, au întâmpinat situații în care nu au participat la anumite ore de curs, fără un motiv întemeiat. Peste 35% dintre respondenți declară că le-a fost consemnată absența ca formă de coerciție, chiar și atunci când erau prezenți la orele de curs. 16,6% dintre elevi susțin că le-au fost încălcate drepturile la educație, întrucât li s-a refuzat accesul în școală sau la orele de curs.

Dreptul la opțiune

Din perspectiva dreptului la opțiune, avem în vedere, în principal, dreptul de a studia o limbă de circulație internațională și curriculumul la decizia școlii.

În ceea ce privește dreptul de a studia o limbă de circulație internațională, la care Statutul face trimitere la Legea educației naționale nr. 1/2011, acest drept este unul virtual, având în vedere că legea nu reglementează învățământul bilingv, iar reglementarea acestuia s-a realizat prin Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 4797/2017 privind Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a claselor

---

¹⁰ Disponibil la următoarea adresă: <https://cdn.edupedu.ro/wp-content/uploads/2023/11/RISEN-2023.pdf>

cu predare a unei limbi moderne în regim intensiv, respectiv bilingv în unitățile de învățământ preuniversitar.

În ceea ce privește curriculumul la decizia școlii (CDȘ), Statutul Elevului și-a propus, încă din stadiul de proiect, să facă tranziția spre curriculum la decizia elevului (CDE). Astfel, la art. 7 lit. c) se prevede *“dreptul de a fi consultați și de a-și exprima opțiunea pentru disciplinele din curriculumul la decizia școlii, aflate în oferta educațională a unității de învățământ, în concordanță cu nevoile și interesele de învățare ale elevilor, cu specificul școlii și cu nevoile comunității locale/partenerilor economici”*.

În acest sens, Ordinul Ministrului Educației nr. 3238/2021 pentru aprobarea Metodologiei privind dezvoltarea curriculumului la decizia școlii prevede la art. 15 alin. (5) din metodologie că *“În vederea respectării opțiunilor exprimate de elevi/părinți, stabilirea listei de opționale va lua în calcul inclusiv posibilitatea de organizare a unui bloc orar pentru CDS, care să permită participarea la un opțional comun a elevilor din clase diferite, de la același nivel de studiu”*.

Astfel, respectarea prevederilor art. 7 lit. c) din Statut s-a realizat ulterior, prin intermediul Ordinului nr. 3238/2021 care a permis funcționarea CDȘ cu elevi din clase diferite, stabilind astfel prioritatea deciziei elevului.

Combaterea discriminării în educație

Sanționarea faptelor de discriminare din punct de vedere administrativ-jurisdicțional este de competența Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD). CNCD a emis mai multe hotărâri cu privire la discriminarea în școli.

Colegiul director al CNCD a recunoscut că introducerea uniformei școlare avea un scop legitim în asigurarea și creșterea siguranței în unitățile de învățământ, precum și în furnizarea unor însemne distinctive pentru elevii școlii, contribuind la o ținută decentă. Cu toate acestea, a considerat că sancțiunile pentru lipsa uniformei, așa cum au fost stipulate în regulamentele școlare și în contractul educațional, nu au fost proporționale cu scopul urmărit. Colegiul director a susținut că, pentru a atinge obiectivul identificării elevilor printr-o anumită ținută, școala ar fi trebuit să ia în considerare și alte măsuri alternative pentru a preveni situațiile dificile ale elevilor cu probleme financiare, cum ar fi ecusoane, eșarfe sau alte însemne mai accesibile din punct de vedere financiar. CNCD a concluzionat că lipsa introducerii unor astfel de alternative a făcut ca măsura să nu fie proporțională, iar sancțiunile, cum ar fi scăderea notei la purtare sau retragerea bursei de merit, au fost considerate incorecte și discriminatorii,

afectând în mod disproporționat elevii defavorizați cu dificultăți financiare (**Hotărârea CNCD nr. 22/13.01.2016**).

Această hotărâre a CNCD este semnificativă, deoarece confirmă că impunerea obligativității uniforme școlare nu este permisă și, în plus, subliniază că aceasta nu are nicio corelație cu principiile privind asigurarea egalității de șanse pentru elevi. Mai mult, uniforma poate constitui o potențială piedică, întrucât poate duce la refuzul accesului la educație. De asemenea, stabilirea unei sancțiuni precum scăderea notei la purtare pentru neadoptarea uniforme este considerată ilegală, având în vedere caracterul complementar al acestei sancțiuni și, de asemenea, este contrară scopului Legii nr. 35/2007, care permite existența uniforme școlare.

Într-o altă speță, o unitate de învățământ a luat măsuri incompatibile cu principiile serviciilor publice în sensul că a condiționat prestarea acestui serviciu de criterii de rudenie. În mod firesc, fapta a fost constatată ca fiind discriminatorie, unitățile de învățământ prestând un serviciu public care nu poate fi restricționat pe bază de rudenie cu foștii absolvenți sau actuali angajați. Colegiul director a constatat că accesul copiilor în clasa pregătitoare a fost condiționat de criteriul gradului de rudenie (frate, părinți, bunici, tutori legali care au absolvit cursurile liceului/sunt angajați sau foști angajați, care sunt sau au fost cadre didactice, care sunt absolvenți ai liceului), reprezentând astfel o diferențiere. Persoanele care doreau să-și înscrie copiii la clasa pregătitoare, dar nu îndeplineau aceste criterii, au fost excluse. Legătura de cauzalitate între criteriul gradului de rudenie și modul de școlarizare al copiilor a fost formulată în mod expres prin condițiile impuse pentru înscriere (**Hotărârea CNCD nr. 258/30.03.2016**).

Într-o altă hotărâre, CNCD a constatat o discriminare de facto prin repartizarea copiilor romi în anumite clase. Astfel, CNCD a constatat că repartizarea copiilor în clase a reprezentat segregare, iar solicitările părinților nu au putut constitui o justificare obiectivă. Repartizarea în clase trebuia să se facă conform reglementărilor legale (Ordinul nr. 1.540 din 19 iulie 2007 privind interzicerea segregării școlare a copiilor romi și aprobarea Metodologiei pentru prevenirea și eliminarea segregării școlare a copiilor romi), cu posibilitatea de a ține cont de opțiunile părinților în subsidiar. Criteriul diferențierii a fost cel al apartenenței etnice, indiferent dacă această apartenență etnică era sau nu asumată, iar segregarea putea avea loc și prin heteroidentificare (identificarea altora pe baza unor semne cum ar fi culoarea pielii). Dreptul afectat era cel al demnității, realizat prin segregare. Astfel, Colegiul director a constatat că repartizarea copiilor romi, în special la nivelul claselor I-a, IV-a și VI-a, a reprezentat discriminare conform

prevederilor art. 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 (**Hotărârea CNCD nr. 770/07.12.2016**).

În cazul în care există anumiți elevi cu anumite cerințe/ nevoi, cum ar fi ADHD, există o obligație de diligență de a lua toate măsurile necesare pentru ca acești elevi să fie integrați. În cazul în care nu sunt luate toate aceste măsuri, fapta reprezintă discriminare. Astfel, Colegiul director, în analiza documentelor depuse la dosarul cauzei de către părți și în conformitate cu aplicarea Ordinului nr. 5574/2011, pentru aprobarea Metodologiei privind organizarea serviciilor de sprijin educațional pentru copiii, elevii și tinerii cu cerințe educaționale speciale, integrați în învățământul de masă, a considerat că nu au fost depuse toate diligențele pentru a asigura o integrare corespunzătoare a elevului, fără repercursiuni. Luând în considerare aceste aspecte și definiția discriminării, așa cum este reglementată prin articolul 2 alin. (1) din O.G. 137/2000, cu modificările și completările ulterioare, Colegiul director s-a referit la modul în care sunt întrunite cumulativ elementele constitutive ale articolului 2. Pentru a se încadra în domeniul de aplicare al art. 2, alin. 1, diferențierea, excluderea, restricționarea sau preferința trebuiau să aibă la bază unul dintre criteriile prevăzute de art. 2, alin. (1) și să se refere la persoane aflate în situații comparabile, dar tratate în mod diferit din cauza apartenenței lor la una dintre categoriile menționate în textul de lege citat anterior. În luminarea acestor considerații, Colegiul a reținut că fapta de discriminare invocată de petent, respectiv comportamentul discriminator manifestat asupra copilului minor, elev în clasa în care reclamata este învățătoare, a avut la bază criteriul dizabilității (ADHD) (**Hotărârea CNCD nr. 520/27.09.2017**).

O altă hotărâre a CNCD este remarcabilă deoarece "desființează" și delegitimează așa-zisele școli/licee de elită, care nu au nicio bază legală și reprezintă mai degrabă un stat în stat sau o privatizare mascată a învățământului de stat. De asemenea, CNCD mai constată că ideea de contract educațional este una formală, neputând ca unitatea de învățământ să abuzeze de acest instrument pentru a justifica încălcarea legislației educației. Această hotărâre a fost pronunțată în contextul în care un cartel de unități de învățământ au prevăzut în regulamentele interne că dacă elevii nu au o anumită medie, sunt obligați să se transfere.

În speța de față, Colegiul director a constatat că asigurarea creșterii performanței într-o unitate de învățământ preuniversitară reprezintă un scop legitim, excluzând totuși crearea unor "școli sau licee de elită". S-a observat că părțile reclamate au adoptat o metodă neadecvată pentru atingerea scopului propus, încălcând legea și regulamentul cadru în domeniu. Aceasta s-a materializat prin impunerea unor standarde și medii de promovare mai mari

decât cele naționale, contrar OMENCS nr. 5079/2016. Colegiul director a reținut că contractul educațional trebuie să respecte legea educației și să se încadreze într-un cadru standard minim, conform contractului educațional-tip aprobat prin ordin ministerial, cu respectarea prevederilor OMENCS nr. 5079/2016. S-a subliniat că unitățile de învățământ preșcolare nu au dreptul legal să stabilească medii de promovare diferite de cele prevăzute de Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar, generând astfel discriminare în raport cu alte unități școlare.

Metoda adoptată de părțile reclamate, constând în impunerea unor regulamente restrictive pentru atingerea scopului legitim al creșterii performanței educaționale, a fost considerată inadecvată și nenesară. Se sugera că alte metode, precum organizarea de activități conexe, ar putea fi mai eficiente și mai puțin discriminatorii. În plus, impunerea unor regulamente stricte, care condiționau participarea elevilor la colegiile reclamate pe obținerea anumitor medii sau note, a fost percepută ca o formă de segregare școlară. În concluzie, Colegiul director a constatat că nu există o justificare obiectivă pentru practicile discriminatorii ale părților reclamate, îndeplinindu-se condițiile faptei de discriminare indirectă conform prevederilor art. 2 alin. (3) din OG. 137/2000, republicată (**Hotărârea CNCD nr. 392/06.05.2020**).

Totuși, această hotărâre a fost desființată de Curtea de Apel Brașov, care a reținut că instanța a apreciat că metoda adoptată pentru atingerea scopului legitim al performanței educaționale în cadrul Colegiilor reclamante, prin stabilirea unor standarde educaționale ridicate, este considerată adecvată și necesară. Aceasta vizează nu doar admiterea, ci și continuarea studiilor în cadrul respectivelor colegii, contribuind la asigurarea unei calități superioare a parcursului școlar, în concordanță cu titlul de "colegiu național" obținut de acestea. Instanța a reținut că standardele educaționale stabilite prin regulamentele și contractul educațional al colegiilor nu reprezintă medii de promovare mai mari decât cele aprobate prin Ordinul MENCS și nu afectează dreptul elevilor de a beneficia de cursurile altor unități școlare, în special în cadrul școlilor de circumscripție, în timpul învățământului gimnazial obligatoriu. Astfel, s-a concluzionat că aceste standarde educaționale nu impun restricții inechitabile elevilor care nu pot atinge aceste criterii, respectându-se dreptul la educație în cadrul altor instituții de învățământ.

Un aspect foarte important ține de dreptul elevilor cu handicap locomotor de a putea accesa unitatea de învățământ. Astfel, potrivit art. 62 din Legea nr. 448/2006, clădirile de utilitate publică, căile de acces, clădirile de locuit construite din fonduri publice, mijloacele de transport în comun și stațiile acestora, taxiurile, vagoanele de transport feroviar pentru călători și peroanele

principalelor stații, spațiile de parcare, străzile și drumurile publice, telefoanele publice, mediul informațional și comunicațional vor fi adaptate conform prevederilor legale în domeniu, astfel încât să permită accesul neîngrădit al persoanelor cu handicap.

Conform Diagnozei situației persoanelor cu dizabilități în România¹¹, problemele identificate legate de accesul elevilor cu dizabilități în sistemul educațional includeau: lipsa resurselor adecvate în școli pentru lucrul cu acești elevi, pregătirea insuficientă a cadrelor didactice, fonduri reduse pentru lucrul cu elevii cu dizabilități, lipsa terapiilor necesare în unele județe, și diferențe semnificative de accesibilitate între regiuni.

Recomandările pentru Ministerul Educației includeau crearea unui program național de granturi pentru tranziția la educația incluzivă, introducerea unui criteriu de evaluare privind educația incluzivă în unitățile de învățământ, reglementarea formării continue a cadrelor didactice pentru mediul incluziv, dezvoltarea unei platforme online cu resurse dedicate educației incluzive, și asigurarea resurselor și cadrului instituțional pentru realizarea educației incluzive.

Alte recomandări includeau îmbunătățirea sistemului de identificare a nevoilor educaționale, dezvoltarea unui mecanism de monitorizare a implementării măsurilor pentru elevii cu dizabilități, reglementarea serviciilor terapeuților în învățământ, și promovarea conștientizării privind beneficiile educației incluzive. Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități ar fi trebuit să colaboreze cu Ministerul Educației pentru a realiza o analiză anuală a egalității de șanse la evaluările naționale și examenele de bacalaureat pentru persoanele cu dizabilități.

Cu toate acestea, conform raportului rezumatului publicat pentru "A cincea opinie privind România"¹², material realizat de către Comitetul Consultativ al Convenției-Cadru pentru protecția minorităților naționale adoptat pe data de 3 aprilie 2023, *"Progresele realizate în cadrul „Strategiei de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2015-2020” sunt greu de evaluat din cauza lipsei unor indicatori de referință clari și a unei evaluări sistematice. Este evident, însă, că pandemia de Covid-19 a dus la un regres semnificativ în mai multe domenii. Copiii romi au fost afectați în mod disproporționat de impactul negativ al închiderii școlilor asupra participării la educație și a nivelurilor de educație atinse. Diferite forme de segregare și alte*

---

¹¹ Disponibilă la următoarea adresă:

<https://anpd.gov.ro/web/wp-content/uploads/2023/01/Diagnoza-situatiei-persoanelor-cu-dizabilitati-in-Romania.pdf>

¹² <https://rm.coe.int/5th-op-romania-summary-ro/1680ac76e8>

cazuri de discriminare în școli continuă, iar monitorizarea sistematică a segregării de către Ministerul Educației este doar la început”.

Dreptul la o evaluare obiectivă și corectă

În practica judiciară, s-a reținut că nerespectarea drepturilor elevilor la o evaluare obiectivă și corectă este abatere disciplinară. Reclamanta a fost sancționată cu reducerea salariului cu 10% pe o durată de trei luni, ca urmare a unor abateri constatate în exercitarea atribuțiilor sale în calitate de cadru didactic. Printre abateri s-au numărat nesupravegherea unei eleve în timpul unei excursii, adresarea de cuvinte jignitoare și amenințări pe criterii religioase către aceeași elevă, precum și acordarea unei note fără a o consemna imediat în catalog, încălcând dispozițiile Statutului elevului, Capitolul II, Secțiunea a 2-a, privind drepturile educaționale. Astfel, contestația formulată de reclamantă împotriva deciziei de sancționare a fost respinsă, iar hotărârea emisă în acest sens de către Inspectoratul Școlar Municipal București a fost confirmată în prezenta cauză. Instanța a apreciat că sancțiunile aplicate sunt întemeiate, având în vedere că comportamentul reclamantei a avut un impact negativ asupra relațiilor din procesul muncii și a fost contrar normelor și disciplinei instituției (**Sentința civilă nr. 7610/17.12.2020**, pronunțată de Tribunalul București, definitivă prin neapelare).

Concluzii

În concluzie, deși Statutul elevului prevede o mulțumite de drepturi în raport cu sistemul educațional, punerea în practică și monitorizarea acestora rămâne dificilă. Astfel, se poate observa că finanțarea educației nu este suficientă, dreptul la educație nu este asigurat în mod efectiv, în școlile din România au loc diverse fapte de discriminare și așa mai departe. Din acest punct de vedere, Statutul reprezintă un progres, însă sunt necesare ajustări pentru ca drepturile elevilor să devină efective.

Chiar și Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului în al cincilea raport periodic din anul 2017¹³ a recomandat României:

- să asigure punerea în aplicare a Legii educației (2011) prin furnizarea unei finanțări adecvate și instituirea mecanismelor de monitorizare și evaluare a impactului strategiilor naționale din domeniul educației și al altor măsuri educaționale;

---

¹³ Disponibil în limba română la următoarea adresă:
https://www.salvaticopiii.ro/sites/ro/files/migrated_files/documents/0ab4c7cb-1ff8-458c-a53a-053f5d189015.pdf

- să depună eforturi pentru a îmbunătăți accesul la educație de calitate în zonele rurale și pentru copiii din familiile sărace, inclusiv accesul la educație preșcolară, secundară și superioară;
- să faciliteze participarea și incluziunea copiilor romi în educația de masă la toate nivelurile, inclusiv la nivel preșcolar, să sporească nivelul de conștientizare al cadrelor didactice și al personalului din centrele de consiliere psihosocială și pedagogică cu privire la istoria și cultura romilor, și să le ofere suficientă îndrumare cu privire la modul eficient de includere a copiilor romi în educația de masă;
- să elaboreze programe cu mecanisme de monitorizare și evaluare pentru a reduce ratele de abandon școlar și să dezvolte și să promoveze o formare vocațională de calitate pentru a îmbunătăți abilitățile copiilor și adolescenților, mai ales ale celor care abandonează școala;
- să ia măsurile necesare pentru a îmbunătăți calitatea educației și să asigure formare de calitate pentru cadrele didactice, cu accent deosebit pe zonele rurale;
- să asigure finanțarea și măsurile necesare pentru a îmbunătăți transportul școlar, a elimina costurile ascunse ale educației, îmbunătăți condițiile sanitare și a furniza serviciile necesare pentru a sprijini accesul copiilor la educație, îndeosebi la nivel local;
- să ia măsurile care se impun la nivel național în vederea conștientizării, prevenirii și intervenției în cazurile de violență și bullying în școli, prin implicarea și instruirea profesioniștilor, părinților și copiilor.

Drepturile de asociere și exprimare

Această categorie de drepturi ale elevilor, prevăzută în Statutul Elevului în Capitolul II - Secțiunea a 3-a, și reprezintă o transpunere a unor drepturi fundamentale, Constituția României stabilind la art. 30 libertatea de exprimare și la art. 40 dreptul la liberă asociere.

De la adoptarea Statutului Elevului și până în prezent a existat o mai mare implicare a elevilor în problemele comunității școlare, fiind înființate mai multe asociații ale elevilor în România care au fost active și care monitorizează activitatea decidenților locali dar și a celor naționali, având poziții ferme în spațiul public pe teme de interes pentru elevi.

O noutate pentru sistemul de învățământ preuniversitar românesc este colectarea de informații despre părerea elevilor legat de procesul de predare-învățare-evaluare și despre relația elev-profesor printr-un formular de feedback¹⁴ care se colectează semestrial. Cu toate acestea, conform raportului

¹⁴ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/243133>

Consiliului Național al Elevilor în ceea ce privește implementarea Statutului Elevilor¹⁵ *“majoritatea elevilor, în procent de 56,2%, susțin că nu au acordat feedback privind activitatea de învățare cadrelor didactice care predau la clasă. În acest context, este puțin probabil ca actul de predare-învățare-evaluare să poată fi îmbunătățit, dacă elevii nu au posibilitatea și/sau nu sunt încurajați să își exprime opiniile despre orele la care participă” iar “85,3% dintre profesori au primit feedback privind activitatea de învățare din partea elevilor lor, indicând o deschidere la comunicarea bidirecțională și la îmbunătățirea procesului de predare”.*

Dreptul de asociere

Dreptul de a adera și participa la grupuri, organizații, structuri sau mișcări care promovează interesele elevilor, inclusiv la grupuri și organizații non-formale, economice, sociale, recreaționale, culturale sau altele asemenea, în condițiile legii, este foarte important pentru copiii care vor să își exprime opinia, să formeze grupuri de inițiativă pentru susținerea anumitor cauze sau rezolvarea problemelor cu care aceștia se confruntă.

Conform observațiilor finale privind cel de-al cincilea raport periodic al României emis de Comitetul pentru Drepturile Copilului, publicat în anul 2019 de către Salvați Copiii, copilul trebuie să își poată exprima liber opinia, iar aceasta să fie luată în considerare în mod real. În acest sens, statul român ar trebui să ia anumite măsuri ce includ: *“să se asigure că opiniile copilului sunt luate în considerare în mod corespunzător, în conformitate cu articolul 12 al Convenției, în familie, la școală, în instanțe și în toate procedurile administrative și de altă natură, prin, inter alia, adoptarea unei legislații adecvate, formarea profesioniștilor, instituirea de activități specifice în școli și demersuri generale de conștientizare; să ofere sprijin suplimentar Consiliului Național al Elevilor, pentru a crește capacitatea acestuia de a facilita participarea copiilor la nivel local, județean și național; să se asigure că legislația le oferă adolescenților posibilitatea și sprijinul necesar pentru a se organiza în asociații și grupuri formale, inclusiv în afara școlii”.*

Mai mult de atât, în Comentariul general nr. 4 (2016) privind dreptul la educație incluzivă¹⁶ publicat de Comitetul pentru persoanele cu dizabilități menționează că pentru implementarea la nivel național a Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități, una din caracteristicile de bază ce trebuie îndeplinită conform punctului 12 lit. h), este *“Recunoașterea parteneriatelor: asociațiile cadrelor didactice, asociațiile și federațiile elevilor, organizațiile persoanelor cu*

---

¹⁵ Disponibil la următoarea adresă: <https://cdn.edupedu.ro/wp-content/uploads/2023/11/RISEN-2023.pdf>

¹⁶ Disponibil la următoarea adresă: <http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/2021/06/ONU-CRPD-C-GC-4-RO.pdf>

dizabilități, consiliile de administrație ale unităților de învățământ, asociațiile de părinți și cadre didactice și alte grupuri funcționale de sprijin școlar, atât formale, cât și informale, sunt încurajate să înțeleagă și să cunoască mai bine aspectele legate de dizabilități. Implicarea părinților sau a îngrijitorilor și a comunității este considerată un atu, întrucât aceasta contribuie la aportul de resurse și ajută la consolidarea punctelor forte. Relația dintre mediul de învățare și comunitatea în ansamblu trebuie recunoscută ca fiind o cale către crearea unor societăți incluzive;"

Cu toate acestea, popularitatea consiliului elevilor sau a asociațiilor de elevi nu este una foarte ridicată, și potrivit cercetării *"Costurile educației gratuite"*¹⁷ realizată de Salvați Copiii în anul 2018, rezultă că a scăzut cu aproape 4 procente numărul celor care au transmis că *"există un consiliu sau asociație a elevilor (de la 72,1% la 68%), în timp ce, la nivelul celor informați despre existența acestor organisme, rămâne constant procentul celor care nu și-au exercitat niciodată dreptul la opinie/participare prin intermediul lor"* adică aproximativ 74%.

Implicarea elevilor în Consiliul Școlar al Elevilor a fost de regulă încurajată și nu a existat niciodată o limitare legată de vârsta minimă, spre deosebire de implicarea în înființarea sau aderarea la o asociație care presupune o vârstă de cel puțin 14 ani, adică capacitate de exercițiu restrânsă. Conform OG nr. 26/2000, art. 6, pentru a face parte din organizații neguvernamentale cu personalitate juridică trebuie ca persoana interesată să adere la statutul acelei organizații. Procesul de aderare are loc prin transmiterea unei adeziuni către asociație de către persoana interesată.

Dreptul de a protesta

Strâns legat de dreptul de asociere a devenit dreptul de a protesta, acesta asigurând libertatea de exprimare și opinie în rândul membrilor organizațiilor de elevi. Am putut observa din 2016 până în prezent un număr din ce în ce mai mare de situații în care elevii de unii singuri, sau însoțiți de părinți sau profesori, au protestat împotriva acțiunilor sau inacțiunilor decidenților sau au cerut prin proteste măsuri de la aceștia.

Conform Statutului Elevului, protestele trebuie să se desfășoare conform legislației în vigoare, adică dacă au loc în incinta unităților de învățământ preuniversitar, fie în interiorul, fie în exteriorul sau curtea acestora se pot iniția spontan, nefiind necesară nicio procedură prealabilă, deci mult mai ușor de gestionat pentru elevi. Spre deosebire de ipoteza anterioară, în situația în care un

---

¹⁷ Disponibil la următoarea adresă:

https://www.salvaticopiii.ro/sites/ro/files/migrated_files/documents/4c10349d-5189-4240-b44b-69f660ade0aa.pdf

protest s-ar desfășura pe trotuarul sau suprafața carosabilă din fața unității de învățământ, elevii vor trebui să declare adunarea publică în prealabil.

Mai mult de atât, regula suplimentară instituită prin Statutul Elevului ce stabilește că protestele nu trebuie să perturbe orele de curs. Adică protestul nu ar trebui ca, de exemplu, prin zgomotul produs, să afecteze desfășurarea orelor.

Câteva exemple de proteste organizate de elevi de la adoptarea Statutului Elevului până în prezent:

- 2020 - Protestul asociațiilor de elevi împotriva Guvernului¹⁸ cu o lună înaintea începerii anului școlar, deoarece lipsesc măsuri clare pentru prevenirea și combaterea pandemiei de Covid-19;
- 2021- Protestul asociațiilor de elevi din Constanța, Bacău, București și Ilfov, Maramureș, Mureș și Vâlcea din Piața Victoriei în prima zi a anului școlar 2021¹⁹ prin care au solicitat finanțare complementară pentru reparații capitale în școli, "Masa caldă" în toate școlile din România, ore remediale pentru toți elevii: clasele primare, gimnaziu și liceu și altele;
- 2022 - Protestul cu sorcove organizat pe 3 Ianuarie 2022 la Ministerul Educației, organizat de asociațiile de elevilor și ale părinților²⁰ pentru a se plânde de *"impredictibilitatea învățământului și structurii anului școlar, problemele în organizarea testării elevilor, lipsa mijloacelor de învățare online, lipsa măsurilor pentru pregătirea școlilor pentru valul 5, lipsa transportului gratuit al elevilor și organizarea defectuoasă a olimpiadelor școlare"*;
- 2022 - Protestul elevilor de la Colegiul Național "Gheorghe Șincai"²¹ din Baia Mare împotriva modului deficitar de gestionare a procesului de reabilitare a unuiu dintre corpurile acestui colegiu.

Pe de cealaltă parte, în anul 2019 a existat situația elevilor de la Liceul "Atanasie Marinescu"²² din Lipova care au participat în timpul cursurilor la un protest împotriva unui partid politic, cu ocazia vizitei premierului în funcție de la acea vreme. Inspectorul școlar general din județul Arad declara atunci că a cerut

---

18

<https://ziare.com/stiri/proteste/protest-al-elevilor-in-fata-guvernului-vor-ca-autoritatile-sa-prezinte-un-plan-concret-privind-anul-scolar-2020-2021-1623116>

19

<https://www.hotnews.ro/stiri-educatie-25036039-video-protest-elevilor-prima-scoala-piata-victoriei-care-fost-cele-7-revendicari.html>

20

<https://www.mediafax.ro/social/se-anunta-protest-cu-sorcove-al-elevilor-la-ministerul-educatiei-20439255>

21

<https://2mnews.ro/se-intampla-acum-protest-al-elevilor-baimareni-de-la-sincai-cer-sa-si-desfasoare-orele-de-curs-in-colegiu-si-reabilitarea-sa-fie-finalizata-la-timp/>

22

<https://www.hotnews.ro/stiri-esential-23134454-scandal-dupa-elevi-liceu-din-lipova-mers-protesteze-timpul-vizitei-vioricai-dancila-inspectoratul-scolar-arad-cere-explicatii-conducerii-scolii.htm>

explicații conducerii *“pentru că au fost identificați elevii în fața Primăriei la o acțiune care nu avea legătură programul școlar”*. Acest act de protest a atras atenția presei naționale, și o cercetare la nivelul unității de învățământ a fost făcută pentru a stabili dacă elevii au fost duși la protest de un profesor.

Acțiunile de protest desfășurate de elevii au vizat atât probleme ale școlii sau ale autorităților publice locale, cât și probleme la nivel județean sau național. Astfel, elevii au avut oportunitatea neîngrădită de a-și exprima nemulțumirile, iar spiritul civic al acestora a putut fi manifestat fără teama unor represii nedrepte.

Dreptul la reuniune

Dreptul la reuniune, în afara orarului zilnic prevede posibilitatea ca elevii să desfășoare în unitatea de învățământ diverse activități care trebuie să fie aprobate de către consiliul de administrație. Astfel, consiliul de administrație ar trebui ca, în funcție de disponibilitatea spațiilor solicitate, să admită cererile formulate de către grupul de inițiativă, existând și niște limite prevăzute de lege.

Exemple de activități în care elevii se reunesc în afara orelor de curs sunt cluburile de dezbateri sau de robotică, cercurile de lectură, dans sau teatru, precum și crearea unui ziar sau radio al școlii pentru care este necesară o redacție.

Participarea la ședințele consiliului elevilor

Dreptul de a participa la ședințele Consiliului elevilor este o componentă esențială a procesului democratic în școli. Acest drept le permite elevilor să fie implicați în luarea deciziilor care îi privesc direct. Participarea la aceste ședințe îi învață pe elevii să-și exprime opinia, să dezbate problemele și să învețe să lucreze împreună pentru a găsi soluții. Oferindu-le acest drept, se creează oportunități pentru dezvoltarea abilităților de comunicare, gândire critică și leadership.

Astfel, se consolidează relația între elevii și cadrele didactice, întrucât implică colaborarea și dialogul deschis între ambele părți. Impactul său poate fi văzut în creșterea încrederii elevilor în sistemul educațional și în capacitatea lor de a influența și îmbunătăți viața școlară.

Dreptul de a fi ales și de a alege reprezentanți

Pentru că în fiecare structură reprezentativă trebuie să existe o structură de conducere, Statutul Elevului a inclus și dreptul de a fi ales și de a alege reprezentanți, fără nicio limitare sau influențare din partea personalului didactic

sau administrativ. Procesul electoral democratic care are loc în cadrul consiliului școlar al elevilor le oferă elevilor oportunitatea de a învăța despre procesul de alegere a reprezentanților și despre importanța reprezentării corecte și echitabile. Încurajând elevii să participe activ în alegerea reprezentanților lor, aceștia pot înțelege de la o vârstă fragedă despre responsabilitatea alegerilor și despre valorile democratice, precum și despre respectul pentru diferitele opinii și perspective.

Activitatea consiliilor școlare ale elevilor este în acest moment reglementată pe de o parte de Ordinul nr. 3.838/2016 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului Național al Elevilor, precum și de Statutul Elevului, Capitolul VIII, art. 39-47 și se completează cu regulamentul intern al Consiliului Național al Elevilor.

Regulamentele interne ale consiliilor județene ale elevilor, al Consiliului Municipal al Elevilor București, respectiv ale consiliilor școlare ale elevilor, se aprobă, conform art. 70 din Ordinul nr. 3.838/2016 *“prin Regulamentul intern al Consiliului Național al Elevilor”*. Analizând Regulamentul intern al Consiliului Național al Elevilor²³, am putut observa două aspecte importante pentru consiliile județene, Consiliul Municipal al Elevilor București, respectiv pentru consiliile școlare ale elevilor:

- Pe de o parte, conform art. 72 din Ordinul nr. 3.838/2016, regulamentul intern al Consiliului Național este general obligatoriu pentru toate consiliile județene ale elevilor, Consiliul Municipal al Elevilor București, respectiv consiliile școlare ale elevilor, din momentul adoptării.
- Pe de altă parte, Regulamentul intern al Consiliului Național al Elevilor stabilește la art. 4 alin. (2) că *“Regulamentul de organizare și desfășurare a Adunării generale se propune de către Biroul executiv al consiliului județean al elevilor/Consiliul Municipal al Elevilor București și se aprobă cu majoritate calificată de Adunarea generală”*.

Astfel, singurele prerogative de stabilire a unor reguli diferite decât cele prevăzute în Regulamentul intern al Consiliului Național al Elevilor se referă la regulamentul de organizare și desfășurare a Adunării generale.

În concret, manifestarea dreptului de a alege și de a fi ales se desfășoară conform regulilor prevăzute de Metodologia de organizare și desfășurare a alegerilor din cadrul Consiliului Elevilor²⁴. Cu toate că art. 33 alin. (2) din Statutul Elevului stabilește că *“Fiecare elev are dreptul de a alege și de a fi ales ca*

---

²³ <https://consiliulelevilor.ro/wp-content/uploads/2021/04/ROI-CNE.pdf>

²⁴

<https://consiliulelevilor.ro/wp-content/uploads/2023/07/Metodologia-de-organizare-si-desfasurare-a-alegerilor-din-cadrul-Consiliului-Elevilor-2023-2024-1.pdf>

reprezentant al elevilor din unitatea de învățământ preuniversitar. Este interzisă limitarea sau restrângerea dreptului de a alege sau de a fi ales, indiferent de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, statut socioeconomic, convingeri sociale sau politice, sex, orientare sexuală, vârstă, dizabilitate, boală, apartenență la un grup defavorizat, medie generală, medie la purtare, situație școlară, precum și orice alt criteriu discriminatoriu”, în cuprinsul metodologiei anterior menționate, la art. 2 există un set de condiții ce trebuie îndeplinite concomitent pentru ca un elev să poată candida: “a) Dovedesc calități manageriale, reflectate prin acumularea unui punctaj minim în urma evaluării dosarului de candidatură, în cazul consiliului județean al elevilor, respectiv al Consiliului Național al Elevilor; b) Nu sunt afiliate unei entități cu caracter politic sau unui partid politic; c) Nu sunt elevi în clasele terminale ale ciclului de liceu; d) În anii școlari precedenți nu au existat situații de repetenție, cu excepția situațiilor cauzate de motive medicale; e) Nu au fost demiși anterior din nicio structură a Consiliului Elevilor.”

Astfel, încă de la nivelul depunerii candidaturilor, dreptul de ales este îngrădit de fără nicio justificare pentru candidații pentru funcțiile în consiliul județean sau municipal al elevilor sau în Consiliul Național al Elevilor prin prisma unei evaluări a calităților manageriale care se desfășoară doar prin analiza documentelor depuse în dosarul de candidatură.

Conform metodologiei de organizare și desfășurare a alegerilor, respectiv art. 27 – *“Pentru a fi considerat valid, dosarul trebuie să fie complet și să primească un punctaj minim de 70 din 100 de puncte. Punctajul final reprezintă media aritmetică a punctajelor membrilor comisiei. Fiecare membru acordă maximum 100 de puncte. Candidatul este validat dacă dosarul și aplicația online sunt valide”.*

Pe de o parte, nu este clar care sunt criteriile în baza cărora membrii comisiei județene sau naționale de concurs și validare analizează calitățile manageriale, întrucât Baremul de evaluare și notare a dosarelor de Candidatură pentru ocuparea posturilor din Cadrul CJE/CNE este împărțit după cum urmează:

1. *Curriculum vitae (maximum 30 de puncte):*
  - a. *Educație și formare(6p)*
  - b. *Aptitudini și competențe profesionale Sociale (6p)*
  - c. *Organizatorice (6p)*
  - d. *Digitale (4p)*
  - e. *Alte competențe (8p)*
2. *Plan de acțiune (maximum 40 de puncte):*
  - a. *Planificare eficientă în timp (6p)*
  - b. *Rezultate așteptate (6p)*
  - c. *Identificarea resurselor necesare (6p)*

- d. Metode de evaluare (6p)
  - e. Sustenabilitate (6p)
  - f. Metode de promovare (6p)
  - g. Alte aspecte (4p)
3. Strategie de dezvoltare (maximum 30 de puncte):
- a. Fezabilitate (4p)
  - b. Caracter inovator (4p)
  - c. Ierarhizare priorități (6p)
  - d. Corelarea obiectivelor cu soluționarea problemelor identificate (10p)
  - e. Legătura dintre scopul structurii și strategie (4p)
  - f. Alte aspecte (2p)

Având în vedere structura baremului de evaluare prezentat anterior, din care nu reiese în niciun fel care sunt criteriile de evaluare a calităților manageriale, rezultă că această evaluare se desfășoară mai degrabă în mod subiectiv. De asemenea, lipsește o procedură de contestare a procesului-verbal realizat de către comisia de concurs și validare a dosarelor de candidatură, în care sunt publicate candidaturile admise, precum și cele respinse, iar elevul care suferă un abuz este lipsit astfel de orice instrument de apărare.

Mai mult de atât, mandatele pe care membri birourilor executive din consiliul școlar sau din consiliul județean al elevilor pot înceta oricând, destul de ușor, existând posibilitatea structurilor ierarhice superioare să aplice sancțiunea demiterii fără nicio justificare.

Astfel, conform art. 36: *“Mandatul membrilor Biroului executive CJE/CMEB încetează în următoarele condiții: f) la decizia majorității absolute a Biroului executiv CNE, cu motive întemeiate. g) ca urmare a deținerii unei funcții de conducere în cadrul unei asociații neguvernamentale care nu se identifică cu principiile, valorile, misiunea și viziunea Consiliului Elevilor, la decizia majorității calificate a Biroului executiv a Consiliului Județean/Național al Elevilor.”*

În ceea ce privește membri biroului executiv din consiliul școlar al elevilor, conform art. 79: *“Mandatul membrilor Biroului executiv încetează în următoarele cazuri: (...)*

f) ca urmare a deținerii unei funcții de conducere în cadrul unei asociații de elevi/tineri care nu se identifică cu principiile, valorile, misiunea și viziunea Consiliului Elevilor;

g) ca urmare a demiterii de către Adunarea generală a consiliului județean al elevilor/Consiliului Municipal al Elevilor București;

h) Ca urmare a demiterii de către Biroul executiv al CJE/CNE, pe baza unor motive solide și justificate de natură să afecteze reprezentativitatea

structurii și drepturile elevilor. Decizia de demitere a Biroului executiv CJE poate fi revocată de Biroul executiv CNE, pe baza unor motive justificate."

Se poate vedea astfel că, în viziunea Consiliului Național al Elevilor, orice apartenență a elevilor la asociații de elevi poate fi un motiv de demitere, ceea ce reprezintă o încălcare atât a dreptului de asociere a elevilor cât și o încălcarea a dreptului de a fi ales și dreptului de a alege al elevilor deoarece aceștia nu mai au reprezentanți, ci persoane numite care servesc interesele unei conduceri superioare.

În cele din urmă, conform art. 92-94 din Regulamentului Intern al CNE, demiterea din funcție este o sancțiune pe care CJE sau CNE o poate aplica membrilor birourilor executive din structurilor subordonate, cu toate că acestei sancțiuni îi lipsește ipoteza și dispoziția, adică se poate aplica oricui, oricând fără nicio explicație. Conform structurii logico-juridice a normelor, pentru ca o normă să poată fi aplicată fără echivoc, trebuie să existe o ipoteză, o dispoziție și o sancțiune. Această compunere nu este întâmplătoare, ea respectând exigențele logicii în care trebuie să înțelegem condițiile în care unele categorii de persoane vor manifesta o anumită conduită, care este acea conduită interzisă și care sunt urmările în cazul nerespectării ei.

Pentru că, în mod normal, orice persoană are dreptul să solicite să conteste sancțiunile care i-au fost aplicate am analizat posibilitatea de a formula contestații asupra hotărârilor de demitere emise de către CJE și CNE, iar concluzia este că membrul biroului executiv demis abuziv nu se poate apăra în niciun fel și nu poate contesta sancțiunea suferită. Pe de o parte, Regulamentul Intern al CNE nu prevede o astfel de procedură, iar pe de cealaltă parte, persoana care suferă un abuz nu se poate adresa instanțelor de judecată întrucât aceste hotărâri nu sunt emise de către o structură cu personalitate juridică sau o autoritate publică, astfel că aceste procese nu sunt de competența instanțelor judecătorești, actele emise de structurile consiliului elevilor nefiind acte juridice.

Câteva exemple de elevi reprezentanți care au fost demisi de-a lungul timpului ar fi următoarele:

1. Un președinte al Consiliului Județean al Elevilor Hunedoara²⁵ care a obținut și funcția de secretar executiv al departamentului de organizare internă în CNE în 2018, și a fost demis un an mai târziu de către biroul executiv al CNE pe motiv că "CJE Hunedoara ar fi ajuns de la o relație de colaborare la una de subordonare"²⁶;

²⁵ <https://glasul-hd.ro/vlad-sincu-conducerea-consiliului-national-al-elevilor/>

²⁶ <https://www.replicahd.ro/motivul-demiterii-presedintelui-consiliului-judetean-al-elevilor/>

2. Președintele CȘE de la Liceul Teoretic "Callatis" din Mangalia, a publicat un tabel²⁷ în care se evidențiază care sunt clasele care au plătit sau nu au plătit "fondul școlii". Întrucât această activitate a atras rapid atenția publicului, Inspectoratul Județean Constanța a demis directorul în funcție pentru ca ulterior directorul să fie repus în funcție, iar eleva, care era președinte al consiliului școlar al elevilor, a fost exclusă drept răzbunare²⁸;
3. Un președinte al Consiliului Județean al Elevilor Caraș-Severin, care a fost demis²⁹ în Septembrie 2023, în urma unei distribuiri pe contul său personal de Facebook a unei postări publicate pe pagina unui deputat, fără a comenta conținutul în niciun fel. Acesta a încercat să conteste sancțiunea primită și în raport cu biroul executiv al CNE și cu Comisia Națională de Etică, iar comunicările primite au fost ferme, în sensul în care decizia este validă, fără a exista o modalitate efectivă de contestare;
4. Un director de departament din Consiliul Județean al Elevilor Timiș a fost demis de către Consiliul Național al Elevilor pentru "atitudine necorespunzătoare în spațiul public"³⁰;
5. Mai mult de atât tot fostul președinte al Consiliului Județean al Elevilor Caraș-Severin, în urma alegerii unui alt președinte în cadrul CJE Caraș-Severin, a contestat alegerile în mod public, invocând că președintele nou ales³¹, nu a îndeplinit condițiile pentru a fi ales, respectiv nu a deținut o funcție la nivelul consiliului școlar al elevilor la momentul depunerii candidaturii pentru funcție de președinte CJE.

Capacitatea redusă pe care CNE o are în implicarea copiilor în luarea deciziilor este o problemă pe care Statul Român trebuie să o adreseze, această chestiune fiind inclusă chiar și în lista problemelor înainte de depunerea raportului combinat al șaselea și al șaptelea al României³² din data de 22.06.2023 publicat de Comitetul pentru Drepturile Copilului din cadrul ONU în care se sugerează României că ar trebui să consolideze capacitatea CNE:

"Să consolideze mecanismele de participare a copiilor, inclusiv Consiliul Național al Elevilor și grupurile conduse de copii, inclusiv prin furnizarea

---

²⁷ <https://adevarul.ro/stiri-locale/constanta/daria-eleva-de-16-ani-care-a-demonstrat-ca-scoala-2147647.html>

²⁸

<https://cugetliber.ro/stiri-cultura-educatie-demisa-de-isi-constanta-a-promovat-interviul-cu-nota-maxima-ce-alti-candidati-au- luat-10-452309>

²⁹

<https://www.edupedu.ro/demis-din-functiile-ocupate-in-consiliul-elevilor-pentru-ca-a-distribuit-o-postare-a-unui-deputat-din-parlamentul-romaniei-un-fost-presedinte-al-filialei-din-caras-severin-acuza/>

³⁰

<https://www.facebook.com/nata.iriciuc.77/posts/pfbid09NPr1mip2Gugo8Usn6BifzMDKQCA1fyUab1kEyAKU76SbbL56XaN EjiHwLWWw4URJI>

³¹

<https://www.edupedu.ro/tribulatiile-consiliului-elevilor-in-teritoriu-cazul-caras-severin-episodul-2-acuzatii-de-nereguli-in-alegera-noului-presedinte-local-al-organizatiei-reprezentative-a-elevilor/>

³² Documentul poate fi accesat aici:

<https://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2FPPrICAqhKb7yhsgn6GFlmBuxE4opFvZks7%2BHQr5e7%2FmxRet2oEQNSxkA8enSI9TjSTbbDe0LKBBDaCJcr%2FechvjStF3vNz0stUrS7V3ssl%2BWDLwai2U0RWZva>

de consolidare a capacităților și a resurselor umane și financiare, pentru a le permite copiilor să contribuie în mod eficient la procesul de luare a deciziilor;"

În concluzie, pentru că în Statutul Elevului nu este precizată care este conduita ce trebuie respectată de către elevii reprezentanți, CNE sau CJE-urile pot la acest moment să demită membrii birourilor executive din consiliile școlare sau județene, după caz, oricând își doresc, decizia fiind pur arbitrară. Așadar, recomandăm elaborarea unor măsuri pentru asigurarea unor norme mai clare pentru conduita elevilor reprezentanți și un proces clar care să asigure dreptul la apărare împotriva sancțiunilor.

Dreptul de a publica și distribui materiale informative

Această normă este o formă de susținere a libertății de exprimare. Aceasta este esențială în formarea gândirii critice și a abilităților de comunicare. Acest drept permite elevilor să-și exprime gândurile și ideile prin intermediul publicațiilor și materialelor informative. Totuși, este important ca această libertate să fie exercitată responsabil, respectând drepturile și valorile fundamentale.

Impactul său poate fi observat în dezvoltarea creativității și a abilităților de redactare și comunicare a elevilor. Oferindu-le posibilitatea de a-și exprima liber opiniile, acest drept îi încurajează să exploreze subiecte variate și să își dezvolte abilitățile de analiză și sinteză a informațiilor.

Concluzii

În concluzie, implementarea corespunzătoare a acestor drepturi poate influența pozitiv experiența educațională a elevilor. Aceste drepturi promovează responsabilitatea, implicarea și încrederea în propriile abilități ale elevilor. Elevii care se simt implicați și au o voce în procesele decizionale devin mai responsabili și mai motivați să se implice activ în mediul lor educațional.

La acest moment, sentimentul nedreptății pe care un elev abuzat îl are este dublat de lipsa unor mecanisme de apărare, protecție și contestare a sancțiunilor, iar asta face ca elevii să prefere să nu spună sau să nu facă nimic atunci când observă o problemă. De asemenea, lipsa unor proceduri care să îi protejeze în mod similar precum avertizorii de integritate, îi fac pe elevi să prefere să îndure anumite abuzuri de teama unor repercursiuni negative asupra propriei persoane.

Respectarea drepturilor din aceste titluri pot contribui la dezvoltarea unui mediu școlar mai deschis și mai tolerant, în care se promovează diversitatea de idei și se încurajează respectul reciproc. Prin oferirea acestor drepturi, școlile pot crea un cadru propice pentru dezvoltarea abilităților necesare pentru a deveni cetățeni responsabili și informați într-o societate democratică.

Aceste drepturi, atunci când sunt respectate și implementate corespunzător, pot contribui semnificativ la crearea unui mediu educațional în care elevii se simt implicați, puși în valoare și responsabilizați, ceea ce poate conduce la o educație mai echitabilă și mai eficientă.

Drepturile sociale

Elevii din România beneficiază de o serie de drepturi sociale esențiale prevăzute în Statutul Elevului precum reduceri semnificative la transport, gratuități pentru diverse categorii (orfani, cei cu cerințe speciale sau măsuri de protecție specială), decontarea cheltuielilor de transport în diverse situații, burse sociale, de studiu și de merit, subvenții pentru costurile de școlarizare, asistență socială pentru elevii cu cerințe speciale, precum și alte facilități, cum ar fi accesul la locuri în tabere și școli de vară/iarnă. Drepturile acoperă și asistență medicală, facilități culturale și sportive, iar elevii români din străinătate beneficiază de acces gratuit la diverse evenimente în țară. Autoritățile locale au responsabilitatea de a furniza servicii esențiale precum transport, masă și internat în situații justificate, iar statul subvenționează costurile pentru elevii din medii socio-economice dezavantajate și cei din învățământul profesional.

Acordarea drepturilor sociale ale elevilor din România se realizează printr-un ansamblu de proceduri și reglementări care implică atât autoritățile naționale și locale, cât și unitățile de învățământ. Pe parcursul celor peste 7 ani de implementare a Statutului Elevului, o considerabilă parte din acele drepturi sociale nu au fost respectate din diverse motive. Unele au fost ignorate sau nereglementate adecvat din cauza unei legislații naționale defectuoase sau ignorate cu desăvârșire, iar altele au fost acordate doar parțial din cauza unor constrângeri financiare la nivel național, ceea ce a avut un impact asupra aplicării lor la nivel local.

Din păcate, unitățile administrativ-teritoriale din România acordă selectiv aceste drepturi sociale, socotind că au un larg drept de apreciere în ceea ce privește furnizarea lor pe fondul unei monitorizări deficitare a Ministerului Educației prin inspectoratele școlare județene, dacă nu chiar inexistentă. Nedecontarea transportului local sau județean, așa cum s-a întâmplat în multe locuri din țară în

ultimii 7 ani este, de exemplu, o încălcare vădită a dreptului la învățătură prevăzut de articolul 32 din Constituția României care îi face pe părinți să cotizeze pentru asigurarea unui serviciu public pe care statul are responsabilitatea să îl asigure în mod gratuit.

La nivel local, după cum urmează să fie prezentat prin exemple concrete de la firul ierbii, a fost nevoie în multe localități de presiune publică susținută, de demersuri scrise repetate ale organizațiilor reprezentative ale elevilor și în unele cazuri de sesizări penale pentru a convinge autoritățile locale să respecte obligațiile legale pe care le au în domeniul educației în vederea acordării drepturilor sociale prevăzute în Statutul Elevului.

Drepturi ale elevilor privind transportul

Statutul Elevului cuprinde o serie de beneficii asigurate obligatoriu la serviciile de transport. Pentru toți elevii, pe tot parcursul anului calendaristic, indiferent de scop și destinație, aceștia au avut dreptul la o reducere de 50% pentru transportul local în comun (suprafață, naval și subteran) și pentru transportul intern (auto, feroviar, naval și fluvial) până la aprobarea Legii Învățământului Preuniversitar, care extinde aceste beneficii și le face gratuite. În cei 7 ani de existență a subvenției de 50% prevăzută de statut, aceasta a fost interpretată și aplicată selectiv în multe localități din țară. Câteva exemple:

- În municipiul Bacău, în perioada 2016-2020 a fost acordată gratuitate la transportul public local, însă abonamentele gratuite erau valabile doar pe două linii și doar spre/de la școală, astfel încât elevii erau nevoiți să aducă la secretariat dovada că au nevoie de acest abonament gratuit. Mai mult, gratuitatea se aplica doar celor cu domiciliul în municipiul Bacău, încălcându-se practic acest drept pentru elevii care învățau în unitățile de învățământ din municipiul și care proveneau din alte localități.³³
- În Sighișoara, la nivelul anului 2018 un abonament pentru elevi costa 40 de lei, în timp ce un abonament pentru toate liniile costa 74 de lei, astfel încât observăm că subvenția era sub cea de 50% prevăzută în statut și în lege;³⁴
- Același lucru se întâmpla la nivelul anului 2018 și în municipiul Buzău, unde abonamentul lunar la toate traseele îi costa pe elevi 80 de lei, în timp ce abonamentul pentru călătorii obișnuiți costa 90 de lei, astfel încât subvenția era infimă, mult sub 50%³⁵;

³³ <https://www.desteptarea.ro/abonamentele-gratuite-sunt-oferite-doar-elevilor-care-locuiesc-in-municipiul-bacau/>

³⁴ [https://primariasighisoara.ro/portal/mures/sighisoara/portal.nsf/AllByUNID/F7254CCC3394E627C225822E005B65C5/\\$FILE/Ph%20tarife%20ATT%20final.pdf](https://primariasighisoara.ro/portal/mures/sighisoara/portal.nsf/AllByUNID/F7254CCC3394E627C225822E005B65C5/$FILE/Ph%20tarife%20ATT%20final.pdf)

³⁵ https://primariabuzau.ro/wp-content/uploads/2018/02/HCL41_2018_NORMATIV_Modificare_Tarif_Trans_Bus.pdf

- La Călărași, abia în 2017 a fost aprobată hotărârea Consiliului Local care prevedea acordarea subvenției la transport pentru elevi, dar doar în ianuarie 2018 au început să fie decontate abonamentele. Motivul: anexa care reglementa procedura de acordare a abonamentelor subvenționate nu fusese trimisă în unitățile de învățământ de pe raza municipiului Călărași, lucru care s-a întâmplat abia după presiunile Asociației Elevilor din Călărași.³⁶
- La Oravița, în 2020 Consiliul Local decidea că elevii vor beneficia de abonament subvenționat doar pe un traseu;³⁷
- La Sebeș, gratuitatea la transportul public local se acordă în prezent pe un singur traseu și doar 21 de zile lucrătoare pe lună, în perioada cursurilor școlare, conform HCL în vigoare;³⁸
- La Pașcani, tariful lunar pentru elevi este de 135 de lei, gratuitatea curentă fiind oferită doar pentru un traseu³⁹.

Chiar dacă legea a fost modificată și subvenția de 50% a devenit gratuitate, chiar și în prezent există destule localități care nu respectă pe deplin acest drept al elevilor, condiționându-l de anumite documente ori dovezi privind distanța față de unitatea de învățământ sau restrângându-l la perioada școlară și la un traseu sau două.

În ceea ce privește transportul subteran, operat de Metrorex în București, acesta a fost subvenționat cu 50% și în prezent este gratuit pentru elevi doar prin procurarea unui abonament lunar nominal pe suport card contactless reîncărcabil, valabil pentru toate liniile. Cu toate acestea, Metrorex furnizează aceste abonamente doar în casierii speciale aflate în 11 stații de metrou.

La Tulcea, unde există transport local naval, elevii nu au beneficiat de subvenție până acum și nici de gratuitate în prezent. Pe de altă parte, elevii domiciliați în localități din Delta Dunării care învață la Sulina sau la Tulcea sunt transportați gratuit de către operator, însă abia începând cu anul școlar 2020-2021⁴⁰. Această societate are o cursă regulată spre Tulcea din Sulina pe zi, fără a opera în zilele de miercuri și sâmbătă, iar din Sfântul Gheorghe și Periprava există curse spre Tulcea doar în zilele de marți și joi și curse de retur în zilele de luni și de miercuri. Din nefericire pentru elevii din Tulcea, pe lângă faptul că aceștia au suferit din cauza lipsei transportului gratuit, cursele regulate ale operatorului de transport nu sunt în măsură să satisfacă nevoile de mobilitate ale elevilor.

³⁶ <https://www.romaniacurata.ro/asociatia-elevilor-calarasi-face-treaba-primariei/>

³⁷ <https://www.primariaoravita.ro/wp-content/uploads/2021/01/HCL-102-104-05.2020.pdf>

³⁸ <https://www.primariasebes.ro/wp-content/uploads/2022/03/pct.3-1.pdf>

³⁹ <https://newspascani.com/transport-gratuit-incepand-cu-aceasta-luna-pentru-elevii-pascaneni/>

⁴⁰

<https://www.agerpres.ro/social/2023/03/08/tulcea-s-a-dublat-numarul-elevilor-din-delta-beneficiari-de-gratuitate-pe-transportul-naval--1072402>

Pentru transportul intern feroviar, elevii pot să își procure titlurile de călătorie în baza unui ID emis de operatorul de stat atât la casierii, cât și online. Pe de altă parte, majoritatea operatorilor privați oferă reducerea în baza carnetului de elev vizat pe anul școlar în curs, în timp ce un operator solicită introducerea datelor unui card care se procură de la casele de bilete și care adevărește calitatea de elev.

La polul opus, operatorii de transport intern auto care efectuează curse interjudețene regulate nu oferă niciun tip de beneficii elevilor, iar acest lucru se întâmplă inclusiv în cazul elevilor care au nevoie de acest tip de transport pentru a se deplasa la școală într-o localitate aflată într-un județ diferit față de cel de domiciliu. Cu mici excepții, operatorii de curse interjudețene cu autocarul sau cu microbuzul nu fac referire la dreptul elevilor de a călători cu 50% reducere, reglementat în vechea Lege a Educației Naționale 1/2011.

În prezent, călătoriile interjudețene aferente deplasărilor dintre localitatea de domiciliu și cea în care elevii sunt școlarizați trebuie decontate integral de la bugetul de stat, în fiecare lună, în baza situațiilor întocmite la nivelul fiecărei unități de învățământ, potrivit normelor metodologice aprobate prin HG 810/2023, deși dreptul la gratuitate la transportul interjudețean nu este prevăzut în noua lege a învățământului preuniversitar.

Un alt drept la transport prevăzut în Statutul Elevului este decontarea navetei școlare, pe bază de abonament, tuturor elevilor care nu pot fi școlarizați în localitatea de domiciliu. Acesta este de departe dreptul social care a provocat cele mai multe discuții în perioada de implementare a statutului, îmbrăcând numeroase forme de reglementare care în cele din urmă au condus la o nerespectare generală la nivelul autorităților județene, direct responsabile cu asigurarea și decontarea transportului elevilor între localități. Încă din anul 2013, naveta școlară era plafonată la 26 lei pentru primii 3 km + 2 lei/fiecare km, astfel încât transportatorii evitau să emită abonamente sub costul de piață stabilit prin OG nr. 29/2013. Ulterior, în toamna anului 2016, în ciuda semnalelor transmise de Salvați Copiii și reprezentanții elevilor⁴¹, Guvernul României plafona din nou naveta elevilor stabilind o serie de tarife maxime pe care operatorii le puteau practica.

În jurisprudența Curții Constituționale a României privind naveta elevilor (Decizia nr. 657/2019 referitoare la excepția de neconstituționalitate a sintagmei "pe bază de abonament", cuprinsă în art. 84 alin. (3) din Legea educației naționale nr. 1/2011⁴²), Curtea subliniază că dreptul la învățătură este garantat prin

---

⁴¹ <https://www.salvaticopiii.ro/sites/ro/files/2023-11/70735d81-b9f0-4f62-8fa8-50c6724f98ed.pdf>

⁴² <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfs/219447>

învățământul general obligatoriu și că învățământul de stat este gratuit conform Constituției. De asemenea, copiii și tinerii beneficiază de un regim special de protecție și asistență. Textul argumentează că facilitățile precum decontarea cheltuielilor de transport pentru elevii care nu pot fi școlarizați în localitatea de domiciliu constituie o formă de protecție socială a copiilor și tinerilor, stabilită prin lege, în vederea asigurării dreptului lor la învățatură. Curtea Constituțională subliniază importanța evoluției jurisprudenței în asigurarea unei protecții efective a drepturilor fundamentale și menționează că protecția oferită elevilor devine iluzorie dacă condițiile pentru beneficierea de aceasta sunt imposibile sau foarte dificil de realizat. De asemenea, Curtea Constituțională a declarat neconstituțională și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 50/2021 pentru modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011, care a fost emisă fără avizul Consiliului Economic și Social.

Chiar dacă pe parcursul anilor articolul 84 din Legea Educației Naționale a suferit multiple modificări și completări prezentate de decidenții care le-au adoptat drept rezolvarea problemei navetei, acesta s-a dovedit a fi inaplicabil în teritoriu până în septembrie 2023, când a fost abrogată legea și a intrat în vigoare pachetul legislativ România Educată ce include legea învățământului preuniversitar și legea învățământului superior. O situație care a fost perpetuată de decidenții naționali, în complicitate cu autoritățile județene și cu transportatorii, în ciuda comunicatelor și protestelor repetate ale societății civile, în ciuda creșterii abandonului școlar, în ciuda unor cazuri precum cel de la Caracal în care o elevă a fost nevoită să facă autostopul în loc să aibă un transport județean bine organizat și decontat. În prezent, transportul județean trebuie decontat elevilor în baza articolului 83 din Legea Învățământului Preuniversitar nr. 198/2023, care prevede că operatorii de transport încheie cu autoritățile contractante, deci consiliile județene, contracte de serviciu public pentru compensațiile aferente abonamentelor elevilor. Procedura este prevăzută în HG nr. 810/2023 și, cu toate că este clară, există multe județe în prezent în care naveta elevilor nu este decontată, chiar dacă este decontată de la bugetul de stat. La acest moment, problema legată de efectuarea acestor plăți este că operatorii de transport nu emit abonamente invocând lipsa contractelor încheiate cu consiliile județene, în timp ce inspectoratele școlare se desculpă afirmând că încă nu au primit facturi de la operatorii de transport pentru lunile scurse din anul 2023.

În privința gratuității pentru elevii orfani, elevii cu cerințe educaționale speciale (CES) și pentru cei sub protecție specială pentru transportul local în comun (suprafață, naval și subteran) și pentru transportul intern (auto, feroviar, naval și fluvial), aceste drepturi sunt acordate în baza unor convenții încheiate la nivelul autorităților locale/naționale competente și operatorii de transport care oferă

aceste gratuități. Totuși, există în continuare unități administrativ-teritoriale unde aceste drepturi sunt plătite cu întârziere, pe bază de decontare, din cauza practicii guvernamentale de a transmite prin Ministerul Finanțelor cotele defalcate aferente finanțării acestor drepturi în ultimele luni ale anului.

Dreptul la burse

O altă categorie principală de drepturi sociale ale elevilor este cea a burselor școlare, acordate în baza criteriilor generale aprobate prin ordinul Ministrului Educației. Acestea sunt de patru tipuri (sociale, de studiu, de merit și de performanță), iar până la apariția noii Legi a Învățământului Preuniversitar în septembrie 2023 quantumul și numărul burselor erau stabilite prin hotărârile consiliilor locale, astfel încât acestea puteau suplimenta quantumul minim stabilit de Guvern care a fost introdus în lege abia în 2019.

Ca studiu de caz, Asociația Elevilor din Constanța a dat publicității, în colaborare cu organizația Salvați Copiii, un index la educație al elevilor din jud. Constanța pentru anul școlar 2018-2019⁴³ care include date privind acordarea burselor la nivelul autorităților publice locale: 42 (60%) acordau burse elevilor, în timp ce restul de 40 dintre UAT-uri fie nu acordau, fie nu au răspuns. De asemenea, erau identificate quantumuri extrem de mici care ajungeau chiar și la burse de 15 lei/lună.

În anul școlar 2019-2020, conform Raportului special privind acordarea burselor pentru elevi la nivel național⁴⁴, 2139 din totalul de 3182 de autorități publice locale nu acordau burse școlare, în timp ce alte 860 acordau burse doar parțial, fără a respecta cadrul legal. Doar 5,66% dintre localități respectau în totalitate cadrul legal, adică acordau burse sociale, de merit, de studiu și de performanță. Plecând de la aceste date, adoptarea unui quantum minim la nivel național și bugetarea lui este un aspect pozitiv care a făcut ca bursele să fie acordate în toate localitățile din România.

Cu toate acestea, centralizarea stabilirii quantumului și numărul burselor prin lege poate avea consecințe negative asupra programului de burse școlare pe fondul limitării numărului lor prin criteriile aprobate de către Ministerul Educației. În august 2023, asociațiile de elevi au criticat faptul că noua metodologie stabilește ca doar 30% dintre elevi să primească burse de merit⁴⁵, Salvați Copiii a

---

⁴³ <https://www.info-sud-est.ro/wp-content/uploads/2019/10/Indexul-accesului-la-educa%C8%9Bie-2018-2019.pdf>

⁴⁴ <https://publicatii.romaniacurata.ro/wp-content/uploads/2020/09/Raport-na%C8%9Bional-burse-elevi-SAR-Avocatul-Poporului.pdf>

⁴⁵ <https://www.agerpres.ro/comunicate/2023/08/27/comunicat-de-presa-asociatia-elevilor-din-constanta--1159698>

criticat eliminarea burselor sociale pentru copiii cu un părinte decedat⁴⁶ și pentru elevii din mediul rural care merg la liceu în altă localitate⁴⁷, iar voci din societatea civilă prevăd și alte restrângeri ale programului de burse în următorii ani pe fondul discursului de responsabilitate bugetară practicat la nivelul factorilor decidenți guvernamentali.

Totuși, trebuie menționate o serie de exemple locale unde lupta pentru burse a fost una aprigă, autoritățile locale fiind convinse să acorde burse în perioada 2016-2023 în principal ca urmare a presiunii publice și a acțiunilor organizațiilor elevilor, sprijinite de mass-media, de părinți și chiar de justiție pe alocuri.

- La Bacău, bursele aprobate deja de Consiliul Local nu au fost plătite decât după reclamațiile făcute de elevi la DNA pentru abuz în serviciu⁴⁸;
- Multe localități aveau sisteme paralele de burse, denumind tipurile de burse în funcție de cuantumul acordat în funcție de performanțele școlare. Un exemplu în acest sens este Sectorul 4 din București⁴⁹, care la nivelul anului 2019 avea un sistem complet pe lângă lege, așa cum a fost și cazul Bacăului în perioada 2012-2020⁵⁰.
- La Râmnicu Vâlcea, acordarea burselor a fost reluată în anul 2019 după demersurile făcute de Asociația Vâlceană a Elevilor⁵¹.

Având în vedere noile prevederi legale privind bursele elevilor din Legea Învățământului Preuniversitar, mențiunile din statut referitoare la stabilirea burselor școlare sunt caduce.

Cu privire la burse, prin **Hotărârea nr. 698/16.11.2022**, CNCD a amendat Ministerul Educației pentru modificarea criteriilor burselor sociale și de merit. Colegiul Director al CNCD a fost chemat să se pronunțe asupra discriminării în accesarea bursei sociale pentru elevii din mediul rural și a bursei de merit care a fost eliminată pentru elevii de clasa a V-a. Analizând modificările aduse prin Ordinul nr. 5379/2022, Colegiul a constatat că unele categorii de elevi, cum ar fi cei din clasa a V-a și cei din mediul rural, au fost afectați negativ prin eliminarea burselor de merit și sociale. S-a remarcat faptul că această decizie poate genera discriminare directă prin tratamentul inechitabil aplicat acestor grupuri, precum

---

⁴⁶

https://www.salvaticopiii.ro/sites/ro/files/2023-11/solicitare-catre-ministerul-educatiei_bursele-sociale-pentru-copiii-cu-parinte-decedat-sa-nu-fie-conditionate.pdf

⁴⁷

<https://www.salvaticopiii.ro/sites/ro/files/2023-11/reactie-eliminarea-burse-elevi-rural-salvati-copiii-condamna-decizia-men.pdf>

⁴⁸

<https://ziaruldebacau.ro/primarul-bacaului-reclamat-la-dna-pentru-intarzierea-platii-burselor-scolare-in-replica-stanciu-viziteu-ameninta-cu-blocarea-alocarilor-banilor/>

⁴⁹

<https://sparknews.ro/2019/06/11/bursele-elevilor-din-sectorul-4-bursa-de-performanta-50-de-lei-bursele-de-merit-de-la-30-de-lei-asociația-elevilor-sunt-rusinos-de-mici/>

⁵⁰ <https://ziaruldebacau.ro/primaria-bacau-acorda-bursele-locale-pentru-semestrul-i-al-acestui-an-scolar/>

⁵¹ <https://adevarul.ro/stiri-locale/ramnicu-valcea/foto-zero-lei-pentru-bursele-scolare-elevii-iau-1930384.html>

și discriminare indirectă, deoarece o măsură aparent neutră a afectat disproportaționat anumite categorii de elevi, în special pe cei vulnerabili social și economic.

Colegiul director a considerat că există o încălcare a obligației pozitive a statului de a adopta măsuri necesare pentru protejarea drepturilor individului, în special în ceea ce privește accesul la educație. S-a subliniat că eliminarea bursei sociale pentru elevii de liceu din mediul rural putea contribui la abandonul școlar în rândul acestora.

Analiza Colegiului director s-a bazat și pe date statistice care au evidențiat situația defavorizată a elevilor din mediul rural în ceea ce privește abandonul școlar și accesul la resursele necesare pentru educație. În final, s-a decis aplicarea unei amenzi contravenționale în valoare de 10.000 lei Ministerului Educației, având în vedere natura și impactul discriminării constatate.

Hotărârea CNCD a fost atacată în justiție de către Ministerul Educației, fiind format dosarul nr. 4325/2/2023 pe rolul Curții de Apel București, nesoluționat la data redactării prezentului raport.

Dreptul la asistență medicală

Dreptul la asistență medicală gratuită este exercitat de către elevi în rețeaua de cabinete de medicină școlară și medicină stomatologică organizată la nivelul fiecărei autorități locale și finanțată de către Ministerul Sănătății prin Direcțiile de Sănătate Publică în limita creditelor bugetare aprobate la nivel național. Această nuanță a disponibilităților financiare de la bugetul de stat este necesară întrucât există multe localități în care schema de personal a medicilor și a asistenților medicali este neocupată pe fondul lipsei bugetării posturilor, astfel încât cabinetele medicale școlare se confruntă cu o lipsă acută a personalului. Conform Raportului pentru Implementarea Statutului Elevului la nivel național (CNE, 2023)⁵², 5,3% dintre cei peste 15 mii de elevi respondenți nu au beneficiat de asistență medicală gratuită în cabinetul școlar sau în unitățile medicale de stat deși aveau nevoie.

Nebugetarea posturilor vacante face ca medicii și asistenții existenți să se împartă la două, trei sau chiar patru unități de învățământ într-o săptămână, astfel încât disponibilitatea de asistență medicală per elev este mult redusă. Câteva exemple:

---

⁵² <https://cdn.edupedu.ro/wp-content/uploads/2023/11/RISEN-2023.pdf>

- În mun. Suceava, numai 12 cabinete medicale funcționează în unitățile de învățământ⁵³;
- În mediul rural din județul Botoșani, există doar trei cabinete de medicină școlară⁵⁴;
- În jud. Constanța, la 81 de cabinete medicale școlare există numai 15 medici de medicină generală, fiind nevoie de încă 28 de posturi de noi medici⁵⁵;
- La Târgu-Mureș, cele 54 de cabinete de medicină școlară sunt populate cu doar 12 medici de medicină generală, 8 medici stomatologici și 52 de asistenți⁵⁶;
- În județul Buzău, asistența medicală este asigurată doar pentru 55% din totalul elevilor⁵⁷;
- La Călărași, în 2020 în niciunul din cele 20 de cabinete medicale școlare nu existau medici școlari⁵⁸.

Pe de altă parte, cheltuielile de ordin material trebuie asigurate în principal de autoritățile publice locale, acestea fiind obligate să prevadă în bugetele lor fonduri pentru modernizarea și dotarea cabinetelor medicale din instituțiile de învățământ. Conform Raportului național de diagnoză privind calitatea serviciilor publice municipale (Societatea Academică din România, 2022), “13 municipii reședință de județ nu asigură sumele necesare în vederea funcționării cabinetelor de medicină școlară generală sau asistență stomatologică. De asemenea, din 46 analizate (fiind incluse și sectoarele din București), doar 24 au realizat în ultimii 5 ani vreo investiție în baza materială (echipamente) sau mobilierul cabinetelor medicale sau stomatologice din școli, ceea ce arată un dezinteres față de problema medicinei școlare în aproximativ jumătate din orașele mari ale României.”⁵⁹

În multe localități există o conclucrare deficitară între structura deconstruită a Ministerului Sănătății în teritoriu, Direcția de Sănătate Publică, unitate administrativ-teritorială și inspectorat școlar județean, astfel încât apar discuții și chiar acțiuni în instanță pe tema finanțării anumitor cheltuieli materiale sau de personal aferente cabinetelor din rețeaua de medicină școlară.

⁵³

<https://www.crainou.ro/2022/12/15/numai-12-cabinete-medicale-functioneaza-in-unitatile-de-invatamant-din-municipiul-suceava/>

⁵⁴ <https://adevarul.ro/stiri-locale/botosani/medicina-scolara-in-bataie-de-joc-trei-cabinete-2297590.html>

⁵⁵

<https://cugetliber.ro/stiri-social-cabinetele-medicale-scolare-functioneaza-la-cote-de-avarie-avem-nevoie-de-posturi-noi-489735>

⁵⁶ <https://www.zi-de-zi.ro/2023/08/31/ministerul-sanatatii-dezinteres-fata-de-cabinetele-medicale-scolare/>

⁵⁷

<https://www.g4media.ro/doar-6-cabinete-medicale-in-scolile-din-mediul-rural-si-10-stomatologice-in-tot-judetul-buzau-se-asigura-asistenta-medicala-pentru-55-din-numarul-de-scolari.html>

⁵⁸ <https://www.romania-actualitati.ro/stiri/romania/calarasi-lipsa-de-medici-in-cabinetele-scolare-id140555.html>

⁵⁹ <https://publicatii.romaniacurata.ro/wp-content/uploads/2022/10/21062022-Raport-de-Diagnoza-Versiune-WEB.pdf>

Dreptul la asistență psihologică și logopedică

În ceea ce privește dreptul la asistență psihologică, acesta este cu atât mai relevant în contextul în care cazurile de bullying în școlile din România sunt din ce în ce mai des mediatizate, iar pandemia de Covid a avut un impact semnificativ în rândul tinerilor din cauza izolării. Conform unei anchete Salvați Copiii publicate în octombrie 2022⁶⁰, aproape jumătate dintre elevi afirmă că au fost victime ale comportamentului de bullying în școli. Plecând de la această stare de fapt, numărul psihologilor școlari (cu specializări în psihologie, psihopedagogie specială sau științele educației) are o importanță majoră în asigurarea a ceea ce sistemul de educație, prin Ministerul Educației, numește stabilitate și confort în parcursul lor școlar.

Conform legii, unui consilier școlar ar trebui să îi fie alocați cel mult 500 de elevi sau 300 de preșcolari. Conform datelor Ministerului Educației citate de Edupedu.ro⁶¹, la finalul anului 2022 erau în sistem 2370 de consilieri școlari, ceea ce înseamnă că un psiholog are sub observație, în medie, peste 1.200 de elevi, adică dublu față de standardul prevăzut de lege. Anunțată la începutul acestui an cu fast, scoaterea la concurs a 1.200 de posturi de psiholog școlar ar trebui să fie o prioritate zero pentru asigurarea stării de bine a copiilor din România.

Asistența logopedică este în continuare un subiect nișat și care nu beneficiază de date privind asigurarea acesteia în școlile din România, în ciuda necesității acestor servicii în special pentru copiii cu cerințe educaționale speciale. Ministerul Educației trebuie să gândească un mecanism prin care să asigure această asistență nu doar în centrele educaționale speciale, ci și în învățământul de masă, unde sunt destui copiii care au nevoie de acest tip de asistență.

Drepturi pentru elevii cu cerințe educaționale speciale

Drepturile sociale dedicate elevilor cu cerințe educaționale speciale au fost actualizate în 2022 pentru anul școlar 2022-2023 astfel încât sumele au fost majorate cu 50%. Acestea sunt:

- Alocația zilnică de hrană: 22 de lei;
- Cazarmament (bani pentru îmbrăcăminte, încălțăminte, materiale igienico-sanitare, rechizite/manuale, jucării, transport, materiale cultural-sportive): de la 580 de lei la 1338 lei, în funcție de vârstă.

⁶⁰

<https://www.salvaticopiii.ro/sites/ro/files/2023-11/studiu-pest-un-sfert-dintre-copii-au-fost-agresori-jumatate-spu-nc-a-au-fost-victime-ale-bullying-ului.pdf>

⁶¹

<https://www.edupedu.ro/numarul-consilierilor-scolari-din-romania-se-modifica-semnificativ-in-comunicarile-oficiale-al-e-ministerului-educatiei-diferentele-au-loc-chiar-si-in-aceeasi-luna-lista-pe-judete/>

Deoarece finanțarea acestor drepturi ale elevilor cu CES se asigură prin sume defalcate din TVA prin bugetul local, există sincope și întârzieri majore în anumite unități administrativ-teritoriale care socotesc să plătească beneficiarilor aceste drepturi abia după ce primesc sumele pentru finanțarea lor de la Ministerul Finanțelor Publice. Exemple de cazuri la Iași⁶², Maramureș⁶³, Turda⁶⁴ etc. În acest sens, Ministerul Educației, prin inspectoratele școlare, trebuie să se asigure că autoritățile locale prevăd încă de la aprobarea bugetelor locale sume pentru decontarea acestor drepturi, urmând să le fie finanțate pe parcursul anului bugetar prin sumele defalcate prevăzute de lege.

Drepturile privind cazarea, masa, supravegherea și odihna

De implicarea și în special nivelul de finanțare ale autorităților publice locale depind și drepturile sociale i) și j) referitoare la copiii de la creșe și grădinițe care trebuie să beneficieze de hrană, supraveghere și odihnă, respectiv la serviciile de cazare și masă ale internatelor și cantinelor școlare. Nu mai departe de luna decembrie 2023, o parte a unui internat din Odorheiu Secuiesc s-a prăbușit, astfel încât un elev a decedat și alte trei au fost rănite⁶⁵ pe fondul lipsei de interes și investiții din partea autorității publice locale. Sunt cazuri în perioada de aplicare a Statutului Elevului care arată că acest drept este tratat în batjocură de autoritățile locale. La Târgu Cărbunești, în jud. Gorj, conducerea școlii a transformat în 2018 o parte din internatul elevilor în hotel pentru muncitorii unei companii petroliere pe fondul lipsei resurselor financiare necesare renovărilor⁶⁶.

Respectarea acestui drept este direct proporțională cu nivelul investițiilor alocate pentru creșe, grădinițe, internate și cantine școlare, facilități care trebuie finanțate la nivelul autorităților locale cu prioritate, dar și la nivelul autorităților centrale prin programe de finanțare competitive. Punctul de plecare ar putea fi realizarea de expertize pentru toate clădirile din infrastructura școlară ce sunt mai vechi de 30 de ani și reabilitarea a celor 118 clădiri care în septembrie 2022, conform informațiilor din SIIIR (Sistemul Informatic Integrat al Învățământului din România), erau încadrate în clasa de risc seismic I. Ori a celor care nu au îndeplinit măsurile dispuse de ISU în vederea asigurării la un potențial incendiu.

---

⁶²

<https://www.ziaruldeiasi.ro/stiri/ping-pong-cu-banii-publici-alocati-unor-copii-in-situatii-speciale-parintii-sunt-disperati-autoritatile-dau-raspunsuri-in-doi-peri--350148.html>

⁶³ <https://glasulmm.ro/maramures-peste-1-800-de-copii-cu-ces-nu-si-au-primit-banii-de-luni-bune/>

⁶⁴

<https://politicasiputere.ro/2022/06/23/parintii-elevilor-cu-cerinte-speciale-din-turda-ameninta-cu-un-miting-ce-vom-scrie-pe-pancarte-n-au-azut-in-4-ani/>

⁶⁵

<https://politicasiputere.ro/2022/06/23/parintii-elevilor-cu-cerinte-speciale-din-turda-ameninta-cu-un-miting-ce-vom-scrie-pe-pancarte-n-au-azut-in-4-ani/>

⁶⁶

<https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/social/situatie-scandaloasa-in-gorj-elevi-si-muncitori-in-acelasi-internat-1008687>

Dreptul la locuri în tabere și școli de vară/iarnă

Mergând mai departe, dreptul elevilor la locuri în tabere și în școli de vară/iarnă provine din perioada în care Ministerul Educației era reunit ca portofoliu guvernamental împreună cu tineretul și sportul, astfel încât exista o politică reală în acest sens, în ciuda deprecierei continue a infrastructurii de tabere. În prezent, dacă un grup de elevi doresc să meargă într-o tabără, ceea ce găsesc atât în spațiul online în primele pagini, cât și în cancelarie sunt oferte ale unor operatori privați care au făcut din taberele școlare o afacere profitabilă pe fondul lipsei de organizare și de investiții din partea statului. Ministerul Educației s-a ocupat în ultimii ani de aplicare a statului să reglementeze taberele, excursiile, expedițiile și alte activități de timp liber în sistemul preuniversitar (a se observa paradoxul), deci ocazii de timp liber 100% private, dar fără a se îngriji de asigurarea locurilor prevăzute în lege prin programe dedicate. Ministerul Educației și Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse ar trebui să aibă responsabilitatea de a gândi și de a finanța împreună o politică de tabere și școli de vară/iarnă cel puțin pentru elevii merituoși, pentru elevii care se asociază pentru desfășurarea anumitor activități (civice, artistice, tehnice) și pentru cei cu posibilități financiare reduse. La nivelul anumitor județe, există direcții de sport și tineret care organizează tabere gratuite pentru elevi, cum ar fi Hunedoara⁶⁷.

Dreptul la reduceri pentru activități culturale și sportive

O facilitate de care beneficiază elevii și care depinde în mod direct de politica tarifară a instituțiilor de cultură aflate în subordinea autorităților centrale sau locale este reducerea de 75% pentru accesul la muzee, la concerte, la spectacole de teatru, de operă, de film și la alte manifestări culturale și sportive organizate de instituțiile publice. Nu există la nivelul ministerului ori al structurilor reprezentative ale elevilor date privind respectarea acestei facilități, însă prin 5 studii de caz ne putem face o idee dacă acest drept este luat în serios la nivelul decidenților:

- La Teatrul Național București (TNB) din subordinea Ministerului Culturii, toate spectacolele au bilete în vânzare online doar cu acces general. Biletele cu reducere pentru elevi pot fi cumpărate de la casa de bilete, dar doar după "epuizarea biletelor cu preț întreg". Astfel, pentru un elev care vrea să meargă la TNB este imposibil să își programeze participarea la o piesă de teatru.
- La Filarmonica George Enescu (Ateneu), aflată în subordinea Municipiului București, singurii elevi care pot intra gratuit sunt cei ai școlilor și liceelor de muzică, practic nerespectându-se acest drept pentru toți ceilalți elevi;

⁶⁷ <https://www.replicahd.ro/tabere-gratuite-pentru-elevi-organizate-in-cadrul-proiectului-junior-ranger/>

- La Muzeul de Artă din Cluj-Napoca, elevii beneficiază de reducerea prevăzută de lege pentru toate tipurile de expoziții (permanente și temporare);
- La Muzeul Brukenthal din Sibiu, tarifele reduse pentru elevi există și sunt clar prevăzute pe site-ul instituției aflate în subordinea Ministerului Culturii;
- La meciurile și competițiile la care Clubul Sportiv Municipal București din subordinea Municipiului București este gazdă și organizator, elevii nu au posibilitatea de a achiziționa bilete sau abonamente reduse cu 75%, în ciuda dreptului lor de a beneficia de această facilitate.

Totodată, există chiar unități de învățământ, cum este cazul Colegiului Național de Artă "George Apostu" din Bacău, care organizează spectacole cu săli puse la dispoziție în mod gratuit de către autoritatea locală și care condiționează accesul elevilor în sală pe baza unei donații care se "procură de la secretariatul unității școlare"⁶⁸. Pentru respectarea unitară a acestui drept atât la nivelul unităților administrativ-teritoriale care au în subordine instituții de cultură, cât și la nivelul structurilor guvernamentale, Ministerul Educației ar trebui să aibă responsabilitatea de a monitoriza respectarea acestei prevederi prin compartimentele de management instituțional din cadrul inspectoratelor școlare județene.

Alte drepturi sociale

Drepturile sociale de la litera f) a Statutului trebuie reformulate astfel încât să reflecte situația legislativă curentă. De exemplu, bursa "Bani de liceu" a fost desființată în 2023, fiind înlocuită cu "forme de intervenție socială consolidată" care nu sunt precizate de către Ministerul Educației, arată [Edupedu.ro](https://www.edupedu.ro)⁶⁹. De asemenea, bursa profesională ce reprezintă suportarea costurilor aferente frecventării învățământului profesional a devenit "tehnologică" în noua Lege a Învățământului Preuniversitar și are un cuantum fix de 300 de lei, putând fi cumulată cu celelalte tipuri de burse. Totodată, elevii pot beneficia și de burse pe bază de contract încheiat cu operatori economici ori cu alte persoane juridice/fizice sau acordate de autoritățile publice locale.

Elevii mai au dreptul de a fi susținuți financiar pentru activitățile lor de performanță de către stat sau persoane fizice ori juridice. Statutul Elevului consacră totodată dreptul de acces gratuit pe teritoriul României pentru elevii de naționalitate română care sunt bursieri ai statului român la toate manifestările ce

⁶⁸ <https://imgur.com/a/EfB5ouN>

⁶⁹ <https://www.edupedu.ro/dupa-19-ani-bursa-bani-de-liceu-este-desfiintata-de-noua-lege-a-educatiei-si-nu-se-mai-acorda-din-acest-an-ministerul-educatiei-anunta-sec-pe-site-ca-programul-a-fost-in/>

vizează performanța pe plan internațional sau național. Dacă despre persoanele fizice sau juridice avem o idee despre cum susțin participarea la aceste activități (burse private, programe puse la dispoziție în baza politicii de CSR și așa mai departe), la nivelul statului avem de-a face cu un vid normativ care face ca acest drept să se aplice selectiv atât la nivel național, cât și la nivel local. Nu puține sunt cazurile în care elevii se califică individual sau în echipe la concursuri și olimpiade internaționale și nu au posibilitatea financiară de a-și suporta cheltuielile de cazare, masă și transport la respectivele competiții. De exemplu, echipa de robotică a CNTV Târgu-Jiu⁷⁰, olimpicul la astronomie David din Suceava⁷¹ etc. În prezent, autoritățile locale care vor să sprijine elevii din localitate pentru participarea la competiții naționale și internaționale nu au baza legală necesară pentru a finanța astfel de activități.

Mai mult de atât, se observă o creștere numărului de concursuri școlare organizate fie la nivel local, fie la nivel național care condiționează participarea elevilor de taxe de înscriere care fie sunt plătite direct, fie îmbracă forma unor donații către entitățile organizatoare. Chiar dacă sunt organizate de entități private, independente de sistemul școlar, aceste activități beneficiază de cele mai multe ori de sprijinul inspectoratelor școlare și de cel al cadrelor didactice care caută să convingă cât mai mulți elevi și părinți să se înscrie.

Începând din 2017, ca urmare a emiterii Ordinului nr. 3248/2017⁷², Ministerul Educației a interzis perceperea de taxe de participare sau solicitarea altor contribuții financiare (achiziționare de cărți, reviste, ghiduri, compendii etc.) pentru participarea la toate competițiile și concursurile, cu referire atât la cele organizate de stat, cât și la cele organizate și desfășurate de alte entități "în unitățile de învățământ preuniversitar de stat". Aceste prevederi sunt încă în vigoare, potrivit Ordinului nr. 3027/2023⁷³, ultimul emis de Ministerul Educației în ceea ce privește competițiile organizate și desfășurate la toate nivelurile.

Concluzii

În concluzie, drepturile sociale ale elevilor oferă o serie de beneficii importante pentru elevii din toate categoriile sociale. În ciuda acestui fapt, există probleme în implementarea acestor drepturi, care sunt rezultatul unor cauze multiple, inclusiv:

- lipsa de finanțare din partea autorităților publice locale. În multe localități, autoritățile locale nu prevăd în bugetele lor sume suficiente pentru

⁷⁰ <https://adevarul.ro/stiri-locale/targu-jiu/campionii-romaniei-la-robotica-au-nevoie-de-2160111.html>

⁷¹ <https://adevarul.ro/stiri-locale/suceava/un-elev-risca-sa-nu-ajunga-la-doua-olimpiade-1881396.html>

⁷²

<https://www.edu.ro/ordin-nr-3248-din-14022017-privind-aprobarea-competi%C8%9Biilor-%C8%99colare-ce-se-vor-org-aniza-%C8%99i-desf%C4%83%C8%99ura>

⁷³ https://www.edu.ro/sites/default/files/_fi%C8%99iere/Legislatie/2023/OM_3027_2023.pdf

asigurarea acestor drepturi, astfel încât ele sunt acordate parțial sau deloc;

- lipsa de monitorizare și control din partea Ministerului Educației. Ministerul Educației nu are mecanisme clare de monitorizare și control a respectării drepturilor sociale ale elevilor, astfel încât cazurile de încălcare a acestor drepturi sunt frecvente.

Pentru a îmbunătăți situația, este necesară acțiunea concertată a autorităților publice locale, a Ministerului Educației și a societății civile, plecând de la următoarele recomandări:

- autoritățile publice locale trebuie să prevadă în bugetele lor sume adecvate pentru asigurarea drepturilor sociale ale elevilor;
- Ministerul Educației trebuie să elaboreze și să implementeze un mecanism clar de monitorizare și control a respectării drepturilor sociale ale elevilor.

Dreptul la recompensă

Elevii cu rezultate remarcabile pot beneficia de multiple recompense, inclusiv evidențiere în fața comunității școlare, burse, premii materiale, diplome, recomandări pentru excursii și premii de onoare. Performanța la diverse competiții este recompensată financiar conform regulamentelor Ministerului Educației. La finalul anului școlar, elevii pot primi diplome sau medalii, iar aceste premii pot viza atât rezultate școlare remarcabile, cât și alte tipuri de performanțe. Elevii de la diferite niveluri de învățământ pot obține premii pentru medii generale de minim 9.00, distincții la discipline, performanțe la activități extrașcolare, conduită morală și civică exemplară, dar și frecvență exemplară. Unitățile de învățământ pot stimula activitățile de performanță înaltă ale elevilor prin acordarea de premii, burse și recunoaștere din partea comunității.

Secțiunea a șasea din statut privind recompensarea elevilor trebuie privită în strânsă relație cu dreptul social la premii, burse și alte asemenea stimulente care trebuie acordate nu doar celor cu rezultate școlare foarte bune, ci și celor care se remarcă în formarea lor profesională sau în activități culturale și sportive. Este o nuanță pe care nu mulți decidenți ai sistemului de educație au înțeles-o și care nu este luată în considerare nici la nivelul autorităților locale. În plus, statutul nu prevede un tip de performanță școlară care este realizată în multe unități de învățământ, în special în cele catalogate ca fiind având probleme de promovabilitate, și anume progresul școlar: îmbunătățirea unei situații școlare de la nota 4 la nota 8, de exemplu. Sau de la nota 5 la nota 9 și așa mai departe. Așadar, acest tip de performanță ar trebui inclus în lista situațiilor în care se

acordă recompense, premii, burse, mai ales în logica introducerii burselor de reziliență anunțate pe finalul anului 2023 la nivel guvernamental.⁷⁴

Dreptul la recompensă este văzut la nivelul organizațiilor reprezentative ale elevilor ca unul care poate produce segregare în rândul elevilor, astfel încât atenția și aprecierea publică sunt țintite în mod aproape permanent către olimpici și către elevii de nota 10 și prea puțin către cei care se zbat să ajungă la școală din cauza mediului social precar și care reușesc în cele din urmă să aibă rezultate bune spre foarte bune.

Merită atenție apetența autorităților locale de a premia anual elevii care au absolvit ciclurile de studiu sau care au obținut la examene nota 10, olimpicii naționali și internaționali și în general excelența educațională, fără a privi către marea masă de performanțe școlare remarcabile. În mod concret, peste mecanismele de premiere naționale și cele de acordare a burselor de performanță, autoritățile publice locale și județene și-au făcut un obicei din a premia ce elevi doresc folosind un artificiu prin care invocă dreptul de a primi premii și recompense pentru rezultate deosebite la activitățile școlare și extrașcolare, în limita resurselor disponibile, prevăzut la art. 7 lit. "v" din Statutul Elevului, dar fără a indica o prevedere dintr-un act legislativ superior care ar da autorităților locale această posibilitate. Câteva exemple:

- În comuna Gura Văii din jud. Bacău, în 2021 au fost acordate premii pentru cele mai bune medii de la Evaluarea Națională și Bacalaureat, cuprinse între 300 și 1.000 de lei⁷⁵;
- În comuna Seimeni din jud. Constanța, în 2018 se acordau premii constând în bani dar și în cărți pentru elevii premianți la concursurile județene sau naționale, dar și pentru cei care au obținut mențiuni⁷⁶;
- În comuna Sabaoani din jud. Neamț, în 2023 s-au acordat premii atât pentru elevii care învață în localitate, cât și pentru elevii domiciliați în comună și care studiază în alte localități, premiile variind între 100 și 1.500 de lei;
- În municipiul Alexandria din jud. Teleorman, în 2023 au fost premiați atât elevii, cât și profesorii coordonatori din capitolul 67.02 destinat domeniilor "Cultură, recreere, religie" cu sume cuprinse între 250 și 2.500 de lei;
- La Tulcea, în 2021 elevii erau premiați cu sume cuprinse între 400 și 1.000 de lei pentru rezultatele obținute la examene sau la competițiile naționale și internaționale⁷⁷.

---

⁷⁴

<https://www.portalinvatamant.ro/articole/noutati-97/bursele-de-merit-si-bursele-de-rezilienta-vor-fi-conditionate-de-lipsa-absentelor-in-anul-scolar-viitor-anunta-ligia-deca-12601.html>

⁷⁵ <https://uatcomunaguravaii.ro/wp-content/uploads/2021/07/Pr.-de-Hot-regulament-premiere-elevi.pdf>

⁷⁶

<https://www.primaria-seimeni.ro/wp-content/uploads/2019/03/Hotararea-nr.-39-din-29.05.2018-acordarea-de-premii-in-bani-elevilor.pdf>

⁷⁷ <https://www.primariatulcea.ro/wp-content/uploads/2021/11/Proiect-de-hotarare-nr.-338-din-19.10.2021.pdf>

În întreaga țară sunt sute de exemple de UAT-uri care au premiat sau recompensat elevii cu sume acordate din bugetul local chiar și în anii în care *"Ordonanța trenuleț"* (privind unele măsuri fiscal-bugetare) interzicea în mod expres acordarea de astfel de premii. De exemplu, OUG nr. 90/2017 privind măsurile fiscal bugetare aferente anului 2018 prevedea la art. 9 că *"instituțiile și autoritățile publice nu acordă personalului din cadrul acestora premii"*. Chiar dacă elevii nu ar fi parte a instituțiilor publice de învățământ, aceștia sunt asimilați mai departe la alineatul doi al aceluiași articol în care este stabilită o excepție pentru *"elevii [...] care au obținut distincții la olimpiadele internaționale și concursurile internaționale și naționale pe discipline de învățământ și pentru profesorii care i-au pregătit pe aceștia, cu încadrarea în alocarea bugetară."* Anual, această prevedere a fost repetată în *"Ordonanța trenuleț"*, astfel încât inclusiv OUG nr. 115/2023, care stabilește măsurile fiscal-bugetare pentru anul 2024, interzice premiarea elevilor la articolul IV.

Problema acestor mecanisme locale este faptul că, pentru aceleași tip de examene și/sau competiții naționale sau internaționale, elevii sunt premiați diferențiat în funcție de localitatea unde învață sau chiar unde domiciliază. Unii iau premii atât în localitatea de domiciliu, cât și în localitatea în care funcționează instituția de învățământ pe care o frecventează.

Analizând preambulul hotărârilor consiliilor locale prin care se realizează aceste premieri în baza unor metodologii/regulamente locale, observăm că toate sunt întemeiate pe dreptul educațional prevăzut la articolul 7 lit. v) din Statutul Elevului. Ministerul Educației are datoria de a stabili un sistem clar de premiere a elevilor astfel încât principiile după care aceștia sunt premiați financiar la nivel local să fie unul echitabil și predictibil, nicidecum să depindă de motivațiile politice sau populiste.

Atâta vreme cât statutul prevede că performanța elevilor la concursurile și olimpiadele naționale se recompensează în conformitate cu prevederile stabilite de minister, dublarea mecanismului prin oferirea de premii locale cu titlu excepțional ar trebui verificată și reglementată la nivelul sistemului de educație.

Alte drepturi

Dreptul la acte și documente de studii gratuite

Având acest drept, elevii și studenții au posibilitatea să primească în mod gratuit documentele și actele necesare pentru parcursul lor educațional. Unitățile de învățământ sunt obligate să emită aceste documente conform prevederilor

legale. Acest drept contribuie la asigurarea egalității de șanse în educație, eliminând orice obstacole financiare în accesarea acestor documente care atestă obținerea anumitor rezultate, cum ar fi diploma de absolvire a celor 12 clase, foaia matricolă sau diploma de bacalaureat.

Cu toate că nu am reușit să identificăm derapaje recente în aplicarea acestui drept, a existat un caz la Colegiul Național "Vasile Alecsandri" din Bacău⁷⁸ care a fost rezolvat la scurt timp după adoptarea Statutului Elevului.

Dreptul de a primi informații de interes public

Acest drept este legat de accesul liber al cetățenilor la informații de interes public conform Legii nr. 544/2001. Prin acest drept, orice persoană poate solicita informații de interes public și are dreptul de a primi răspuns într-un termen rezonabil și conform legii.

Mai mult de atât, tot Legea nr. 544/2001 stabilește la articolul 5 că:

"Fiecare autoritate sau instituție publică are obligația să comunice din oficiu următoarele informații de interes public:

- a) actele normative care reglementează organizarea și funcționarea autorității sau instituției publice;*
- b) structura organizatorică, atribuțiile departamentelor, programul de funcționare, programul de audiențe al autorității sau instituției publice;*
- c) numele și prenumele persoanelor din conducerea autorității sau a instituției publice și ale funcționarului responsabil cu difuzarea informațiilor publice;*
- d) coordonatele de contact ale autorității sau instituției publice, respectiv: denumirea, sediul, numerele de telefon, fax, adresa de e-mail și adresa paginii de Internet;*
- e) sursele financiare, bugetul și bilanțul contabil;*
- f) programele și strategiile proprii;*
- g) lista cuprinzând documentele de interes public;*
- h) lista cuprinzând categoriile de documente produse și/sau gestionate, potrivit legii;*
- i) modalitățile de contestare a deciziei autorității sau a instituției publice în situația în care persoana se considera vătămată în privința dreptului de acces la informațiile de interes public solicitate."*

În cazul nostru, școlile ar trebui, conform dispozițiilor menționate anterior să publice hotărârile consiliului de administrație, componența acestuia, bugetul, bilanțul contabil, precum și și modalitățile de contestare a deciziilor emise de

---

⁷⁸Articol disponibil aici: <https://www.kristofer.ro/reusit-suspendarea-taxelor-documente-scolare-studii-alecsandri/>

către acea unitate învățământ. Publicarea din oficiu a acestor informații contribuie la transparența și responsabilitatea instituțiilor publice, dar de cele mai multe ori, acestea lipsesc. În septembrie 2017, Asociația Elevilor din Bacău a publicat un studiu care arăta că doar 3 dintre cele 35 de unități de învățământ din municipiul Bacău aveau pe site publicat bugetul anual al școlii și deciziile consiliilor de administrație.⁷⁹

Un caz concret privind lipsa de transparență atunci când vine vorba de școli și licee a fost semnalat de către Societatea Academică din România în anul 2020, menționând că un număr de 31 de primării din județul Vâlcea, 20 de primării din județul Timiș⁸⁰, 23 de primării din județul Mureș⁸¹, 25 de primării din județul Bacău⁸² și 13 primării din județul Cluj⁸³ nu au furnizat informațiile și documentele publice privind buna guvernare și finanțarea adecvată a școlilor, solicitate de elevi voluntari în baza Legii 544/2001 a liberului acces la informațiile publice. Cererile adresate vizau acordarea burselor, sumele alocate din bugetele locale pentru cheltuielile cu bunurile și serviciile necesare în școli, dar și cele pentru reparații și investiții în baza materială a unităților de învățământ din aceste localități.

Dreptul de a le fi înregistrate toate cererile scrise și semnate

Elevii care formulează cereri scrise și semnate către orice instituție a statului, inclusiv unitățile de învățământ trebuie tratate conform legislației aplicabile. Este important ca aceste cereri să fie înregistrate, iar numărul de înregistrare să fie comunicat către aceștia, pentru a asigura că cererile lor sunt luate în considerare și că aceștia primesc răspunsuri în mod adecvat, în termenul prevăzut de lege.

Chiar dacă acest drept poate părea unul banal sau evident, cazurile din școli ne-au arătat că au existat situații precum cea de la Liceul Teoretic "Ovidius" din Constanța în care, conform imaginii publicate de președintele Asociației Elevilor din Constanța⁸⁴, programul secretariatului în relația cu elevii era de 20 minute în fiecare zi, respectiv 10 minute între 10:20 și 10:30 și 10 minute între 14:20 și 14:30. În urma unei petiții adresate către această unitate de învățământ,

---

⁷⁹

<https://ziaruldebacau.ro/studiu-scolile-si-liceele-din-bacau-tin-la-secret-cheltuielile-doar-3-unitati-au-publicat-pe-site-bugetul-si-deciziile-din-ultimul-an/>

⁸⁰

<https://www.ziadevest.ro/sar-someaza-20-de-primarii-din-judetul-timis-sa-respecte-legea-si-sa-solucioneze-solicitarile-privind-finantarea-educatiei-din-aceste-localitati/>

⁸¹

<https://www.zi-de-zi.ro/2020/05/28/sar-someaza-23-de-primarii-din-judetul-mures-sa-respecte-legea-si-sa-solucioneze-solicitarile-privind-finantarea-educatiei-din-aceste-localitati/>

⁸²

<https://www.romaniacurata.ro/primarii-somate-solicitari-scoli-curate-finantare-educatie/>

⁸³

<https://cluj24h.ro/13-primarii-din-cluj-somate-de-sar-sa-solucioneze-solicitarile-privind-finantarea-educatiei/>

⁸⁴

https://www.facebook.com/photo.php?fbid=3752866208278764&set=pb.100006662646679_-2207520000&type=3

programul cu elevii a fost modificat⁸⁵, fiind stabilit întreg intervalul cuprins între 12:20 și 14:30.

Din perspectiva faptului ca secretariatul unității de învățământ este unicul punct în care orice persoană interesată ar putea să formuleze cereri în format fizic, stabilirea unui program scurt în care aceste persoane să aibă posibilitatea să își înregistreze cererile poate face acest drept să fie unul lipsit de substanță, cum a fost în situația prezentată anterior.

Situațiile în care intervalul de program de lucru cu publicul este unul redus pot da naștere mai multor probleme în viața de zi cu zi a elevilor sau a părinților acestora, cu atât mai mult cu cât programul în care activitatea de secretariat se desfășoară este de regulă între 8:00-17:00. Câtă vreme intervalul orar este în interiorul programului de lucru pentru foarte mulți dintre părinți, aceștia vor reuși mai greu să-și satisfacă nevoile sau interesele. În egală măsură, se poate pune în discuție accesibilitatea pentru elevii al căror program de studiu este în afara orelor în care secretariatul are program cu elevii.

Dreptul de a beneficia de un "Ghid al elevului"

Acest drept presupune elaborarea unui ghid care să ofere informații relevante pentru elevi, inclusiv drepturile și obligațiile acestora, aspecte legate de planul de învățământ, serviciile disponibile, procedurile de evaluare etc., având menirea de a oferi suport și informații esențiale pentru a facilita parcursul elevilor în sistemul educațional.

Conform Statutului Elevului, acest ghid se elaborează de către consiliile județene ale elevilor, cu avizul Consiliului Național al Elevilor. Totuși, în urma căutărilor elaborate cu ocazia redactării acestui raport am putut să identificăm un ghid ilustrat al elevului⁸⁶ care a fost publicat în anul 2018⁸⁷ și care prezintă destul de sumar drepturile și obligațiile elevilor și sancțiunile. Pe lângă acest material, nu am putut identifica alt ghid care să prezinte într-un mod structurat informațiile de care are nevoie un elev în parcursul său educațional.

În cele din urmă, considerăm că nu se justifică existența unui astfel de ghid în fiecare din județele din România pentru că asta ar însemna existența a 42 de astfel de ghiduri care ar trebui avizate de CNE o dată la câțiva ani, fiind mai degrabă necesar un material general care să ajute elevul în mod real și să poată fi ușor de folosit. Având în vedere că este foarte puțin probabil ca un material în format fizic sau un document în format digital de câteva zeci de pagini să

⁸⁵ https://drive.google.com/file/d/1LWb9hahLWYG00rWgWc-0_M6G2ZZSrJDs/view

⁸⁶ <https://tm.consiliulelevilor.ro/wp-content/uploads/2020/03/Ghidul-Ilustrat-al-Elevului.pdf>

⁸⁷ <https://adevarul.ro/stiri-locale/alba-iulia/foto-primul-ghid-ilustrat-al-elevului-din-romania-1910694.html>

răspundă trendurilor actuale în privința consumului de conținut, ar fi necesară dezvoltarea unei platforme web în care informațiile să fie la o căutare distanță pe cuvinte cheie.

Dreptul de a avea profesori repartizați la clasă în mod nediscriminatoriu

Această mențiune în rândul drepturilor elevilor ar trebui să asigure o repartizare a profesorilor în clase fără să existe discriminare, respectând principiile de echitate și nediscriminare în educație. Accesul la o educație care să fie de calitate este posibilă doar dacă elevii pot beneficia în mod real de cadre didactice care să-i ajute să își atingă potențialul fără să discrimineze în niciun fel elevii din clasele lor.

Îndatoririle și interdicțiile elevilor în perioada 2016 - 2023

Îndatoririle și interdicțiile pe care elevii le au sunt guvernate de către Capitolul III și Capitolul IV din Statutul Elevului, fiind niște norme esențiale pentru mediul școlar și dezvoltarea adecvată a elevilor care nu întotdeauna sunt respectate ca atare sau incluse în regulamentele elaborate la nivelul unităților de învățământ.

Dintre îndatoririle stabilite în Statutul Elevului, frecventarea cursurilor și pregătirea adecvată pentru fiecare disciplină sunt considerate prioritare. Însușirea competențelor și cunoștințelor din programele școlare reprezintă un obiectiv fundamental al educației, iar acest lucru se realizează prin respectarea cerințelor academice și a regulilor instituției de învățământ.

Respectul față de regulamentele școlii și față de deciziile acesteia este, de asemenea, o responsabilitate pe care elevii trebuie să o îndeplinească. Aceasta include aspecte legate de comportamentul în școală, precum purtarea unei ținute vestimentare adecvate și civilizate conform normelor și legilor în vigoare.

Respectarea regulamentelor și deciziilor unității de învățământ este obligatorie, în măsura în care aceste acte sunt legale. Principiul legalității este un principiu fundamental al Statului Român, iar școlile nu pot deroga de la acest principiu.

De multe ori, unitățile de învățământ au tendința să facă exces de zel în elaborarea unor regulamente interne, cu depășirea cadrului legal, având în vedere că școlile nu beneficiază de consiliere juridică. Principiul legalității implică și prezumția de legalitate a actelor administrative, însă art. 14 lit. b) nu poate fi folosit de vreo unitate de învățământ pentru a sancționa vreun elev că nu respectă vreun regulament, în măsura în care acel regulament sau acele dispoziții au un caracter nelegal. Pentru a clarifica care sunt regulamentele unei unități de învățământ, le vom analiza în cele ce urmează:

- I. **Regulamentul de organizare și funcționare a unității de învățământ**, care descrie structura și funcționarea instituției, subliniind că acesta nu este un act normativ, ci unul intern. Aici sunt detaliate aspecte precum organele instituției, atribuțiile și relațiile interne. Acesta ar trebui să fie mai mult un act managerial și nu unul normativ.
- II. **Regulamentul intern**, guvernat de Codul Muncii, care stabilește reguli referitoare la protecția, securitatea și disciplina în cadrul instituției, precum și drepturile și obligațiile salariaților și proceduri disciplinare.
- III. **Regulamentul de ordine interioară**, impus de o lege distinctă, care reglementează accesul și siguranța în școală pentru profesori, elevi și vizitatori.

De asemenea, Statutul Elevului include obligația de a avea un comportament civilizată și de a se prezenta la școală într-o ținută vestimentară decentă și adecvată și să poarte elemente de identificare în conformitate cu legislația în vigoare și cu regulamentele și deciziile unității de învățământ preuniversitar, dar lipsa elementelor de identificare nu poate justifica refuzul accesului în perimetrul școlii, cu toate că din 2016 până în prezent au existat mai multe situații de acest gen:

- 2017 - O profesoară a tuns doi elevi în timpul orei de dirigenție⁸⁸ la Colegiul Național "A.I. Cuza" din Ploiești în fața colegilor lor invocând faptul că nu respectă normele de conduită ce țin de aspectul fizic;
- 2019 - La Liceul Teoretic "Axente Sever" din Mediaș, profesorii de serviciu au refuzat accesul în liceu al unei eleve pentru că nu avea uniformă⁸⁹. Acest lucru s-a întâmplat la ora 6.50, eleva fiind navetistă. Rezso Matefi, tatăl fetei, susține că siguranța și viața fiicei sale au fost puse în pericol prin refuzul profesorilor de a-i permite accesul în unitatea de învățământ.
- 2023 - Școala Gimnazială "Sfântul Vasile" Ploiești stabilește printr-o hotărâre a Consiliului de administrație să instituie obligativitatea purtării uniforme școlare care conține tricou polo alb cu mânecă scurtă/lungă, pantaloni/fustă bleumarin, negri/neagră, albaștri/albastră. Pentru a obține aceste uniforme, părinții puteau alege între două pachete:
  - *"Pachetul 1: achiziționarea și inscripționarea produselor prin intermediul unei croitorii;*
  - *Pachetul 2: doar inscripționarea tricoului/tricourilor. Părintele va achiziționa personal tricoul."*

În plus, în anul 2020⁹⁰ a existat o inițiativă legislativă care prevedea ca uniforma să devină obligatorie elevii din învățământul general obligatoriu de stat, urmând ca statul să fie cel care va acoperi contravaloarea uniformelor sub forma unor ajutoare oferite elevilor în cuantum de 350 lei per an școlar, bani care ar fi fost transmiși din bugetul Ministerului Educației. Acest proiect a fost respins în anul 2021.

Mai mult de atât, prin **Hotărârea nr. 22/13.01.2016 a CNCD**, a fost constatat faptul că dispozițiile din Regulamentul de organizare și funcționare al Școlii Gimnaziale nr.49 și din Contractul educațional ce conduc la scăderea notei la purtare și retragerea temporară sau definitivă a bursei de merit, după caz, elevilor ce nu dețin uniforma școlară "*reprezintă discriminare indirectă conform art.2 alin.3, coroborat cu art.4, art.10 lit.h), art.11 alin.1 al O.G. nr.137/2000,*

⁸⁸<https://www.libertatea.ro/stiri/scandalul-elevilor-tunsi-la-scoala-de-o-profesoara-in-timpul-orei-de-dirigentie-la-colegiul-al-i-cuza-ploiesti-continua-2038768>

⁸⁹<https://www.tribuna.ro/stiri/actualitate/un-parinte-acuza-fetei-mele-nu-i-s-a-permis-accesul-in-liceul-axente-sever-pentru-ca-nu-purta-uniforma-142478.html>

⁹⁰https://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?nr=472&an=2020

*republicată*⁹¹. De asemenea, CNCD a aplicat și o sancțiune contravențională unității de învățământ în valoare de 1000 de lei și a obligat unitatea de învățământ să publice un rezumat al hotărârii în mass-media.

În urma hotărârii publicate de către CNCD, a fost actualizat Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar fiind adăugate mai multe mențiuni în cadrul Titlului X din Ordinul nr. 4183/2022, inclusiv o mențiune legată de măsurile care sunt interzise, în cadrul art. 187 alin. (2): *“În unitățile de învățământ sunt interzise măsurile care pot limita accesul la educație al elevilor, cum ar fi, de exemplu, efectuarea de către aceștia a serviciului pe școală, interzicerea participării la cursuri sau sancționarea elevilor care nu poartă uniforma unității de învățământ sau altele asemenea.”*

La începutul anului școlar 2023-2024 a fost redeschisă discuția cu privire la uniforma școlară, existând publicații media care au menționat că *“Părinții vor uniformă pentru elevi doar cu o singură condiție”*⁹², iar condiția este ca aceasta să fie gratuită pentru elevi, conform declarației președintelui Federației Naționale a Părinților.

Un alt aspect crucial se referă la respectarea drepturilor de autor și la recunoașterea provenienței informațiilor utilizate în lucrările elaborate de elevi. Dezvoltarea și prezentarea de lucrări originale reprezintă un punct important în formarea academică, promovând creativitatea și originalitatea în procesul de învățare. O mare provocare a apărut pentru mediul școlar odată cu apariția aplicațiilor de tip LLM (Large Language Models) cum sunt de exemplu ChatGPT, Copilot sau Bard, care pot răspunde rapid întrebărilor pe care utilizatorii le pun și în același timp pot genera conținut scris cum ar fi poezii, povești, cod redactat în limbaj software, cântece, rezumate, sinteze și multe altele, folosind informații agregate în urma unei analize ce conține baze de date imense.

Elevii sunt îndemnați să sesizeze autoritățile competente în cazul unor nereguli sau ilegalități în procesul educațional sau în activitățile conexe acestuia conform prevederilor legale. De asemenea, sunt încurajați să semnaleze situații care ar putea pune în pericol siguranța lor sau a cadrelor didactice.

În cadrul mediului școlar, folosirea corespunzătoare a facilităților școlare și menținerea curățeniei, liniștii și ordinii sunt îndatoriri esențiale ale elevilor. De asemenea, protejarea și menținerea bunei funcționări a bazei materiale puse la

---

⁹¹ <https://www.cncd.ro/wp-content/uploads/2020/12/hotarare-22-16.pdf>

⁹² <https://newsweek.ro/educatie/parintii-vor-uniforma-pentru-elevi-doar-cu-o-singura-conditie-ar-putea-fi-reintrodusa-in-scoli>

dispoziție de către instituția de învățământ reprezintă o responsabilitate importantă a elevilor.

Normele de interdicție sunt, de asemenea, create pentru a asigura un mediu educațional sigur și adecvat. Elevilor le este interzis să distrugă documentele școlare sau bunurile școlii, să introducă materiale inadecvate în instituția de învățământ, să consume substanțe interzise sau să participe la acte de violență sau hărțuire.

Sunt interzise și comportamentele jignitoare, discriminatoare sau violențe față de colegi sau cadrele didactice, precum și părăsirea școlii fără aprobarea corespunzătoare sau introducerea persoanelor străine în incinta școlii fără permisiune.

Aceste reguli și îndatoriri sunt esențiale pentru a menține unui mediu școlar sigur, în care există respect reciproc și susține dezvoltarea educațională a elevilor. Prin respectarea acestor norme, elevii contribuie la crearea unei atmosfere propice în care învățarea să fie eficientă și constructivă.

Activitatea desfășurată în unitățile de învățământ preuniversitar din România este guvernată la acest moment de regulamentul - cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar (ROFUIP) adoptat prin Ordinul ministrului educației nr. 4183/2022⁹³. Regulamentul de organizare și funcționare stabilește modul în care se desfășoară activitatea într-o unitate de învățământ, în timp ce „regulamentul intern” sau „regulamentul de ordine interioară” reglementează instituirea unor norme privind personalul salarizat. Contrar acestui fapt, de cele mai multe ori, aceste regulamente de organizare și funcționare vizează instituirea unor drepturi, obligații și sancțiuni, altele decât cele prevăzute de lege.

Conform analizei efectuate de către Asociația Elevilor din Constanța în anul 2020⁹⁴ asupra regulamentelor de organizare și funcționare ale unităților de învățământ preuniversitar din Constanța, concluziile sunt următoarele:

- Doar 4,11% din unitățile de învățământ preuniversitar au un regulamentele de organizare și funcționare care nu include prevederi ilegale;
- 21,92% din unitățile de învățământ preuniversitar nu au publicat regulamentul pe site și nu au furnizat aceste informații în termenul prevăzut de Legea nr. 544/2001;

---

⁹³https://www.edu.ro/sites/default/files/_fi%C8%99iere/Legislatie/2022/ORDIN_4183_2022_New_ROFUIP.pdf

⁹⁴https://drive.google.com/file/d/1Qnb_SUSB43N-vB9WNyqkEUo_aWqmDRng/view

- 73.97% dintre unitățile de învățământ din Constanța au regulamente de organizare și funcționare care conțin norme ilegale, campionul fiind Liceul cu Program Sportiv „Nicolae Rotaru” Constanța, cu 17 prevederi nelegale.

Printre normele nelegale identificate în regulamentele de organizare și funcționare ale unităților de învățământ preuniversitar din Constanța, analiza menționată anterior a identificat următoarele:

- Sancțiunea colectivă;
- Sancționarea elevilor care nu poartă uniforma/însemnele unității de învățământ;
- Deposdarea de telefon/bunuri care nu atentează la siguranța lor sau a celor din jur;
- Existența sancțiunii eliminării de la cursuri;
- Efectuarea de activități (muncă) în folosul unității de învățământ

În concluzie, îndatoririle și interdicțiile elevilor sunt stabilite pentru a crea un mediu sigur și propice în care să învețe și să se dezvolte. Din păcate, uneori, regulamentele elaborate depășesc cadrul legal, ducând la abuzuri sau discriminare. Respectarea regulilor este esențială, dar trebuie să se facă în conformitate cu legea, evitând excesul de zel în impunerea unor norme care nu sunt legale sau corecte. Lipsa unui mecanism de asigurare a conformității regulilor prevăzute în regulamentele școlare cu normele prevăzute în actele normative cu putere juridică superioară face posibilă strecurarea anumitor reguli neclare, incomplete sau nelegale.

Sancțiunile sau restricțiile aplicate elevilor trebuie să fie în concordanță cu prevederile legale și să nu încalce drepturile elevilor, iar semnalarea și corectarea acestor probleme sunt cruciale pentru asigurarea unui mediu educațional sănătos pentru toți elevii.

Regimul sancționator al elevilor în perioada 2016 - 2023

Capitolul V al Statutului reglementează un sistem de răspundere administrativ-disciplinară pentru elevi. Trebuie precizat că răspunderea administrativ-disciplinară poate fi reglementată doar la nivel de Statut, unitățile de învățământ neavând competența de a reglementa la nivelul unității de învățământ.

Astfel, urmează să prezentăm mai multe aspecte practice referitoare la aplicarea regimului sancționator.

Alineatul 2 al articolului 16 din Statut ridică probleme semnificative, deoarece introduce dispoziții referitoare la aplicarea sancțiunilor disciplinare asupra elevilor și în contextul activităților extrașcolare. Potrivit articolului 81 alineatul (2) din Legea educației naționale, activitățile extrașcolare sunt definite ca fiind desfășurate în cadrul unităților de învățământ preuniversitar, în diverse locuri precum cluburi, palate ale copiilor, tabere școlare, baze sportive, turistice și de agrement sau în alte unități acreditate în acest sens. Cu toate acestea, problema constă în formularea vagă a sintagmei "*alte unități acreditate în acest sens*", care lasă loc pentru extinderea aplicării sancțiunilor disciplinare în diverse contexte extrașcolare, fără a stabili criteriile de acreditare sau categoriile generale de activități ce pot fi considerate extrașcolare.

În privința săvârșirii unei abateri disciplinare în cadrul unui grup privat de conversații, Tribunalul Mureș a concluzionat că aceasta nu se încadrează în sfera "*perimetrului unității de învățământ sau în cadrul activităților extrașcolare*". Tribunalul a argumentat că un astfel de grup, în cazul analizat fiind un grup privat de Whatsapp, nu avea caracter oficial și era accesibil doar membrilor grupului, nefiind inclus în programul școlar sau în activitățile extrașcolare. Astfel, instanța a constatat că nu sunt îndeplinite condițiile pentru tipicitatea abaterii disciplinare, deoarece fapta nu a avut loc în incinta școlii sau în cadrul activităților extrașcolare (**Sentința civilă nr. 83/10.02.2021**⁹⁵).

Alineatul 3 marchează o noutate în relațiile juridice din domeniul educațional prin instituirea dreptului la apărare, un element cheie recunoscut acum explicit în Statutul elevului. Deși acest drept a fost implicit garantat înainte de adoptarea Constituției și a CEDO (Curtea Europeană a Drepturilor Omului), includerea sa în Statut subliniază importanța acestui aspect în guvernarea tuturor raporturilor juridice din învățământul preuniversitar.

⁹⁵ <https://www.reiust.ro/juris/96e87738>

Dreptul la apărare conferă elevului o serie de prerogative esențiale în procedurile disciplinare, precum dreptul de a fi reprezentat și asistat de un avocat sau mandatar, dreptul de a nu face declarații autoincrimatoare, dreptul de a fi informat și de a accesa întregul dosar al cazului, dreptul de a formula excepții și apărări în fața comisiilor disciplinare, dreptul de a propune probe, dreptul de a beneficia de timp suficient pentru pregătirea apărării, dreptul la interpret gratuit în cazul elevilor străini, dreptul de a fi citat legal la comisia de disciplină, dreptul de a lua cuvântul personal în timpul audierilor, și dreptul de a avea ultimul cuvânt la încheierea dezbaterilor în comisia de cercetare.

Tribunalul Mureș a subliniat importanța respectării dreptului la apărare în hotărârea citată mai sus, evidențiind că, prin asigurarea audierii efective a elevului și examinarea detaliată a argumentelor sale, se evită confuziile și posibilele consecințe negative asupra aplicării sancțiunilor disciplinare.

Dreptul de a fi informat cu privire la actul de sancționare derivă din natura sa de act administrativ cu caracter individual. Atât Ordonanța de Urgență nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cât și jurisprudența subliniază că efectul juridic al acestui tip de act se produce începând cu data comunicării sale destinatarului. În acest context, Tribunalul Mureș evidențiază că elevul și părintele acestuia nu au fost notificați cu privire la procedura disciplinară inițiată și nu au fost audiați de către Consiliul clasei a VI-a B, Consiliul profesoral al Școlii Gimnaziale Iernut sau Consiliul de administrație al Școlii Gimnaziale Iernut.

Procedura disciplinară pare să fi fost desfășurată în mod secret, deoarece elevul și părinții săi nu au fost informați cu privire la datele ședințelor consiliilor sau chemați să-și susțină declarațiile și probele în apărare. Mai mult, sancțiunile disciplinare nu au fost comunicate, iar motivele aplicării acestora nu au fost aduse la cunoștință. Potrivit art. 16 alin. (3) din Statutul elevului, sancțiunile devin aplicabile doar de la momentul comunicării lor în scris atât elevului, cât și reprezentanților legali.

În acest caz, din probe rezultă că sancțiunile au fost aplicate imediat, afectând statutul școlar al elevului, iar abia după contestația mamei, adresată exclusiv reducerii notei la purtare, s-a transmis o adresă doar către aceasta, informându-i doar despre această sancțiune, omițând să menționeze și sancțiunea muștrării, precum și motivele care au condus la sancționare. Absența comunicării actului administrativ de sancționare atrage inopozabilitatea acestuia față de elev și părinții săi. Școala nu putea aplica efectiv aceste sancțiuni fără o comunicare în conformitate cu prevederile art. 16 alin. (5) din Statutul elevului.

Tribunalul București, în **Sentința civilă nr. 8992/2019**⁹⁶, a evidențiat în mod complet și corect setul de garanții necesare pe care elevul ar trebui să le beneficieze în cadrul procedurii de cercetare disciplinară. Instanța a subliniat că deși unitățile de învățământ au propriul lor regulament de funcționare, procedura de sancționare adoptată de școala pârâtă nu include aspecte precum convocarea și audierea elevului, dreptul acestuia la probe și prezumția de nevinovăție. Tribunalul a respins ferm argumentul pârâtei, care susținea că aceste garanții ar trebui aplicate exclusiv în cazurile de răspundere disciplinară din sfera relațiilor de serviciu sau muncă, specifice adulților. În schimb, instanța a subliniat necesitatea recunoașterii acestor garanții pentru elevii minori, având în vedere impactul pe termen lung asupra dreptului la educație și necesitatea respectării standardelor convențiilor internaționale privind drepturile fundamentale ale persoanei, cu accent pe dreptul la educație.

Nota la purtare reflectă conduita elevilor în și în afara unității de învățământ, reprezentând o modalitate de evaluare a comportamentului disciplinar. Chiar dacă, în absența voinței exprimate a legiuitorului, nu se poate susține că scăderea notei la purtare în cazul încălcării legii sau regulamentelor școlare (conform art. 105 alin. (2) din ROFUIP) constituie o sancțiune disciplinară, este incontestabil că această măsură, în situațiile expres reglementate de Secțiunea II a Capitolului V al Statutului elevilor, are un caracter disciplinar. Aceasta este asociată inevitabil cu gradul de adaptare al elevului la normele de conduită corespunzătoare statutului său și, implicit, cu tratamentul sancționator aplicabil în cazul conduitei deviate.

Prin analiza cadrului legal aplicabil sancționării disciplinare a elevilor, Tribunalul constată că Legea nr.1/2011 nu reglementează în detaliu răspunderea disciplinară a elevilor, lăsând această competență autorității publice executive în domeniul educației, prin acte normative infralegale ce vizează statutul elevului.

Tribunalul nu a acceptat argumentul pârâtei privind asigurarea dreptului la apărare prin comunicarea sancțiunilor deja aplicate și posibilitatea contestației, susținând că dreptul la contestare era iluzoriu. Procesele-verbale de soluționare a contestațiilor au relevat o abordare formală și arbitrară, lipsind analiza temeinică a motivelor contestației și modului de individualizare a sancțiunilor. Instanța a subliniat că dreptul la apărare, conform art. 16 alin. (3) al Statutului elevilor, este reglementat înaintea sancțiunilor disciplinare, demonstrând intenția legiuitorului de a asigura această garanție înaintea aplicării sancțiunilor, pentru a evita caracterul iluzoriu al contestației.

---

⁹⁶ <http://rolii.ro/hotarari/606e63a5e49009580b000063>

Prin aceeași sentință, Tribunalul București a conturat principiile esențiale ale unei cercetări disciplinare adecvate, criticând modalitatea în care unitatea școlară a aplicat sancțiuni disciplinare. Tribunalul a evidențiat următoarele aspecte:

- a) Lipsa unei etape de cercetare prealabilă.** Tribunalul a subliniat absența totală a unei etape de cercetare prealabilă în cazul faptelor imputate elevului reclamant. Nu a existat un dosar disciplinar distinct pentru fiecare sancțiune aplicată, iar documentele justificative au fost depuse fără o organizare sistematică.

- b) Deficiențe în procedura de sancționare.** Procedura de sancționare nu a inclus o cercetare disciplinară adecvată, cu colectarea și gruparea documentației administrative pentru fiecare abatere propusă pentru sancționare. Dreptul la audiere și în contraprobă al elevului nu a fost respectat, iar documentele invocate în adresele de sancționare nu au fost comunicate reclamantului sau reprezentanților săi legali pentru a permite formularea de apărări.

- c) Practică curentă a unității școlare.** Tribunalul a constatat cu îngrijorare că această procedură, lipsită de previzibilitate și garanții minime ale dreptului la apărare, a fost aplicată repetitiv reclamantului și constituie o practică curentă și constantă a unității școlare. Unitatea școlară nu întocmește dosare de individualizare a abaterilor disciplinare și nu efectuează o cercetare disciplinară efectivă.

- d) Caracter arbitrar al sancțiunilor.** Tribunalul a concluzionat că sancțiunile disciplinare și scăderea notelor la purtare au caracter arbitrar, reprezentând rezultatul interpretării cu exces de putere a normelor legale de către unitatea școlară. În lipsa respectării principiilor și garanțiilor fundamentale ale dreptului la apărare și interesului superior al copilului, procedura disciplinară este marcată de arbitraritate.

- e) Eșecul instituției de învățământ.** Tribunalul a subliniat că, și în măsura în care conduita elevului s-ar fi dovedit a încălca grav îndatoririle școlare, instituția de învățământ a eșuat în gestionarea corectă și etică a procedurii de răspundere disciplinară. În loc să promoveze incluziunea și integrarea, instituția de învățământ a contribuit la stigmatizarea și eliminarea elevului, nereușind să gestioneze adecvat valorile și conduita în formare ale copiilor.

Trebuie reținut că sancțiunile prevăzute la alin. (4) trebuie să respecte principiul răspunderii graduale, care presupune adaptarea sancțiunii în funcție de gravitatea faptei săvârșite, particularitățile persoanei care a comis fapta, istoricul său disciplinar, nivelul de dezvoltare fizică și psihică, contextul socio-economic, cultural și mediul din care provine, precum și posibilitățile reale de îndreptare. În același timp, comisia de disciplină trebuie să țină cont de interesul superior al copilului și de perspectivele sale de dezvoltare profesională. În practică, comisia disciplinară nu ar trebui să aplice sancțiuni care, raportate la persoana în cauză, ar duce la stigmatizarea sa în comunitate, blocarea oportunităților de carieră, împiedicarea accesului la învățământul superior sau împiedicarea obținerii unei burse în urma activității sale intelectuale.

Procedura de impunere a răspunderii disciplinare necesită existența unui act de sesizare a comisiei de disciplină, având ca entitate sesizatoare consiliul clasei, conform prevederilor art. 58 lit. f) din ROFUIP, în cazul elevilor. Tribunalul Botoșani a subliniat importanța unui act prealabil de constatare a abaterii, care ar trebui să cuprindă circumstanțele și conținutul faptei, prevederile încălcate și posibila sancțiune aplicabilă. Instanța a evidențiat lipsa unor astfel de documente în cauză și a argumentat că procesele-verbale contestate nu satisfac exigențele necesare, nefiind considerate a îndeplini în totalitate funcția dublă de constatare și sancționare a unei abateri, precum și de integrare a acestei abateri în analiza comportamentului general al elevului (**Sentința civilă nr. 491/2018**⁹⁷).

Tribunalul București, prin **Sentința civilă nr. 4947/2018**⁹⁸, a subliniat că instanța de judecată nu poate înlocui procedura cercetării disciplinare și gestionarea probatoriului de către aceasta. De asemenea, instanța nu poate impune direct sancțiuni elevului fără ca acestea să fi fost stabilite și aplicate în prealabil de către comisia de cercetare disciplinară. Referința din procesul-verbal al ședinței Consiliului clasei a V-a B a Colegiului Național I.M.G. din data de 15.06.2017 la documente care nu fac parte din dosarul disciplinar nu completează lipsa de motivare, deoarece aceste documente reflectă, în cel mai bun caz, poziția asumată de părinții altor elevi ai clasei, și nu poziția asumată de structurile cu atribuții în procedura disciplinară. În plus, aceste documente indică în special existența unui conflict între reprezentanții legali ai reclamantului și reprezentanții colegiului, iar tribunalul a subliniat că această situație, indiferent de cine este responsabil, nu ar trebui să ducă la sancționarea reclamantului, deoarece este inacceptabil ca un copil să fie sancționat pentru acțiunile părinților săi.

---

⁹⁷ <https://www.reiust.ro/juris/e8372757>

⁹⁸ <http://rolii.ro/hotarari/5c1b03f0e49009a41600004f>

Tribunalul Cluj, prin **Sentința civilă nr. 1871/2020**⁹⁹, a mai reținut că procedura de aplicare a sancțiunii disciplinare, în special mustrarea scrisă, este extrem de riguroasă, implicând elaborarea unui document detaliat care să evidențieze abaterile și să le încadreze în prevederile legale relevante. Aceasta presupune, de asemenea, o propunere de sancționare din partea unui profesor, validată de consiliul clasei, consemnarea sancțiunii în registrul de procese-verbale al clasei și întocmirea unui raport către consiliul profesoral. Documentul cu mustrarea scrisă trebuie apoi înmănat elevului sau părintelui într-un mod clar, sub semnătură sau prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire. În cazul analizat, niciuna dintre aceste cerințe nu a fost respectată, inclusiv cele referitoare la sancțiuni mai severe.

Instanța subliniază că sancțiunea disciplinară poate fi aplicată elevilor doar dacă se încadrează în una dintre formele expres individualizate de norma legală, anume cele prevăzute la art. 16 alin. 4 lit. a-f. Scăderea notei la purtare nu reprezintă o sancțiune independentă, ci se aplică alături de cel puțin o altă sancțiune, fiind o măsură distinctă și complementară asociată cu o sancțiune principală. Procedura detaliată de aplicare și implementare a sancțiunilor este reglementată între articolele 17-25. Astfel, dispozițiile legale subliniază că scăderea notei la purtare nu poate fi aplicată izolat, ci doar în combinație cu cel puțin o altă sancțiune, cum ar fi mustrarea scrisă.

Curtea de Apel Constanța a reținut prin **Decizia nr. 729/05.10.2020**¹⁰⁰, că în urma analizei documentației care a stat la baza aplicării sancțiunii în conformitate cu aceste dispoziții, procedura specificată explicit în Regulament nu a fost respectată. Astfel, nu s-a respectat etapa de convocare a consiliului clasei, deoarece lipsea un convocator semnat de membrii acestuia. Absența convocatorului nu permite verificarea întrunirii cvorumului de 2/3 necesar pentru constituirea legală a consiliului, care să poată discuta ordinea de zi (necomunicată anterior) și să voteze în mod legal măsurile disciplinare propuse. De asemenea, a avut loc doar o întâlnire a părinților cu dirigintele clasei, fără a corespunde însă întrunirii Consiliului Clasei, deoarece nu au participat cadrele didactice și un reprezentant al elevilor, în mod obișnuit președintele clasei. Prin nerespectarea procedurii prevăzute de art. 107 din Regulament, măsurile adoptate nu pot fi considerate legale și nu pot produce efecte juridice. Ca urmare, prezumția de legalitate a actelor este infirmată prin încălcarea procedurii stabilite explicit de normele din regulamentul de ordine interioară și din statutul elevului, iar actul atacat este emis ilegal. De asemenea, Curtea constată că nu s-a demonstrat respectarea prevederilor art. 98 din Legea nr. 1/2011, normă care,

---

⁹⁹ <https://www.rejust.ro/juris/49695ee9>

¹⁰⁰ <https://www.rejust.ro/juris/4de72e2d>

enumerând atribuțiile consiliului profesoral, menționează la litera g că acesta *“aprobă sancționarea abaterilor disciplinare ale elevilor”*.

Într-o altă speță, prin **Sentința civilă nr. 999/20.04.2023**¹⁰¹, Tribunalul Cluj a constatat nelegalitatea sancționării disciplinare a unui elev. Unitatea de învățământ nu a prezentat dovezi privind convocarea membrilor consiliului clasei, afectând astfel legalitatea ședinței din 12.01.2022, la care doar 8 din cei 13 profesori au fost prezenți. Modalitatea de vot nu este specificată în procesul-verbal, adăugând o altă neclaritate și necesitatea anulării acestuia. În ședința din 13.01.2022, în care consiliul a hotărât majorarea notei la purtare a minorei, cvorumul legal nu a fost atins, iar informațiile furnizate privind numărul de profesori prezenți sunt contradictorii. Decizia consiliului de a majora nota la purtare este astfel declarată vădit nelegală. În procesul de sancționare, se observă o discrepanță semnificativă între hotărârea consiliului și înștiințările emise, generând confuzie asupra sancțiunilor aplicate. Lipsa de claritate cu privire la păstrarea sau eliminarea muștrării scrise și a primei abateri aduce încă o dimensiune de nelegalitate. În concluzie, instanța constată că muștrarea scrisă și scăderea notei la purtare au fost impuse ilegal, necesitând anularea ambelor sancțiuni (cu înregistrările 144/12.02.2022 și 183/13.01.2022). De asemenea, se dispune anularea procesului-verbal din 12.01.2022, a celui din 13.01.2022 și a deciziei Consiliului de Administrație din 07.02.2022, având în vedere deficiențele semnalate.

În urma anulării sancțiunii de către instanța de judecată, se pot solicita daune materiale și morale. Un exemplu relevant este **Sentința civilă nr. 1350/28.07.2021** pronunțată de Tribunalul Constanța¹⁰², care a obligat un liceu din Cernavodă să plătească 5.000 € cu titlu de daune materiale și morale ca urmare a scăderii abuzive a notei la purtare. Instanța a apreciat că, în urma emiterii actelor administrative ce au condus la scăderea notei la purtare, ulterior anulate, reclamantii au fost împiedicați să participe la tabere și concursuri de robotică, suferind astfel un prejudiciu material. În ceea ce privește prejudiciul moral, instanța a constatat că daunele morale reflectă atingerea adusă cinstei, demnității și reputației reclamantilor. Scopul acestor daune este compensatoriu, evitând aplicarea unei penalități excesive pentru cel vinovat și oferind o reparație echitabilă victimelor. În situația specifică, emiterea actelor administrative ce au determinat scăderea notei la purtare a afectat onoarea și reputația reclamantilor, generând un prejudiciu moral.

O altă chestiune semnificativă în ceea ce privește răspunderea disciplinară a elevului este absența unei prevederi clare în Statut și lege cu privire la faptul că

---

¹⁰¹ <https://www.rejust.ro/juris/39dq88e48>

¹⁰² <https://www.rejust.ro/juris/594e94797>

elevul sub 14 ani nu poate fi supus răspunderii administrativ-disciplinare, având în vedere că, conform legislației române, acesta nu poartă răspundere nici penală, nici contravențională. Legiuitorul român a evaluat corect că minorul sub 14 ani nu are un discernământ suficient de dezvoltat pentru a fi responsabil pentru propriile acțiuni. Prin urmare, legea civilă stipulează că minorul sub 14 ani are doar drepturi și obligații civile, care sunt exercitate și respectiv executate de către reprezentantul legal. Chiar și în această situație, aplicarea unei sancțiuni precum exmatricularea unui copil de 10 ani părea a fi disproporționată. Revine legiuitorului responsabilitatea de a dezvolta un sistem alternativ sau concomitent de aplicare a unor măsuri educative pentru reintegrarea socială și consiliere, atât pentru minorii sub 14 ani care nu pot fi trași la răspundere disciplinară, cât și pentru cei de 14 ani sau mai mari.

În concluzie, chiar dacă răspunderea administrativ-disciplinară reglementată de Statutul elevului prezintă anumite garanții juridice, în practică sunt foarte multe situații în care dispozițiile Statutului sunt încălcate în mod flagrant, astfel cum au reținut și instanțele judecătorești.

Alte provocări ale Statutului Elevului

Lipsa unui mecanism de monitorizare și intervenție pentru aplicarea statutului

Ultimul capitol, cel dedicat dispozițiilor finale, s-a dovedit pe parcursul celor 7 ani de implementare a statutului punctul slab al Statutului Elevului. Aplicarea statutului și monitorizarea, două dintre cele mai importante aspecte ale unui act normativ de orice fel, au fost tratate superficial în două paragrafe fără eficiență.

În ceea ce privește aplicarea statutului, formularea actuală care stabilește că responsabilitate este doar a unităților de învățământ trebuie schimbată astfel încât să vizeze toți factorii implicați în asigurarea respectării drepturilor și obligațiilor elevilor: autorități centrale, autorități locale, instituții de reglementare etc.

Mai departe, simpla raportare anuală a respectării prevederilor statutului la nivelul fiecărei unități de învățământ și la nivelul fiecărui județ, prevăzută în prezent la articolul 49, nu este realistă și nici nu produce efecte în forma în care se întâmplă în momentul de față. Rapoartele de implementare a statutului elevului la nivel județean sunt realizate pe baza unor sondaje online nereprezentative, deci pe opinii și păreri singulare care pot să aibă rolul lor atunci când vine vorba de măsurarea de percepții (climat de siguranță, atmosferă), dar care nu au legătură cu realitatea factuală când vine vorba de drepturi a căror respectare trebuie verificată în sens faptic, prin mijloace fizice și administrative (facilitățile la transport, asigurarea condițiilor din cantine și internate, dotarea și popularea cu personal în cazul cabinetelor medicale școlare).

Câte unități de învățământ au publicat rapoartele de respectare a statutului elevului în școala lor? Câte inspectorate școlare comunică aceste rapoarte măcar anual? Extrem de puține spre deloc, ceea ce arată încă o dată că mecanismul actual de monitorizare este unul inadecvat, mai ales că fraza de final pune tot în cărca unităților de învățământ obligația de a remedia și de a comunica public modalitățile de soluționare a deficiențelor constatate. Asta în timp ce multe drepturi, pe bună dreptate, sunt încălcate sau respectate doar parțial din motive complet neimputabile unităților de învățământ, motive locale sau chiar motive de ordin sistemic.

Având în vedere lipsa unui mecanism mult mai clar de monitorizare a aplicării statutului, ar trebui avute în vedere:

- O platformă pentru plângeri de nerespectare a statutului venite din partea elevilor care să fie analizate atât la nivel județean, cât și la nivel național,

de o comisie care să reunească, pe modelul consiliilor de administrație, atât elevi și părinți, cât și cadre didactice, syndicate, reprezentanți ai autorităților publice locale/naționale. Ședințele ar putea să fie publice și moderate de organizații non-guvernamentale interesate de domeniul educației;

- Reglementarea prin anexă a unui raport-tip și a unei metodologii de raportare a respectării statutului elevului pentru fiecare nivel (național, județean, local, școlar);
- Stabilirea la nivelul Ministerului Educației, în strânsă relație cu inspectoratele școlare, a unei proceduri de monitorizare a aplicării statutului în teritoriu prin colectarea permanentă de date și indicatori relevanți pentru drepturile și obligațiile din statutul elevului.

De asemenea, ar trebui analizată și oportunitatea stabilirii unor sancțiuni care să fie aplicate, în funcție de competențe și responsabilități, factorilor decizionali care nu își îndeplinesc sau își îndeplinesc defectuos atribuțiile și astfel provoacă nerespectarea unor drepturi din statutul elevului.

Necesitatea unui sistem de reclamații la nivel școlar

În vara anului 2023, Organizația Națiunilor Unite - Comitetul pentru Drepturile Copilului a cerut României mai multe informații în perspectiva pregătirii următorului raport privind respectarea drepturilor fundamentale ale copiilor¹⁰³. Unul dintre subiectele interpelării se referă la stabilirea unor mecanisme de reclamație pentru elevii cărora li se încalcă dreptul la participare în temeiul legilor educației și al Statutului Elevului, acest document fiind menționat în mod expres în adresa Comitetului pentru Drepturile Copilului al Națiunilor Unite.

În acest sens, noul Statut al Elevului ar trebui să includă prevederi care să permită elevilor să formuleze avertizări de integritate sub forma unor sesizări care să fie tratate, în funcție de nivelul la care este semnalată problema, astfel încât să fie respectată confidențialitatea în cazurile în care acest lucru se impune și astfel încât chestiunea ridicată să fie analizată din punct de vedere administrativ într-un mod care să nu se răsfrângă în cele din urmă asupra copilului. Astfel, mecanismul ar trebui să ofere garanții asemănătoare cu cele prevăzute în Directiva UE 2019/1937 privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii¹⁰⁴.

---

¹⁰³

<https://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=60kG1d%2FPPrICAqhKb7yhsgn6GFImBuxE4opFyZks7%2BHQR5e7%2FmxRet2oEQNSxkA8enSI9TjSTbbDeOLKBBDaCJcr%2FechvjStF3vNzOstUrS7V3ssL%2BWDLwal2UORWZva>

¹⁰⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L1937>

Concluzii și propuneri

Statutul Elevului este un act administrativ care a adus multe îmbunătățiri în privința drepturilor elevilor, clarificând unele drepturi, și chiar stabilind mecanisme noi, cum sunt capitolele destinate asocierii și reprezentării elevilor.

Cu toate acestea, în fapt, multe drepturi educaționale ale elevilor nu sunt respectate, mai ales din perspectiva accesului gratuit la educație. Drepturile educaționale trebuie mai bine definite și reglementate, pentru a nu fi doar simple deziderate.

De asemenea, au existat un număr semnificativ de cazuri de discriminare sancționate de către CNCD, ceea ce demonstrează că există probleme semnificative privind discriminarea în sistemul educațional. Practica CNCD ar trebui integrată în noul statut, având în vedere că domeniul combaterii discriminării este unul specializat, iar unitățile de învățământ nu dispun de specialiști în acest domeniu și nici de capacitatea de a urmări și integra la nivel de cultură organizațională hotărârile CNCD.

Dreptul la asociere și exprimare poate avea un impact pozitiv asupra experienței educaționale a elevilor, susținând implicarea și dezvoltarea încrederii în abilitățile proprii ale elevilor. Atunci când elevii se simt implicați și au posibilitatea să-și exprime opiniile în procesele decizionale, devin mai responsabili și sunt mai motivați să se implice activ în viața școlară. Capitolele referitoare la asocierea și reprezentarea elevilor regândite pentru a sprijini și întări capacitatea elevilor la participarea la luarea deciziilor. Actualele dispoziții referitoare la consiliul școlar al elevilor nu prezintă garanții de independență a elevilor în raport cu alți actori, reprezentanții elevilor fiind vulnerabili atât în raport cu conducerea unității de învățământ cât și în raport cu conducerile superioare ale consiliului elevilor.

Drepturile sociale ale elevilor reprezintă un pilon esențial pentru o educație echitabilă și adecvată pentru toți elevii. Cu toate acestea, implementarea lor se confruntă cu dificultăți semnificative, generate de mai multe probleme, inclusiv lipsa fondurilor adecvate din partea autorităților locale și absența unor mecanisme eficiente de monitorizare din partea Ministerului Educației.

Pentru a remedia această situație, este crucial ca autoritățile publice locale să aloce bugete corespunzătoare pentru a asigura aceste drepturi, iar Ministerul Educației să dezvolte și să implementeze un sistem robust de monitorizare și control pentru respectarea acestor drepturi în școli. O colaborare strânsă între autoritățile publice, Ministerul Educației și societatea civilă este esențială pentru

a consolida implementarea și respectarea acestor drepturi fundamentale ale elevilor.

Îndatoririle și interdicțiile impuse elevilor au rolul de a promova un mediu pentru dezvoltarea lor în cadrul școlii. Cu toate acestea, de multe ori, regulile instituite depășesc limitele legale, ceea ce poate duce la abuzuri sau discriminare. Respectarea regulilor este vitală, dar trebuie realizată într-un cadru legal, evitând impunerea unor norme nelegale sau excesive. Absența unui sistem de verificare a conformității regulamentelor școlare cu legislația superioară poate duce la apariția unor reguli neclare, incomplete sau ilegale.

Sancțiunile sau restricțiile impuse elevilor ar trebui să respecte prevederile legale și să nu încalce drepturile elevilor, iar identificarea și corectarea acestor probleme sunt esențiale pentru a asigura un mediu educațional sănătos pentru toți elevii. Mai mult, foarte multe sancțiuni disciplinare aplicate de unitățile de învățământ sunt abuzive, motiv pentru care au fost anulate de instanțele judecătorești.

Modalitatea în care se raportează respectarea Statutului Elevului la nivelul unităților de învățământ și județelor, așa cum este prevăzută în prezent, nu este realistă și nu generează rezultate concrete. Rapoartele actuale sunt bazate pe sondaje online nerepresentative, care măsoară mai degrabă percepții și nu reflectă adecvat situația reală a respectării drepturilor elevilor. Se observă că puține unități de învățământ publică aceste rapoarte, iar mecanismul actual de monitorizare este inadecvat.

În prezent, senzația de nedreptate resimțită de un elev care a fost abuzat este accentuată de lipsa unor mecanisme de protecție, ceea ce îi determină pe elevi să ezite să raporteze sau să acționeze atunci când observă probleme. De asemenea, absența unor proceduri care să-i protejeze în mod similar avertizorilor de integritate îi face pe elevi să tolereze anumite abuzuri din teama unor consecințe negative asupra lor. Astfel, mecanismul propus ar trebui să ofere garanții de protecție similare cu cele stipulate în Directiva UE 2019/1937 privind protecția persoanelor care semnalează încălcări ale dreptului Uniunii. Este esențial ca acest nou Statut al Elevului să creeze un cadru în care elevii să poată semnală încălcările într-un mod sigur și fără repercusiuni asupra propriei lor situații educaționale sau personale.

Implementarea unor mecanisme de plângeri bine structurate în noul Statut al Elevului ar reprezenta un progres semnificativ în asigurarea respectării drepturilor copiilor în mediul educațional din România. Acest aspect ar reflecta angajamentul țării în conformitate cu standardele internaționale privind

protecția și promovarea drepturilor copiilor și ar contribui la o cultură a transparenței și a responsabilității în sistemul de învățământ.

Bibliografie

I. Studii, rapoarte și cercetări

1. Comitetul pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, Comentariul general nr. 4 (2016) privind dreptul la educație incluzivă, 2016, <http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/2021/06/ONU-CRPD-C-GC-4-RO.pdf>;
2. Comitetul pentru Drepturile Copilului, Al cincilea raport periodic, 2017 https://www.salvaticopiii.ro/sites/ro/files/migrated_files/documents/Oa_b4c7cb-1ff8-458c-a53a-053f5d189015.pdf;
3. Salvați Copiii, Costurile educației gratuite, 2018, https://www.salvaticopiii.ro/sites/ro/files/migrated_files/documents/7d_a9f60a-0725-43a7-b04b-a717ca489210.pdf;
4. Asociația Elevilor din Constanța, Indexul accesului la educație al elevilor din județul Constanța în anul școlar 2018-2019, 2019, <https://www.info-sud-est.ro/wp-content/uploads/2019/10/Indexul-accesului-la-educa%C8%9Bie-2018-2019.pdf>;
5. Asociația Elevilor din Constanța, Analiza regulamentelor unităților de învățământ din județul Constanța, 2020, https://drive.google.com/file/d/1Qnb_SUSB43N-vB9WNYqkEUo_aWqmDRng/view;
6. Societatea Academică din România, Avocatul Poporului, Raport special privind acordarea burselor pentru elevi la nivel național în anul școlar 2019-2020, 2020, <https://publicatii.romaniacurata.ro/wp-content/uploads/2020/09/Raport-na%C8%9Bional-burse-elevi-SAR-Avocatul-Poporului.pdf>;
7. Salvați Copiii, Costurile educației în contextul pandemiei COVID 19, 2021, https://www.salvaticopiii.ro/sites/ro/files/migrated_files/documents/564f73ce-954b-41d5-8d70-463a42858a7b.pdf;
8. Institutul Român pentru Evaluare și Strategie, Meditațiile în România: sistem educațional paralel sau complementar?, 2021, https://ires.ro/uploads/articole/ires_fenomenul-meditatiilor-in-romania_sondaj-national_2021.pdf;
9. Banca Mondială, Diagnoza situației persoanelor cu dizabilități în România, 2021, <https://anpd.gov.ro/web/wp-content/uploads/2023/01/Diagnoza-situatiei-persoanelor-cu-dizabilitati-in-Romania.pdf>;
10. Societatea Academică din România, Raportul național de diagnoză privind calitatea serviciilor publice municipale, 2022, <https://publicatii.romaniacurata.ro/wp-content/uploads/2022/10/21062022-Raport-de-Diagnoza-Versiune-WEB.pdf> ;
11. Banca Mondială, Diagnostic sistematic de țară. Actualizat, 2023, <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099605106202339399/pdf/IDU0c814e7e8025fa04b030a345070058576173a.pdf>;
12. Consiliul Național al Elevilor, Raportul privind implementarea Statutului Elevului la nivel național, 2023, <https://cdn.edupedu.ro/wp-content/uploads/2023/11/RISEN-2023.pdf>
13. Salvați Copiii, Anchetă Aproape 50% dintre elevi au fost victime ale bullying-ului în școli, 27% admit că au fost agresori, 2023, <https://www.salvaticopiii.ro/sites/ro/files/2023-11/studiu-pestre-un-sfer-t-dintre-copii-au-fost-agresori-jum-atate-spun-ca-au-fost-victime-ale-bullying-ului.pdf>;
14. Comitetul Consultativ al Convenției-Cadru pentru Protecția Minoritaților Naționale, A cincea opinie privind România, 2023,

<https://rm.coe.int/5th-op-romania-summary-ro/1680ac76e8>;

15. Salvați Copiii, Cunoașterea, importanța și respectarea drepturilor copilului în România, 2023, https://www.salvaticopiii.ro/sites/ro/files/migrated_files/documents/4c10349d-5189-4240-b44b-69f660ade0aa.pdf;
16. Committee on the Rights of the Child, List of issues prior to submission of the combined sixth and seventh reports of Romania, 2023, <https://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2FPPRiCAqhKb7yhsgn6GFImBuxE4opFyZks7%2BHQr5e7%2FmxRet2oEQNSxkA8enSI9TjSTbbDeOLKBBDaCJcr%2FechyJstF3vNzOstUrS7V3ssL%2BWDLwal2U0RWZva>.

II. Articole mass-media

1. Ziarul de Bacău, Primaria Bacau acorda bursele locale pentru semestrul I al acestui an scolar, 2012, <https://ziaruldebacau.ro/primaria-bacau-acorda-bursele-locale-pentru-semestrul-i-al-acestui-an-scolar/>;
2. Kristofer, Am reușit suspendarea taxelor pentru documentele școlare și de studii de la Alecsandri!, 2016, <https://www.kristofer.ro/reusit-suspendarea-taxelor-documente-scolare-studii-alecsandri/>;
3. Deșteptarea, Abonamentele gratuite sunt oferite doar elevilor care locuiesc în municipiul Bacău, 2016, <https://www.desteptarea.ro/abonamentele-gratuite-sunt-oferite-dar-elevilor-care-locuiesc-in-municipiul-bacau/>;
4. Ziarul de Bacău, Studiu: școlile și liceele din Bacău țin LA SECRET cheltuielile. Doar 3 unități au publicat pe site bugetul și deciziile din ultimul an, 2017, <https://ziaruldebacau.ro/studiu-scolile-si-liceele-din-bacau-tin-la-secret-cheltuielile-doar-3-unitati-au-publicat-pe-site-bugetul-si-deciziile-din-ultimul-an>;
5. Libertatea, Scandalul elevilor tunși la școală de o profesoară în timpul orei, la Colegiul "Al.I. Cuza" Ploiești, continuă, 2017, <https://www.libertatea.ro/stiri/scandalul-elevilor-tunsi-la-scoala-de-o-profesoara-in-timpul-orei-de-dirigentie-la-colegiul-al-i-cuza-ploiesti-continua-2038768>;
6. Adevărul, FOTO Primul Ghid Ilustrat al Elevului din România, lansat la Alba Iulia în cadrul festivalului CivicON, 2018, https://adevarul.ro/stiri-locale/alba-iulia/foto-primul-ghid-ilustrat-al-elevului-din-romania-1910694.html#gogle_vignette;
7. Digi24, Situație scandalosă în Gorj: Elevi și muncitori în același internat, 2018, <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/social/situatie-scandaloasa-in-gorj-elevi-si-muncitori-in-acelasi-internat-1008687>;
8. Adevărul, Un elev riscă să nu ajungă la două olimpiade internaționale pentru că nu are bani: „Mi s-a răspuns că ei nu subvenționează excursii”, 2018, <https://adevarul.ro/stiri-locale/suceava/un-elev-risca-sa-nu-ajunga-la-doua-olimpiade-1881396.html>;
9. România Curată, La Călărași, Asociația Elevilor face treaba primăriei, 2018, <https://www.romaniacurata.ro/asociatia-elevilor-calarasi-face-treaba-primariei/>;
10. Glasul Hunedoarei, Vlad Sîncu, în conducerea Consiliului Național al Elevilor, 2018, <https://glasul-hd.ro/vlad-sincu-conducerea-consiliului-national-al-elevilor/>;
11. Tribuna, Un părinte acuză: Fetei mele nu i s-a permis accesul în liceul "Axente Sever" pentru că nu purta uniforma, 2019, <https://www.tribuna.ro/stiri/actualitate>

- <ate/un-parinte-acuza-fetei-mele-n-u-i-s-a-permis-accesul-in-liceul-ax-ente-sever-pentru-ca-nu-purta-uni-forma-142478.html>;
12. Info HD Replica, Motivul demiterii președintelui Consiliului Județean al Elevilor, 2019, <https://www.replicahd.ro/motivul-de-miterii-presedintelui-consiliului-jude-tean-al-elevilor/>;
  13. Observator, Scandalul "Fondul Școlii". Roxana a dat jos o directoare de liceu din Constanța, cu o postare pe Facebook, 2019, <https://observatornews.ro/social/roxana-eleva-directoare-liceu-constanta-329233.html>;
  14. SparkNews.ro, Bursele elevilor din sectorul 4: Bursa de performanță – 50 de lei, bursele de merit – de la 30 de lei. Asociația Elevilor: "Sunt rușinos de micil", 2019, <https://sparknews.ro/2019/06/11/bursele-elevilor-din-sectorul-4-bursa-de-performanta-50-de-lei-bursele-de-merit-de-la-30-de-lei-asocia-ta-elevilor-sunt-rusinos-de-micil/>;
  15. Adevărul, FOTO Zero lei pentru bursele școlare. Elevii iau atitudine și cer administrațiilor locale să respecte legea, 2019, <https://adevarul.ro/stiri-locale/ramnicu-valcea/foto-zero-lei-pentru-bursele-scolare-elevii-iau-1930384.html>;
  16. Hotnews, Scandal după ce elevi de la un liceu din Lipova au mers să protesteze în timpul vizitei Vioricăi Dăncilă / Inspectoratul Școlar Arad cere explicații conducerii școlii, 2019, <https://www.hotnews.ro/stiri-esential-23134454-scandal-dupa-elevi-liceu-din-lipova-mers-protesteze-timpul-vizitei-vioricai-dancila-inspectoratul-scolar-arad-cere-explicatii-conducerii-scolii.htm>;
  17. Cluj 24h, 13 primării din Cluj, somate de SAR să soluționeze solicitările privind finanțarea educației, 2020, <https://cluj24h.ro/13-primarii-din-cluj-somate-de-sar-sa-soluzioneze-solicitarile-privind-finantarea-educatiei/>;
  18. România Curată, 112 primării, somate să respecte legea și să răspundă solicitărilor Școlii curate privind finanțarea educației, 2020, <https://www.romaniacurata.ro/primarii-somate-solicitari-scoli-curate-finantare-educatie/>;
  19. Zi de Zi, SAR somează 23 de primării din județul Mureș să respecte legea și să soluționeze solicitările privind finanțarea educației din aceste localități, 2020, <https://www.zi-de-zi.ro/2020/05/28/sar-someaza-23-de-primarii-din-judetul-mures-sa-respecte-legea-si-sa-soluzioneze-solicitarile-privind-finantarea-educatiei-din-aceste-localitati/>;
  20. Ziua de Vest, SAR somează 20 de primării din județul Timiș să respecte legea și să soluționeze solicitările privind finanțarea educației din aceste localități, 2020, <https://www.ziuaDEVest.ro/sar-someaza-20-de-primarii-din-judetul-timis-sa-respecte-legea-si-sa-soluzioneze-solicitarile-privind-finantarea-educatiei-din-aceste-localitati/>;
  21. Ziare.com, Protest al elevilor în fața Guvernului: Vor ca autoritățile să prezinte un plan concret privind anul școlar 2020-2021 Acest text a fost copiat de pe Ziare.com Protest al elevilor în fața Guvernului: Vor ca autoritățile să prezinte un plan concret privind anul școlar 2020-2021, 2020, <https://ziare.com/stiri/proteste/protest-al-elevilor-in-fata-guvernului-vor-ca-autoritatile-sa-prezinte-un-plan-concret-privind-anul-scolar-2020-2021-1623116>;
  22. Ziarul de Bacău, Primarul Bacăului, reclamat la DNA pentru întârzierea plății bursei școlare. În replică, Stanciu Viziteu amenință cu blocarea alocării banilor, 2021, <https://ziaruldebacau.ro/primarul-bacaului-reclamat-la-dna-pentru-intar>

- [zierea-platii-burselor-scolare-in-replica-stanciu-viziteu-ameninta-cu-blocarea-alocarii-banilor/](#);
23. Hotnews, VIDEO Protest al elevilor în prima zi de școală, în Piața Victoriei. Care au fost cele 7 revendicări, 2021, <https://www.hotnews.ro/stiri-educatie-25036039-video-protest-elevilor-prima-scoala-piata-victoriei-care-fost-cele-7-revendicari.htm>;
24. Mediafax, Se anunță protest cu sorcove al elevilor la Ministerul Educației, 2022, <https://www.mediafax.ro/social/se-anunta-protest-cu-sorcove-al-elevilor-la-ministerul-educatiei-20439255>;
25. NewsPascani.com, Transport gratuit începând cu această lună, pentru elevii pășcăneni, 2022, <https://newspascani.com/transport-gratuit-incepand-cu-aceasta-luna-pentru-elevii-pascaneni/>;
26. Crai nou, Numai 12 cabinete medicale funcționează în unitățile de învățământ din municipiul Suceava, 2022, <https://www.crainou.ro/2022/12/15/numai-12-cabinete-medicale-functi-oneaza-in-unitatile-de-invatamant-din-municipiul-suceava/>;
27. 2mnews, SE ÎNTÂMPLĂ ACUM – Protest al elevilor baimăreni de la „Șincai”: cer să-și desfășoare orele de curs în Colegiu și reabilitarea să fie finalizată la timp, 2022, <https://2mnews.ro/se-intampla-acum-protest-al-elevilor-baimareni-de-la-sincai-cer-sa-si-desfasoare-orele-de-curs-in-colegiu-si-reabilitarea-sa-fie-finalizata-la-timp/>;
28. Cuget Liber, În războiul cu fondurile strânse în școli, Asociația Elevilor mai dă o „lovitură”: doi directori demisi, la Mangalia, 2022, <https://cugetliber.ro/stiri-cultura-educatie-in-razboiul-cu-fondurile-stranse-in-scoli-asociația-elevilor-mai-da-o-lovitura-doi-directori-demisi-la-mangalia-448365>;
29. Politică și Putere, Părinții elevilor cu cerințe speciale din Turda amenință cu un miting. „Ce vom scrie pe pancarte, n-au auzit în 4 ani”, 2022, <https://politicasiputere.ro/2022/06/23/parintii-elevilor-cu-cerinte-speciale-din-turda-ameninta-cu-un-miting-ce-vom-scrie-pe-pancarte-n-au-auzit-in-4-ani/>;
30. Edupedu, Cercetătorul Dacian Dolean – Rezultatele PISA 2022, primele concluzii: România iese în evidență clasându-se pe ultimul loc dintre toate țările participante la capitolul echitate educațională. Acest lucru poate însemna și că performanța multor elevi e dependentă de măsura în care părinții își permit să plătească meditații, 2022, <https://www.edupedu.ro/cercetatorul-dacian-dolean-rezultatele-pisa-2022-primele-concluzii-romania-iese-in-evidenta-clasandu-se-pe-ultimul-loc-dintre-toate-tarile-participante-la-capitolul-echitate-educationala-acest-lu/>;
31. Adevărul, Campionii României la robotică au nevoie de sprijin pentru a ajunge la Olimpiada internațională din SUA, 2022, <https://adevarul.ro/stiri-locale/targu-jiu/campionii-romaniei-la-robotica-au-nevoie-de-2160111.html>;
32. Adevărul, Daria, eleva de 16 ani care a demonstrat că școala cere bani pentru copiator. „S-au făcut presiuni să șterg postarea”, 2022, <https://adevarul.ro/stiri-locale/constanta/daria-eleva-de-16-ani-care-a-demonstrat-ca-scoala-2147647.html>;
33. Cuget Liber, Demisă de IȘJ Constanța, a promovat interviul cu notă maximă. Ce alți candidați au luat 10?, 2022, <https://cugetliber.ro/stiri-cultura-educatie-demisa-de-isj-constanta-a-promovat-interviul-cu-nota-maxima-ce-alti-candidati-au-luat-10-452302>;

34. Adevărul, Medicină școlară în bătaie de joc. Trei cabinete medicale la câteva sute de școli, în satele din nordul Moldovei, 2023, <https://adevarul.ro/stiri-locale/botosani/medicina-scolara-in-bataie-de-joc-trei-cabinete-2297590.html>;
35. Agerpres.ro, Tulcea: S-a dublat numărul elevilor din Deltă beneficiari de gratuitate pe transportul naval, 2023, <https://www.agerpres.ro/social/2023/03/08/tulcea-s-a-dublat-numarul-elevilor-din-delta-beneficiari-de-gratuitate-pe-transportul-naval--1072402>;
36. Cuget Liber, Cabinetele medicale școlare funcționează la cote de avarie. "Avem nevoie de posturi noi", 2023, <https://cugetliber.ro/stiri-social-cabinetele-medicale-scolare-functioneaza-la-cote-de-avarie-avem-nevoie-de-posturi-noi-489735>;
37. Zi de zi, Ministerul Sănătății, dezinteres față de cabinetele medicale școlare?!, 2023, <https://www.zi-de-zi.ro/2023/08/31/ministerul-sanatatii-dezinteres-fata-de-cabinetele-medicale-scolare/>;
38. G4Media, Doar 6 cabinete medicale în școlile din mediul rural și 10 stomatologice în tot județul Buzău / Se asigură asistența medicală pentru 55% din numărul de școlari, 2023, <https://www.g4media.ro/doar-6-cabinete-medicale-in-scolile-din-mediul-rural-si-10-stomatologice-in-tot-județul-buzau-se-asigura-asistenta-medicala-pentru-55-din-numarul-de-scolari.html>;
39. Euronews România, EXCLUSIV. 90.000 de lei de la părinți, pentru renovarea unei clase în România Educată. Situația a generat reacții în lanț: "Vorbim de o practică ilegală", 2023, <https://www.euronews.ro/articole/ancheta-la-o-scoala-din-sectorul-4-dupa-ce-parintilor-li-s-au-cerut-90-000-de-lei>;
40. Edupedu, BREAKING PISA 2022 România – penultima în UE și pe locurile 45-48 din 81 de țări și teritorii din lume, la cele trei evaluări principale: matematică, științe, citire / Aproape de 3 ori mai puțini elevi de top și de 2 ori mai mulți elevi sub pragul alfabetismului funcțional, față de media OCDE, 2023, <https://www.edupedu.ro/breaking-pisa-2022-romania-penultima-in-ue-si-pe-locurile-45-48-din-81-de-tari-si-teritorii-din-lume-la-cele-trei-evaluari-principale-matematica-stiinte-citire-aproape-de-3-ori-mai-putini-elevi/>;
41. Edupedu, Numărul consilierilor școlari din România se modifică semnificativ în comunicările oficiale ale Ministerului Educației. Diferențele au loc chiar și în aceeași lună / Lista, pe județe, 2023, <https://www.edupedu.ro/numarul-consilierilor-scolari-din-romania-se-modifica-semnificativ-in-comunicari-le-oficiale-ale-ministerului-educatiei-diferentele-au-loc-chiar-si-in-aceasi-luna-lista-pe-județe/>;
42. Edupedu, Demis din funcțiile ocupate în Consiliul Elevilor pentru că a "distribuit o postare a unui deputat din Parlamentul României" – un fost președinte al filialei din Caraș-Severin acuză "lupte de putere în cea mai mare organizație de reprezentare a elevilor din România", 2023, <https://www.edupedu.ro/demis-din-functiile-ocupate-in-consiliul-elevilor-pentru-ca-a-distribuit-o-postare-a-unui-deputat-din-parlamentul-romaniei-un-fost-presedinte-al-filialei-din-caras-severin-acuza/>;
43. Edupedu, Tribulațiile Consiliului Elevilor în teritoriu. Cazul Caraș-Severin, episodul 2: acuzații de nereguli în alegerea noului președinte județean al organizației reprezentative a elevilor, 2023, <https://www.edupedu.ro/tribulatiile-consiliului-elevilor-in-teritoriu-cazul>

- [-caras-severin-episodul-2-acuzatii-de-nereguli-in-alegerea-noului-presedinte-local-al-organizatiei-reprezentative-a-elevilor/](#);
44. Ziarul de Iași, Ping-pong cu banii publici alocați unor copii în situații speciale. Părinții sunt disperși, autoritățile dau răspunsuri în doi peri, 2023, <https://www.ziaruldeiasi.ro/stiri/ping-pong-cu-banii-publici-alocati-unor-copii-in-situatii-speciale-parintii-sunt-disperati-autoritatile-dau-raspunsuri-in-doi-peri--350148.html>;
  45. Glasul Maramureșului, MARAMUREȘ. Peste 1.800 de copii cu CES nu și-au primit banii de luni bune, 2023, <https://glasulmm.ro/maramures-pest-1-800-de-copii-cu-ces-nu-si-au-primit-banii-de-luni-bune/>;
  46. Info HD Replica, Tabere gratuite pentru elevi, organizate în cadrul proiectului Junior Ranger, 2023, <https://www.replicahd.ro/tabere-gratuite-pentru-elevi-organizate-in-cadrul-proiectului-junior-ranger/>;
  47. Edupedu, După 19 ani, bursa „Bani de liceu” este desființată de noua lege a Educației și nu se mai acordă din acest an. Ministerul Educației anunță sec, pe site, că „programul a fost înlocuit cu forme de intervenție socială consolidată”, fără să spună care sunt acestea, 2023, <https://www.edupedu.ro/dupa-19-a-ni-bursa-bani-de-liceu-este-desfiintata-de-noua-lege-a-educatiei-si-nu-se-mai-acorda-din-acest-an-ministerul-educatiei-anunta-sec-pe-site-ca-programul-a-fost-in/>;
  48. Newsweek, Părinții vor uniformă pentru elevi doar cu o singură condiție. Ar putea fi reintrodusă în școli, 2023, <https://newsweek.ro/educatie/parintii-vor-uniforma-pentru-elevi-doar-cu-o-singura-conditie-ar-putea-fi-reintrodusa-in-scoli>.

III. Legislație

1. Directiva (UE) 2019/1937 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2019 privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii, publicată în Jurnalul Oficial al UE la data de 26 noiembrie 2019;
2. Legea educației naționale nr. 1/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 18 din 10 ianuarie 2011;
3. Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 613 din 5 iulie 2023;
4. Guvernul României, Hotărârea Guvernului nr. 810/2023 pentru aprobarea normelor metodologice privind acordarea facilităților de transport pentru elevi, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 812 din 8 septembrie 2023;
5. Ministerul Educației, Ordinul nr. 3838/2016 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului Național al Elevilor, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 429 din 8 iunie 2016;
6. Ministerul Educației, Ordinul nr. 4742/2016 pentru aprobarea Statutului elevului, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 645 din 23 august 2016;
7. Ministerul Educației, Ordinul nr. 3864/2021 pentru aprobarea Metodologiei de acordare a feed-back-ului privind activitatea de învățare, predare și evaluare în învățământul preuniversitar, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579 din 8 iunie 2021;
8. Ministerul Educației, Ordinul nr. 4183/2022 pentru aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 675 din 6 iulie 2022.
9. Ministerul Educației, Ordinul nr. 3.864/2021 pentru aprobarea

Metodologiei de acordare a feedbackului privind activitatea de învățare, predare și evaluare în învățământul preuniversitar, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579 din 8 iunie 2021;

10. Ministerul Educației, Ordinul nr. 3248/2017 privind aprobarea competițiilor școlare ce se vor organiza și desfășura în România, la nivel internațional, național și regional, în anul școlar 2016-2017;
11. Ordinul nr. 3027/2023 pentru aprobarea competițiilor ce se vor organiza și desfășura în România, la nivel internațional, național și regional, în anul școlar 2022-2023.

IV. Jurisprudență sau practică administrativ-jurisdicțională

1. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Hotărârea nr. 22/13.01.2016;
2. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Hotărârea nr. 258/30.03.2016;
3. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Hotărârea nr. 770/07.12.2016;
4. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Hotărârea nr. 520/27.09.2017;
5. Tribunalul Botoșani, Sentința civilă nr. 491/27.06.2018, <https://www.rejust.ro/juris/e8372757>;
6. Tribunalul București, Sentința civilă nr. 4947/19.07.2018, <http://rolii.ro/hotarari/5c1b03f0e49009a41600004f>;
7. Curtea Constituțională a României, Decizia nr. 657 din 17 octombrie 2019 referitoare la excepția de neconstituționalitate a sintagmei "pe bază de abonament", cuprinsă în art. 84 alin. (3) din Legea educației naționale nr. 1/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 882 din 1 noiembrie 2019;
8. Tribunalul București, Sentința civilă nr. 8992/20.12.2019,

<http://rolii.ro/hotarari/606e63a5e49009580b000063>;

9. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Hotărârea nr. 392/06.05.2020;
10. Tribunalul București, Sentința civilă nr. 7610/17.12.2020, <http://rolii.ro/hotarari/60a47554e49009941f000064>;
11. Curtea de Apel Constanța, Decizia nr. 729/05.10.2020, <https://www.rejust.ro/juris/4de72e2d>;
12. Tribunalul Cluj, Sentința civilă nr. 1871/01.10.2020, <https://www.rejust.ro/juris/49695ee9>;
13. Tribunalul Constanța, Sentința civilă nr. 1350/28.07.2021, <https://www.rejust.ro/juris/594e94797>;
14. Tribunalul Mureș, Sentința civilă nr. 83/10.02.2021, <https://www.rejust.ro/juris/96e87738>;
15. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Hotărârea nr. 698/16.11.2022;
16. Tribunalul Cluj, Sentința civilă nr. 999/20.04.2023, <https://www.rejust.ro/juris/39dg88e48>.

V. Alte surse

1. Asociația Elevilor din Constanța, Consiliul Național al Elevilor și Organizația Salvați Copiii solicită Guvernului României decontarea integrală a costurilor de transport destinate navei elevilor care studiază în altă localitate decât cea de domiciliu, 2016, <https://www.salvaticopiii.ro/sites/ro/files/2023-11/70735d81-b9f0-4f62-8fa8-50c6724f98ed.pdf>;
2. Consiliul Național al Elevilor, Ghidul Ilustrat al Elevilor, 2018, <https://tm.consiliulelevilor.ro/wp-content/uploads/2020/03/Ghidul-Ilustrat-al-Elevului.pdf>;

3. Hotărârea Consiliului Local al comunei Seimeni nr. 39/2018 privind acordarea de premii în bani elevilor din comuna Seimeni care au obținut premiile I, II, III sau mențiuni la olimpiade și concursuri județene sau naționale, 2018,
<https://www.primaria-seimeni.ro/wp-content/uploads/2019/03/Hotarar-ea-nr.-39-din-29.05.2018-acordarea-de-premii-in-bani-elevilor.pdf>;
4. Proiect de hotărâre a Consiliului Local Sighișoara privind ajustarea/modificarea tarifelor la activitatea de transport urban de călători și modificarea tipurilor de abonamente, 2018,
[https://primariasighisoara.ro/portal/mures/sighisoara/portal.nsf/AllByUNID/F7254CCC3394E627C225822E005B65C5/\\$FILE/Ph%20tarife%20AT%20final.pdf](https://primariasighisoara.ro/portal/mures/sighisoara/portal.nsf/AllByUNID/F7254CCC3394E627C225822E005B65C5/$FILE/Ph%20tarife%20AT%20final.pdf);
5. Hotărârea Consiliului Local Buzău privind majorarea tarifelor de călătorie la transportul de călători pe bază de grafic prin curse regulate cu mijloacele de transport ale S.C. TRANS BUS S.A. și acordarea de facilități pentru acesta, 2018,
https://primariabuzau.ro/wp-content/uploads/2018/02/HCL41_2018_NORMATIV_Modificare_Tarif_Trans_Bus.pdf;
6. Proiect de Lege pentru completarea art.5 din Legea nr.35/2007 privind creșterea siguranței în unitățile de învățământ, 2020,
https://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?nr=472&an=2020;
7. Documentație transport local Consiliul Local Oravița, 2020,
<https://www.primariaoravita.ro/wp-content/uploads/2021/01/HCL-102-104-05.2020.pdf>;
8. Proiect de hotărâre a Consiliului Local al comunei Gura Văii, județul Bacău privind premiarea elevilor cu rezultate deosebite la învățătură, 2021,
<https://uatcomunaguravaii.ro/wp-content/uploads/2021/07/Pr.-de-Hot-regulament-premiere-elevi.pdf>;
9. Proiect de hotărâre a Consiliului Local Tulcea, privind premiarea elevilor cu rezultate deosebite la examenele de evaluare națională și bacalaureat, precum și sportivilor cu rezultate la competițiile naționale și internaționale, 2021,
<https://www.primariatulcea.ro/wp-content/uploads/2021/11/Proiect-de-hotarare-nr.-338-din-19.10.2021.pdf>;
10. Consiliul Național al Elevilor, Regulament Intern, 2021,
<https://consiliulelevilor.ro/wp-content/uploads/2021/04/ROI-CNE.pdf>;
11. Natanael Iriciuc, 2021;
<https://www.facebook.com/nata.iriciuc.77/posts/pfbid09NPr1mip2Gugo8Usn6BifzMDKQCA1fyUab1kEyAKU76SbbL56XaNEjHwLWw4URJl>;
12. Proiect de hotărâre privind asigurarea gratuității pentru elevii din Municipiul Sebeș la transportul public local de persoane precum și aprobarea regulamentului de acordare a acestor facilități, 2022,
<https://www.primariasebes.ro/wp-content/uploads/2022/03/pct.3-1.pdf>;
13. Salvați Copiii, Eliminarea bursei sociale pentru elevii din mediul rural, care merg la liceu în altă localitate va agrava abandonul școlar. Salvați Copiii România solicită restabilirea dreptului la educație pentru copiii vulnerabili, 2022,
<https://www.salvaticopiii.ro/sites/ro/files/2023-11/reactie-eliminarea-burse-elevi-rural-salvati-copiii-condamna-decizia-men.pdf>;
14. Consiliul Național al Elevilor, Metodologia de organizare și desfășurare a alegerilor din cadrul Consiliului Elevilor, 2023,
<https://consiliulelevilor.ro/wp-content/uploads/2023/07/Metodologia-de-organizare-si-desfasurare-a-alegerilor-din-cadrul-Consiliului-Elevilor-2023-2024-1.pdf>;

15. Lorena Drăgușin, postare pe contul personale de Facebook, 2023,
<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=3752866208278764&set=pb.100006662646679.-2207520000&type=3;>
16. Liceul Teoretic "Ovidius" din Constanța, programul de lucru al secretariatului, 2023,
https://drive.google.com/file/d/1LWb9hahLWYGQOrwgWc-O_M6G2ZZSrJDs/view;
17. Afiș eveniment Colegiul Național de Artă "George Apostu", 2023,
<https://imgur.com/a/EfB5ouN;>
18. Agerpres.ro, Comunicat de presă - Asociația Elevilor din Constanța, 2023,
<https://www.agerpres.ro/comunicate/2023/08/27/comunicat-de-presa-asociatia-elevilor-din-constanta--1159698;>
19. Salvați Copiii, Salvați Copiii România solicită Ministerului Educației să revină asupra deciziei de a condiționa bursa socială pentru copiii cu un părinte decedat: România are una dintre cele mai mari rate de sărăcie persistentă din Uniunea Europeană în familiile cu copii (20,3%), 2023,
[https://www.salvaticopiii.ro/sites/ro/files/2023-11/solicitare-catre-ministerul-educatiei_bursele-sociale-pentru-copiii-cu-parinte-decedat-sa-nu-fe-conditionate.pdf.](https://www.salvaticopiii.ro/sites/ro/files/2023-11/solicitare-catre-ministerul-educatiei_bursele-sociale-pentru-copiii-cu-parinte-decedat-sa-nu-fe-conditionate.pdf)

Anexă - Statutul Elevului 2023

Aprobat prin Ordinul nr. 4742 din 10 august 2016, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 645 din 23 august 2016.

Capitolul I Dispoziții generale

Secțiunea 1 Dispoziții generale

Articolul 1

(1) Prezentul statut reglementează drepturile și îndatoririle elevilor, în calitate de beneficiari primari ai educației, înscriși în unitățile de învățământ de stat, particular și confesional din România.

[modificat prin Ordinul nr. 3.797 din 8 martie 2023, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 234 din 22 martie 2023]

(2) Statul asigură cetățenilor României și cetățenilor celorlalte state membre ale Uniunii Europene, ai statelor aparținând Spațiului Economic European și ai Confederației Elvețiene drepturi egale de acces la toate nivelurile și formele de învățământ preuniversitar și superior, precum și la învățarea pe tot parcursul vieții, fără nicio formă de discriminare.

(3) De aceleași drepturi beneficiază și persoanele care solicită sau au dobândit o formă de protecție în România, respectiv minorii străini și minorii apatrizi, a căror ședere pe teritoriul României este oficial recunoscută, conform legii.

(4) Elevii din unitățile de învățământ preuniversitar militar beneficiază de drepturile și îndatoririle stipulate în prezentul statut, dacă acestea nu

contravin drepturilor și îndatoririlor care decurg din reglementările emise de structurile abilitate din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională.

(5) Elevii din unitățile de învățământ preuniversitar confesionale beneficiază de drepturile și îndatoririle stipulate în prezentul statut, dacă acestea nu contravin drepturilor și îndatoririlor care decurg din reglementările emise în funcție de specificul dogmatic și canonic al fiecărui cult.

(6) Elevii înscriși ca elevi audienți beneficiază de drepturile și îndatoririle prevăzute în prezentul statut.

[modificat prin Ordinul nr. 3.797 din 8 martie 2023, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 234 din 22 martie 2023]

(7) Antepreșcolarii și preșcolarii, în calitate de beneficiari primari ai educației, au drepturile și îndatoririle prevăzute în legislația în vigoare și în prezentul statut, fiind reprezentați de către părinți/tutori/reprezentanți legali.

[modificat prin Ordinul nr. 3.797 din 8 martie 2023, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 234 din 22 martie 2023]

Secțiunea a 2-a Calitatea de elev

Articolul 2

Calitatea de elev se dobândește odată cu înscrierea în învățământul primar și se păstrează pe tot parcursul școlarității, până la încheierea studiilor din învățământul secundar superior liceal, profesional, respectiv terțiar nonuniversitar, conform legii.

[modificat prin Ordinul nr. 3.797 din 8 martie 2023, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 234 din 22 martie 2023]

Articolul 3

Elevii, alături de ceilalți actori ai sistemului de învățământ, fac parte din comunitatea școlară.

Articolul 4

Învățământul preuniversitar este centrat pe elev. Toate deciziile majore sunt luate prin consultarea reprezentanților elevilor, respectiv a Consiliului Național al Elevilor și a altor organisme reprezentative ale elevilor, precum și prin consultarea obligatorie a reprezentanților federațiilor sindicale, a beneficiarilor secundari și terțiari, respectiv a structurilor asociative reprezentative ale părinților, a reprezentanților mediului de afaceri, a autorităților administrației publice locale și a societății civile.

Articolul 5

Principiile comunității școlare și ale sistemului educațional sunt cele stipulate în art. 3 din Legea educației

naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare. Toate dispozițiile acestui statut vor fi interpretate prin raportarea la aceste principii.

Capitolul II Drepturile elevilor

Secțiunea 1 Dispoziții generale

Articolul 6

(1) Elevii, ca membri ai comunității școlare, beneficiază de toate drepturile și îndeplinesc toate îndatoririle pe care le au în calitate de elevi și cetățeni.

(2) Elevii au dreptul la respectarea imaginii, demnității și personalității proprii.

(3) Elevii au dreptul la protecția datelor personale, cu excepția situațiilor prevăzute de lege.

(4) Elevii au dreptul să își desfășoare activitatea în spații care respectă normele de igienă școlară, de protecție a muncii, de protecție civilă și de pază contra incendiilor în unitatea de învățământ.

Secțiunea a 2-a Drepturi educaționale

Articolul 7

Elevii beneficiază de următoarele drepturi în sistemul educațional:

a) accesul gratuit la educație în sistemul de învățământ de stat. Elevii au dreptul garantat la un învățământ echitabil în ceea ce privește înscrierea/admiterea, parcurgerea și finalizarea studiilor, în funcție de parcursul școlar pentru care au optat

corespunzător intereselor, pregătirii și competențelor lor;

b) dreptul de a beneficia de o educație de calitate în unitățile de învățământ, prin aplicarea corectă a planurilor-cadru de învățământ, parcurgerea integrală a programelor școlare și prin utilizarea de către cadrele didactice a celor mai adecvate strategii didactice, în vederea formării și dezvoltării competențelor cheie și a atingerii obiectivelor educaționale stabilite;

c) dreptul de a fi consultați și de a-și exprima opțiunea pentru disciplinele din curriculumul la decizia școlii, aflate în oferta educațională a unității de învățământ, în concordanță cu nevoile și interesele de învățare ale elevilor, cu specificul școlii și cu nevoile comunității locale/partenerilor economici;

d) dreptul de a beneficia de școlarizare în limba maternă, în condițiile legii;

e) dreptul de a studia o limbă de circulație internațională, în regim bilingv, în conformitate cu Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare;

f) dreptul de a beneficia de tratament nediscriminatoriu din partea conducerii, a personalului didactic, nedidactic și din partea altor elevi din cadrul unității de învățământ. Unitatea de învățământ preuniversitar se va asigura că niciun elev nu este supus discriminării sau hărțuirii pe criterii de rasă, etnie, limbă, religie, sex, convingeri, dizabilități, naționalitate, cetățenie,

vârstă, orientare sexuală, stare civilă, cazier, tip de familie, situație socioeconomică, probleme medicale, capacitate intelectuală sau alte criterii cu potențial discriminatoriu;

g) dreptul de a beneficia de manuale școlare gratuite pentru elevii din învățământul de stat și din învățământul obligatoriu particular acreditat/autorizat, atât pentru învățământul în limba română, cât și pentru cel în limbile minorităților naționale, conform legii;

h) dreptul de a beneficia gratuit de servicii de informare și consiliere școlară, profesională și psihologică, conexe activității de învățământ, puse la dispoziție de unitatea de învățământ preuniversitar, fiindu-le asigurată cel puțin o oră de consiliere psihopedagogică pe an;

i) dreptul de proprietate intelectuală asupra rezultatelor obținute prin activitățile de cercetare-dezvoltare, creație artistică și inovare, conform legislației în vigoare și a eventualelor contracte dintre părți;

j) dreptul de a beneficia de susținerea statului, pentru elevii cu nevoi sociale, precum și pentru elevii cu cerințe educaționale speciale, conform prevederilor legale în vigoare;

k) dreptul la o evaluare obiectivă și corectă;

l) dreptul de a contesta rezultatele evaluării lucrărilor scrise;

m) dreptul de a beneficia de discipline din curriculumul la decizia școlii, în vederea obținerii de trasee flexibile de învățare;

n) Dreptul de a participa la cursurile opționale organizate pe grupe/clase de elevi formate special în acest sens, în baza deciziei consiliului de administrație, în conformitate cu prevederile legale în vigoare;

o) dreptul de a avea acces gratuit la baza materială a unității de învățământ, inclusiv acces la biblioteci, săli și spații de sport, computere conectate la Internet, precum și la alte resurse necesare realizării activităților și proiectelor școlare în afara programului școlar, în limitele resurselor umane și materiale disponibile. Unitățile de învățământ vor asigura în limita resurselor disponibile, accesul gratuit la materiale necesare realizării sarcinilor școlare ale elevilor, în timpul programului de funcționare;

p) dreptul de a învăța într-un mediu care sprijină libertatea de expresie fără încălcarea drepturilor și libertăților celorlalți participanți. Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine. Nu se consideră libertate de expresie următoarele manifestări: comportamentul jignitor față de personalul din unitatea școlară, utilizarea invectivelor și a limbajului trivial, alte manifestări ce încalcă normele de moralitate;

q) dreptul de a i se asigura participarea la orele de curs pentru un număr maxim de 7 ore pe zi, cu excepția orelor prevăzute pentru studiul limbii materne, a istoriei și

tradiției minorităților naționale și a învățământului bilingv, conform legii;
r) dreptul de a primi informații cu privire la planificarea materiei pe parcursul întregului an școlar;

[modificat prin Ordinul nr. 3.797 din 8 martie 2023, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 234 din 22 martie 2023]

s) dreptul de a primi rezultatele evaluărilor scrise în termen de maximum 15 zile lucrătoare;

t) dreptul de a învăța în săli adaptate particularităților de vârstă și nevoilor de învățare, și cu un număr adecvat de elevi și cadre didactice, în conformitate cu prevederile Legii educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare;

u) dreptul de a participa, fără nicio discriminare și doar din proprie inițiativă, fără a fi obligați de cadre didactice sau de conducerea unității de învățământ, la concursuri școlare, olimpiade și alte activități extrașcolare organizate de unitatea de învățământ preuniversitar sau de către terți, în palatele și cluburile elevilor, în bazele sportive și de agrement, în taberele și în unitățile conexe inspectoratelor școlare județene, în cluburile și în asociațiile sportive școlare, cu respectarea prevederilor regulamentelor de funcționare ale acestora; elevii vor participa la programele și activitățile incluse în programa școlară;

v) dreptul de a primi premii și recompense pentru rezultate deosebite la activitățile școlare și

extrașcolare, în limita resurselor disponibile;

w) dreptul de a avea acces la actele școlare proprii ce stau la baza situației școlare;

x) dreptul de a opta, conform legii, pentru tipul și forma de învățământ pe care le vor urma și să aleagă parcursul școlar corespunzător intereselor, pregătirii și competențelor lor;

y) dreptul la educație diferențiată, pe baza pluralismului educațional, în acord cu particularitățile de vârstă și cu cele individuale. Elevii cu performanțe școlare deosebite pot promova 2 ani de studii într-un an școlar. Avizul de înscriere aparține consiliului de administrație al unității de învățământ preuniversitar, pe baza unei metodologii privind promovarea a 2 ani de studii într-un an școlar, aprobată prin ordin al ministrului educației naționale și cercetării științifice;

z) dreptul de școlarizare la domiciliu sau în unități complexe de asistență medicală, de tip spital, în conformitate cu prevederile legale, pentru elevii care sunt nedeplasabili din cauza unei dizabilități, respectiv pentru elevii care suferă de boli cronice sau care au afecțiuni pentru care sunt spitalizați pe o perioadă mai mare de 4 săptămâni;

aa) dreptul de a oferi feedback, după parcurgerea primelor două sau trei intervale de cursuri din anul școlar, cadrelor didactice care predau la clasă, prin fișe anonime sau prin intermediul unor chestionare anonime securizate;

[modificat prin Ordinul nr. 3.797 din 8 martie 2023, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 234 din 22 martie 2023]

bb) dreptul de a fi informat privind notele acordate, înaintea consemnării acestora;

cc) dreptul de a întrerupe/relua studiile și de a beneficia de transfer între tipurile de învățământ, în conformitate cu legislația în vigoare;

dd) dreptul de a avea condiții de acces de studiu și evaluare adaptate dizabilităților, problemelor medicale sau tulburărilor specifice de învățare, în condițiile legii;

ee) dreptul de a participa la programele de pregătire suplimentară organizate în cadrul unității de învățământ;

ff) dreptul de a le fi consemnată în catalog absență doar în cazul în care nu sunt prezenți la ora de curs. Este interzisă consemnarea absenței ca mijloc de coerciție.

Articolul 8

(1) Copiii/tinerii cu cerințe educaționale speciale, integrați în învățământul de masă, au aceleași drepturi ca și ceilalți elevi.

(2) Elevii cu cerințe educaționale speciale, integrați în învățământul de masă, pot beneficia de suport educațional prin cadre didactice de sprijin și itinerante, conform legislației în vigoare.

(3) Elevii cu cerințe educaționale speciale sau alte tipuri de cerințe educaționale, stabilite prin ordin al ministrului educației naționale și cercetării științifice, au dreptul să fie

școlarizați în unități de învățământ de masă, special și special integrat pentru toate nivelurile de învățământ, diferențiat, în funcție de tipul și gradul de deficiență.

(4) Includerea beneficiarilor primari ai educației în clase cu cerințe educaționale speciale, în urma diagnosticării abuzive pe diverse criterii (rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, apartenență la o categorie defavorizată), se sancționează conform prevederilor legale.

(5) În funcție de tipul și de gradul de deficiență, elevii cu cerințe educaționale speciale au dreptul de a dobândi calificări profesionale corespunzătoare.

Articolul 9

În vederea exercitării dreptului de a contesta rezultatele evaluării la lucrările scrise, stipulat la art. 7 lit. k), elevul sau, după caz, părintele, tutorele ori susținătorul legal al elevului, poate acționa, astfel:

a) Elevul sau, după caz, părintele, tutorele ori susținătorul legal solicită, verbal, cadrului didactic să justifice rezultatul evaluării, în prezența elevului și a părintelui, tutorelui sau susținătorului legal, în termen de maximum 5 zile de la comunicare.

b) În situația în care argumentele prezentate de cadrul didactic nu sunt considerate satisfăcătoare, elevul, părintele, tutorele sau susținătorul legal poate solicita, în scris, conducerii unității de învățământ, reevaluarea lucrării scrise. Nu se poate solicita

reevaluarea probelor orale sau practice.

c) Pentru soluționarea cererii de reevaluare, directorul desemnează alte două cadre didactice de specialitate din unitatea de învățământ preuniversitar, care nu predau la clasa respectivă și care reevaluează lucrarea scrisă.

d) Media notelor acordate separat de cadrele didactice prevăzute la lit. c) este nota rezultată în urma reevaluării. În cazul învățământului primar, calificativul este stabilit prin consens de către cele două cadre didactice.

e) În cazul în care diferența dintre nota inițială, acordată de cadrul didactic de la clasă și nota acordată în urma reevaluării este mai mică de un punct, contestația este respinsă și nota acordată inițial rămâne neschimbată. În cazul în care diferența dintre nota inițială și nota acordată în urma reevaluării este de cel puțin 1 punct, contestația este acceptată.

f) În cazul acceptării contestației, directorul anulează nota obținută în urma evaluării inițiale. Directorul trece nota acordată în urma contestației, autentifică schimbarea prin semnătură și aplică ștampila unității de învățământ.

g) Calificativul sau nota obținută în urma contestației rămâne definitiv/definitivă.

h) În situația în care în unitatea de învățământ preuniversitar nu există alți învățători/institutori/profesori pentru învățământul primar sau profesori de specialitate care să nu

predea la clasa respectivă, pot fi desemnați, de către inspectoratul școlar, cadre didactice din învățământul primar sau profesori de specialitate din alte unități de învățământ.

Secțiunea a 3-a Drepturi de asociere și de exprimare

Articolul 10

Elevii beneficiază de următoarele drepturi de asociere:

- a) dreptul de a forma, adera și participa la grupuri, organizații, structuri sau mișcări care promovează interesele elevilor, inclusiv la grupuri și organizații non-formale, economice, sociale, recreaționale, culturale sau altele asemenea, în condițiile legii;
- b) dreptul la protest, în condițiile prevăzute de legislația în vigoare, fără perturbarea orelor de curs;
- c) dreptul la reuniune, în afara orarului zilnic. Activitățile pot fi organizate în unitatea de învățământ preuniversitar, la cererea grupului de inițiativă, numai cu aprobarea consiliului de administrație. Exercițarea dreptului la reuniune nu poate fi supusă decât acelor limitări care sunt prevăzute de lege și care sunt necesare într-o societate democratică, în interesul siguranței naționale, al ordinii publice, pentru a proteja sănătatea și moralitatea publică sau drepturile și libertățile altora;
- d) dreptul de a participa la ședințele Consiliului elevilor, în condițiile prevăzute de prezentul statut;

e) dreptul de a fi ales și de a alege reprezentanți, fără nicio limitare sau influențare din partea personalului didactic sau administrativ;

f) dreptul de a publica reviste, ziare, broșuri și alte materiale informative, precum și de a le distribui elevilor din unitatea de învățământ preuniversitar, fără obligația unității de învățământ de a publica materialele. Este interzisă publicarea și distribuirea de materiale care aduc atingere securității naționale, ordinii publice, drepturilor și libertăților cetățenești, care constituie atacuri xenofobe, denigratoare sau discriminatorii.

Secțiunea a 4-a Drepturi sociale

Articolul 11

(1) Elevii beneficiază de următoarele drepturi sociale:

- a) dreptul de a beneficia de tarify redus cu 50% pentru transportul local în comun, de suprafață, naval și subteran, precum și pentru transportul intern auto, feroviar, naval și fluvial, pe tot parcursul anului calendaristic;
- b) dreptul de a beneficia de gratuitate pentru toate categoriile de transport menționate la lit. a), pentru elevii orfani, elevii cu cerințe educaționale speciale, precum și cei pentru care s-a stabilit o măsură de protecție specială, în condițiile legii, sau tutelă, în conformitate cu prevederile legale în vigoare;
- c) dreptul de a beneficia de decontarea cheltuielilor de transport, pe bază de abonament, în cazul în

care nu pot fi școlarizați în localitatea de domiciliu, în conformitate cu prevederile legale în vigoare;

d) dreptul de a beneficia de decontarea sumei ce reprezintă contravaloarea a 8 călătorii dus-întors pe semestru pentru elevii care locuiesc la internat sau la gazdă;

e) dreptul de a beneficia de burse sociale, de studiu și de merit, de performanță, precum și de ajutoare sociale și financiare în diverse forme, în conformitate cu prevederile legale în vigoare. Criteriile generale de acordare a burselor se aprobă prin ordin al Ministrului Educației Naționale și Cercetării Științifice;

f) dreptul de a beneficia de subvenția acordată, de către stat, pentru suportarea costurilor aferente frecventării liceului, pentru elevii provenind din grupurile socioeconomice dezavantajate ("bani de liceu"), respectiv pentru suportarea costurilor aferente frecventării învățământului profesional, pentru toți elevii din învățământul profesional ("bursa profesională");

g) dreptul ca elevii cu cerințe educaționale speciale, școlarizați în unitățile de învățământ special sau de masă, inclusiv cei școlarizați în alt județ decât cel de domiciliu, să beneficieze de asistență socială constând în alocație zilnică de hrană, a cazarmamentului, de rechizite școlare, de îmbrăcăminte și de încălțăminte, în quantum egal cu cel pentru copiii aflați în sistemul de protecție a copilului, precum și de

găzduire gratuită în internate sau în centrele de asistare pentru copiii cu cerințe educaționale speciale din cadrul direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului județene/a municipiului București;

h) dreptul de a beneficia de locuri în tabere și în școli de vară/iarnă, în condițiile stabilite de autoritățile competente;

i) dreptul antepreșcolarilor și preșcolarilor de a putea beneficia de măsuri de protecție socială (hrană, supraveghere și odihnă) pe durata parcurgerii programului educațional în cadrul unității de învățământ respective, în condițiile stabilite de legislația în vigoare;

j) dreptul elevilor de a putea beneficia de serviciile de cazare și masă ale internatelor și cantinelor școlare, în condițiile stabilite prin regulamentele de organizare și funcționare ale unităților respective;

k) dreptul la premii, burse, și alte asemenea stimulente materiale pentru elevii cu performanțe școlare înalte, precum și pentru elevii cu rezultate remarcabile în educația și formarea lor profesională sau în activități culturale și sportive, asigurate de către stat;

l) dreptul de a fi susținuți financiar pentru activitățile de performanță, de nivel național și internațional de către stat, persoane fizice și juridice, în condițiile legii;

m) dreptul la asistență medicală, psihologică și logopedică gratuită în cabinete medicale, psihologice și logopedice școlare ori în unități

medicale de stat. La începutul fiecărui an școlar, pe baza metodologiei aprobate prin ordin comun al ministrului educației naționale și cercetării științifice și al ministrului sănătății, se realizează examinarea stării de sănătate a elevilor;

n) dreptul la tarife reduse cu 75% pentru accesul la muzee, la concerte, la spectacole de teatru, de operă, de film și la alte manifestări culturale și sportive organizate de instituțiile publice, conform legii;

o) dreptul de acces gratuit pe teritoriul României pentru elevii de naționalitate română din străinătate, bursieri ai statului român, la toate manifestările prevăzute la lit. l), conform legii.

(2) În vederea stabilirii burselor școlare prevăzute la alin. (1) lit. e):

a) consiliile locale, respectiv consiliile județene stabilesc anual, prin hotărâre, cuantumul și numărul burselor care se acordă din sumele defalcate din unele venituri ale bugetului de stat, conform legii;

b) criteriile specifice de acordare a tuturor tipurilor de bursă se stabilesc anual de către consiliile de administrație ale unităților de învățământ, în funcție de fondurile repartizate și de rezultatele elevilor, conform legii;

c) elevii pot beneficia și de bursă pe baza unui contract încheiat cu operatori economici ori cu alte persoane juridice sau fizice, conform legii;

d) elevii pot beneficia de credite oferite de bănci pentru realizarea studiilor, în condițiile legii;

e) elevii și cursanții străini din învățământul preuniversitar, precum și elevii etnici români cu domiciliul în străinătate pot beneficia de burse, conform prevederilor legale aplicabile;

f) elevii pot beneficia de suport financiar și din sursele extrabugetare ale unităților de învățământ de stat, în condițiile legii.

(3) Autoritățile administrației publice locale din localitatea de domiciliu a elevilor din învățământul obligatoriu, școlarizați într-o altă localitate, cu sprijinul agenților economici sau al colectivităților locale, al societăților de binefacere, precum și al altor persoane juridice sau fizice pot asigura acestor elevi, în situații bine justificate, servicii de transport, de masă și de internat.

(4) În condițiile stabilite prin hotărâre a Guvernului, statul subvenționează costurile aferente frecventării liceului de către elevii provenind din grupurile socioeconomice dezavantajate, precum și costurile pentru cei care frecventează învățământul profesional.

Secțiunea a 5-a Alte drepturi

Articolul 12

Elevii beneficiază și de următoarele drepturi:

a) dreptul de a beneficia în mod gratuit de acte și de documente de studii, în condițiile legii. Unitățile de

învățământ vor emite documentele solicitate, conform legii;

b) dreptul de răspuns la solicitările pentru informații de interes public, în conformitate cu prevederile Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare;

c) dreptul de a le fi înregistrate toate cererile scrise și semnate, în condițiile legii;

d) dreptul de a beneficia de un "Ghid al elevului", elaborat de consiliul județean al elevilor, cu avizul Consiliului Național al Elevilor, conținând informații referitoare la: drepturile și obligațiile elevului, disciplinele din planul de învățământ, serviciile puse la dispoziție de unitatea de învățământ preuniversitar, procedurile de evaluare, baza materială a școlii, informații despre consiliul elevilor și alte structuri asociative, modalități de acces la burse și la alte mijloace de finanțare, mobilități, precum și alte facilități și subvenții acordate; inspectoratul școlar sau unitatea de învățământ poate susține financiar publicarea acestui ghid, în funcție de resursele disponibile;

e) dreptul de a avea profesori repartizați la clasă în mod nediscriminatoriu.

Secțiunea a 6-a Recompensarea elevilor

Articolul 13

(1) Elevii care obțin rezultate remarcabile în activitatea școlară și

extrașcolară pot primi următoarele recompense:

a) evidențiere în fața clasei și/sau în fața colegilor din școală sau în fața consiliului profesoral;

b) comunicare verbală sau scrisă adresată părinților, tutorelui sau susținătorului legal, cu mențiunea faptelor deosebite pentru care elevul este evidențiat;

c) burse de merit, de studiu și de performanță sau alte recompense materiale acordate de stat, de agenți economici sau de sponsori, conform prevederilor în vigoare;

d) premii, diplome, medalii;

e) recomandare pentru a beneficia, cu prioritate, de excursii sau tabere de profil din țară și din străinătate;

f) premiul de onoare al unității de învățământ preuniversitar.

(2) Performanța elevilor la concursuri, la olimpiadele pe discipline, la olimpiadele inter/transdisciplinare, la olimpiadele de creație tehnico-științifică și artistică și la olimpiadele sportive se recompensează financiar, în conformitate cu prevederile stabilite de Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice.

(3) La sfârșitul anului școlar, elevii pot fi premiați pentru activitatea desfășurată, cu diplome sau medalii, iar acordarea premiilor se face la nivelul unității de învățământ, la propunerea

învățătorului/institutorului/profesorului pentru învățământul primar, a profesorului diriginte, a consiliului clasei, a directorului școlii sau a consiliului școlar al elevilor.

(4) Diplomele sau medaliile se pot acorda:

a) pentru rezultate deosebite la învățătură, sau pe discipline/module de studiu, potrivit consiliului profesoral al unității; numărul diplomelor pe care un elev le poate primi nu este limitat;

b) pentru alte tipuri de performanțe: pentru purtare, pentru alte tipuri de activități sau preocupări care merită să fie apreciate.

(5) Elevii din învățământul gimnazial, liceal, profesional, postliceal pot obține premii dacă:

a) au obținut primele medii generale pe clasă și acestea nu au valori mai mici de 9.00; pentru următoarele medii se pot acorda mențiuni conform reglementărilor interne ale unității de învățământ;

b) s-au distins la una sau la mai multe discipline/module de studiu;

c) au obținut performanțe la concursuri, festivaluri, expoziții și la alte activități extrașcolare desfășurate la nivel local, județean/al municipiului București, național sau internațional;

d) s-au remarcat prin fapte de înaltă ținută morală și civică;

e) au înregistrat, la nivelul clasei, cea mai bună frecvență pe parcursul anului școlar.

(6) Pot fi acordate premii și pentru alte situații prevăzute de regulamentul de organizare și funcționare al unității de învățământ.

(7) Unitatea de învățământ preuniversitar poate stimula activitățile de performanță înaltă ale copiilor/elevilor la nivel local, național

și internațional, prin alocarea unor premii, burse, din partea asociației părinților, a agenților economici, a fundațiilor științifice și culturale, a comunității locale și altele asemenea.

Capitolul III Îndatoririle/obligațiile elevilor

Articolul 14

Elevii au următoarele îndatoriri:

a) de a frecventa toate cursurile, de a se pregăti la fiecare disciplină de studiu, de a dobândi competențele și de a-și însuși cunoștințele prevăzute de programele școlare;

b) de a respecta regulamentele și deciziile unității de învățământ preuniversitar;

c) de a avea un comportament civilizată și de a se prezenta la școală într-o ținută vestimentară decentă și adecvată și să poarte elemente de identificare în conformitate cu legislația în vigoare și cu regulamentele și deciziile unității de învățământ preuniversitar. Ținuta vestimentară sau lipsa elementelor de identificare nu poate reprezenta un motiv pentru refuzarea accesului în perimetrul școlii;

d) de a respecta drepturile de autor și de a recunoaște apartenența informațiilor prezentate în lucrările elaborate;

e) de a elabora și susține lucrări la nivel de disciplină/modul și lucrări de absolvire originale;

f) de a sesiza autoritățile competente orice ilegalități în desfășurarea procesului de

învățământ și a activităților conexe acestuia, în condițiile legii;

g) de a sesiza reprezentanții unității de învățământ cu privire la orice situație care ar pune în pericol siguranța elevilor și a cadrelor didactice;

h) de a utiliza în mod corespunzător, conform destinației stabilite, toate facilitățile școlare la care au acces;

i) de a respecta curățenia, liniștea și ordinea în perimetrul școlar;

j) de a păstra integritatea și buna funcționare a bazei materiale puse la dispoziția lor de către instituțiile de învățământ preuniversitar;

k) de a plăti contravaloarea eventualelor prejudicii aduse bazei materiale puse la dispoziția lor de către instituția de învățământ preuniversitar, în urma constatării culpei individuale;

l) de a avea asupra lor carnetul de elev, vizat la zi, și de a-l prezenta cadrelor didactice pentru trecerea notelor obținute în urma evaluărilor, precum și părinților, tutorilor sau susținătorilor legali pentru luare la cunoștință în legătură cu situația școlară;

m) de a utiliza manualele școlare primite gratuit și de a le restitui în stare bună, la sfârșitul anului școlar;

n) de a manifesta înțelegere, toleranță și respect față de întreaga comunitate școlară: elevii și personalul unității de învățământ;

o) de a cunoaște și respecta prevederile Statutului elevului și ale regulamentului de organizare și funcționare a unității de învățământ, în funcție de nivelul de înțelegere și

de particularitățile de vârstă și individuale ale acestora;

p) de a ocupa locurile stabilite în timpul deplasării în microbuzele școlare, de a avea un comportament și un limbaj civilizată, de a nu distruge bunurile din mijloacele de transport și de a respecta regulile de circulație;

q) de a cunoaște și de a respecta, în funcție de nivelul de înțelegere și de particularitățile de vârstă și individuale ale acestora, normele de securitate și sănătate în muncă, normele de prevenire și de stingere a incendiilor, normele de protecție civilă, precum și normele de protecție a mediului;

r) de a anunța, în caz de îmbolnăvire, profesorul diriginte, direct sau prin intermediul părinților, tutorilor sau susținătorilor legali, de a se prezenta la cabinetul medical și, în funcție de recomandările medicului, mai ales în cazul unei afecțiuni contagioase, să nu pună în pericol sănătatea colegilor și a personalului din unitate.

Capitolul IV Interdicții

Articolul 15

Elevilor le este interzis:

a) să distrugă, să modifice sau să completeze documentele școlare, precum cataloage, foi matricole, carnete de elev și orice alte documente din aceeași categorie sau să deterioreze bunurile din patrimoniul unității de învățământ;

b) să introducă și să difuzeze, în unitatea de învățământ preuniversitar, materiale care, prin conținutul lor, atentează la

independența, suveranitatea, unitatea și integritatea națională a țării, care cultivă violența, intoleranța sau care lezează imaginea publică a unei persoane;

c) să blocheze căile de acces în spațiile de învățământ;

d) să dețină sau să consume droguri, băuturi alcoolice sau alte substanțe interzise, țigări, substanțe etnobotanice și să participe la jocuri de noroc;

e) să introducă și/sau să facă uz în perimetrul unității de învățământ de orice tipuri de arme sau alte produse pirotehnice, precum muniție, petarde, pocnitori sau altele asemenea, sprayuri lacrimogene, paralizante sau altele asemenea care, prin acțiunea lor, pot afecta integritatea fizică și psihică a elevilor și a personalului unității de învățământ. Elevii nu pot fi deposedați de bunurile personale care nu atentează la siguranța personală sau a celorlalte persoane din unitatea de învățământ, în conformitate cu prevederile legale;

f) să difuzeze materiale electorale, de prozelitism religios, cu caracter obscen sau pornografic în incinta unităților de învățământ;

g) să utilizeze telefoanele mobile în timpul orelor de curs, al examenelor și al concursurilor; prin excepție de la această prevedere, este permisă utilizarea telefoanelor mobile în timpul orelor de curs, numai cu acordul cadrului didactic, în situația folosirii lor în procesul educativ sau în situații de urgență;

h) să lanseze anunțuri false către serviciile de urgență;

i) să aibă comportamente jignitoare, indecente, de intimidare, de discriminare și să manifeste violență în limbaj și în comportament față de colegi și față de personalul unității de învățământ;

j) să provoace, să instige și să participe la acte de violență în unitatea de învățământ și în afara ei;

k) să părăsească perimetrul unității de învățământ în timpul programului școlar, cu excepția elevilor majori și a situațiilor prevăzute de regulamentul de organizare și funcționare al unității de învățământ;

l) să utilizeze un limbaj trivial sau invective în perimetrul școlar;

m) să invite/să faciliteze intrarea în școală a persoanelor străine, fără acordul conducerii școlii și al diriginților.

Capitolul V Sancționarea elevilor

Secțiunea 1 Sancționarea elevilor

Articolul 16

(1) Elevii din sistemul de învățământ de stat, particular și confesional autorizat/acreditat, care săvârșesc fapte prin care se încalcă dispozițiile legale în vigoare, inclusiv regulamentele școlare, vor fi sancționați în funcție de gravitatea acestora conform prevederilor prezentului statut.

(2) Pentru a putea fi sancționați, faptele trebuie să se petreacă în perimetrul unității de învățământ sau în cadrul activităților extrașcolare.

Pentru faptele petrecute în afara perimetrului unității de învățământ sau în afara activităților extrașcolare organizate de unitatea de învățământ, elevii răspund conform legislației în vigoare.

(3) Elevii au dreptul la apărare, conform legii.

(4) Sancțiunile ce pot fi aplicate elevilor sunt:

a) observație individuală;

b) mustrare scrisă;

c) retragerea temporară sau definitivă a bursei de merit, a bursei sociale, " Bani de liceu", a bursei profesionale;

d) mutarea disciplinară la o clasă paralelă din aceeași unitate de învățământ;

e) preavizul de exmatriculare, în cazul elevilor din învățământul postliceal;

[modificat prin Ordinul nr. 3.797 din 8 martie 2023, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 234 din 22 martie 2023]

f) exmatriculare, în cazul elevilor din învățământul postliceal.

[modificat prin Ordinul nr. 3.797 din 8 martie 2023, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 234 din 22 martie 2023]

(5) Toate sancțiunile aplicate se comunică individual, în scris, atât elevilor, cât și părinților, tutorilor sau susținătorilor legali. Sancțiunea se aplică din momentul comunicării acesteia sau ulterior, după caz.

(6) Sancționarea elevilor sub forma mustrării în fața colectivului clasei sau al școlii este interzisă în orice context.

(7) Violența fizică sub orice formă se sancționează conform dispozițiilor legale în vigoare.

(8) Sancțiunile prevăzute la alin. (4) lit. d)-f) nu se pot aplica în învățământul primar.

(9) Sancțiunile prevăzute la alin. (4) lit. e) și f) nu se pot aplica în învățământul obligatoriu.

[modificat prin Ordinul nr. 3.797 din 8 martie 2023, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 234 din 22 martie 2023]

Secțiunea a 2-a Sancțiuni

Articolul 17

(1) Elevii nu pot fi supuși unor sancțiuni colective.

(2) Observația individuală constă în atenționarea elevului cu privire la încălcarea regulamentelor în vigoare ori a normelor de comportament acceptate. Aceasta trebuie însoțită de consilierea elevului, care să urmărească remedierea comportamentului. Sancțiunea se aplică de către profesorul diriginte, învățătorul/institutorul/profesorul pentru învățământul primar sau de către directorul unității de învățământ.

Articolul 18

(1) Mustrarea scrisă constă în atenționarea elevului, în scris, de către profesorul pentru învățământul primar sau profesorul diriginte, cu menționarea faptelor care au determinat sancțiunea.

(2) Sancțiunea este propusă consiliului clasei de către cadrul

didactic la ora căruia s-au petrecut faptele susceptibile de sancțiune, spre validare. Sancțiunea se consemnează în registrul de procese-verbale al consiliului clasei și într-un raport care va fi prezentat consiliului profesoral de către învățătorul/institutorul/profesorul pentru învățământul primar sau profesorul diriginte, la sfârșitul semestrului.

(3) Documentul conținând mustrea scrisă va fi înmănat elevului sau părintelui/tutorei/susținătorului legal, pentru elevii minori, personal sau, în situația în care acest lucru nu este posibil, prin poștă, cu confirmare de primire.

(4) Sancțiunea se înregistrează în catalogul clasei, precizându-se numărul documentului.

(5) Sancțiunea poate fi însoțită de scăderea notei la purtare, respectiv de diminuarea calificativului, în învățământul primar.

Articolul 19

(1) Retragerea temporară sau definitivă a bursei se aplică de către director, la propunerea consiliului clasei, aprobată prin hotărârea consiliului profesoral.

(2) Sancțiunea este însoțită de scăderea notei la purtare, respectiv de diminuarea calificativului, în învățământul primar, aprobată de consiliul profesoral al unității de învățământ.

Articolul 20

(1) Mutarea disciplinară la o clasă paralelă, în aceeași unitate de

învățământ, se consemnează într-un document care se înmânează de către învățător/institutor/ profesorul pentru învățământul primar/profesorul diriginte/ director, sub semnătură, părintelui, tutorei sau susținătorului legal al elevului minor și elevului, dacă acesta a împlinit 18 ani.

(2) Sancțiunea se consemnează în catalogul clasei și în registrul matricol.

(3) Sancțiunea, însoțită de scăderea notei la purtare, se validează în consiliul profesoral, la propunerea consiliului clasei.

Articolul 21

(1) Preavizul de exmatriculare se întocmește de către profesorul diriginte, pentru elevii care absentează nejustificat 20 de ore la diferite discipline de studiu sau 15% din totalul orelor de la o singură disciplină/modul, cumulate pe un an școlar, se semnează de către acesta și de director. Acesta se înmânează elevului și, sub semnătură, părintelui, tutorei sau susținătorului legal.

(2) Sancțiunea se consemnează în registrul de evidență a elevilor și în catalogul clasei și se menționează în raportul consiliului clasei la sfârșit de semestru sau de an școlar.

(3) Sancțiunea, însoțită de scăderea notei la purtare, se validează în consiliul profesoral, la propunerea consiliului clasei.

Articolul 22

(1) Exmatricularea constă în eliminarea elevului din unitatea de

învățământ preuniversitar în care acesta a fost înscris, până la sfârșitul anului școlar.

(2) Exmatricularea poate fi:

a) exmatriculare cu drept de reînscris, în anul școlar următor, în aceeași unitate de învățământ și în același an de studiu;

b) exmatriculare fără drept de reînscris în aceeași unitate de învățământ;

c) exmatriculare din toate unitățile de învățământ, fără drept de reînscris, pentru o perioadă de timp.

(3) Elevii exmatriculați din unitățile de învățământ postliceal din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională, pentru motive imputabile, se pot transfera, în anul școlar următor, într-o altă unitate de învățământ, cu respectarea prevederilor prezentului act normativ, a regulamentului de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar și a regulamentelor specifice.

[modificat prin Ordinul nr. 3.797 din 8 martie 2023, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 234 din 22 martie 2023]

Articolul 23

(1) Exmatricularea cu drept de reînscris în anul școlar următor în aceeași unitate de învățământ și în același an de studiu se aplică elevilor din învățământul postliceal pentru abateri grave, prevăzute de prezentul act normativ sau de regulamentul de organizare și funcționare al unității de învățământ

sau apreciate, ca atare, de către consiliul profesoral al unității de învățământ.

[modificat prin Ordinul nr. 3.797 din 8 martie 2023, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 234 din 22 martie 2023]

(2) Sancțiunea se aplică și pentru un număr de cel puțin 40 de absențe nejustificate din totalul orelor de studiu sau cel puțin 30% din totalul orelor la o singură disciplină de studiu/modul, cumulate pe un an școlar.

(3) Dacă abaterea constă în absențe nemotivate, sancțiunea exmatriculării se poate aplica numai dacă, anterior, a fost aplicată sancțiunea preavizului de exmatriculare.

(4) Sancțiunea se consemnează în registrul de procese-verbale al consiliului profesoral, în catalogul clasei, în registrul de evidență a elevilor și în registrul matricol.

(5) Sancțiunea se comunică de către directorul unității de învățământ, în scris, elevului și, sub semnătură, părintelui, tutorelui sau susținătorului legal.

(6) Sancțiunea, însoțită de scăderea notei la purtare, se validează în consiliul profesoral, la propunerea consiliului clasei.

Articolul 24

(1) Exmatricularea fără drept de reînscris în aceeași unitate de învățământ se aplică elevilor din învățământul postliceal pentru abateri deosebit de grave, apreciate,

ca atare, de către consiliul profesoral.

[modificat prin Ordinul nr. 3.797 din 8 martie 2023, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 234 din 22 martie 2023]

(2) Sancțiunea, însoțită de scăderea notei la purtare, se validează în consiliul profesoral, la propunerea consiliului clasei.

(3) Sancțiunea se consemnează în registrul de procese-verbale al consiliului profesoral, în catalogul clasei, în registrul de evidență a elevilor și în registrul matricol.

(4) Sancțiunea se comunică de către directorul unității de învățământ, în scris, elevului și, sub semnătură, părintelui, tutorelui sau susținătorului legal.

Articolul 25

(1) Exmatricularea din toate unitățile de învățământ postliceal, fără drept de reînscrisere pentru o perioadă de 3-5 ani, se aplică elevilor din învățământul postliceal pentru abateri deosebit de grave, apreciate, ca atare, de către consiliul profesoral.

(2) Sancțiunea se aplică prin ordin al ministrului educației, prin care se stabilește și durata pentru care se aplică această sancțiune. În acest sens, directorul unității de învățământ transmite Ministerului Educației propunerea motivată a consiliului profesoral privind aplicarea acestei sancțiuni, împreună cu documente sau orice alte probe din care să rezulte abaterile deosebit

de grave săvârșite de elevul propus spre sancționare.

(3) Sancțiunea se comunică elevului, în scris, de către Ministerul Educației.

(4) Sancțiunea se consemnează în catalogul clasei și în registrul matricol.

[modificat prin Ordinul nr. 3.797 din 8 martie 2023, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 234 din 22 martie 2023]

Secțiunea a 3-a Anularea sancțiunii

Articolul 26

(1) După cel puțin opt săptămâni sau la încheierea anului școlar, consiliul se reîntrunește. Dacă elevul căruia i s-a aplicat o sancțiune menționată la art. 16 alin. (4) lit. a)-e) dă dovadă de un comportament fără abateri pe o perioadă de cel puțin 8 săptămâni de școală, până la încheierea anului școlar, decizia privind scăderea notei la purtare, asociată sancțiunii, poate fi anulată.

[modificat prin Ordinul nr. 3.797 din 8 martie 2023, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 234 din 22 martie 2023]

(2) Anularea, în condițiile stabilite la alin. (1), a scăderii notei la purtare se aprobă de către entitatea care a aplicat sancțiunea.

Secțiunea a 4-a Sancțiuni privind nefrecventarea orelor de curs

Articolul 27

(1) Pentru toți elevii din învățământul primar, la fiecare 20 de absențe

nejustificate pe an școlar din totalul orelor de studiu sau la 10% absențe nejustificate din numărul de ore pe an școlar la o disciplină de studiu, va fi scăzut calificativul la purtare, gradual, de la Foarte bine la Bine, Suficient, Insuficient.

[modificat prin Ordinul nr. 3.797 din 8 martie 2023, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 234 din 22 martie 2023]

(1¹) Pentru toți elevii din învățământul gimnazial și liceal, la fiecare 20 de absențe nejustificate pe an școlar din totalul orelor de studiu sau la 10% absențe nejustificate din numărul de ore pe an școlar la o disciplină de studiu/modul de specialitate, va fi scăzută nota la purtare cu câte un punct.

[modificat prin Ordinul nr. 3.797 din 8 martie 2023, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 234 din 22 martie 2023]

(2) Elevii care au media la purtare mai mică decât 9 în anul școlar anterior nu pot fi admiși în unitățile de învățământ cu profil militar, confesional și pedagogic.

Secțiunea a 5-a Pagube patrimoniale

Articolul 28

(1) Elevii care se fac responsabili de deteriorarea sau sustragerea bunurilor unității de învățământ sunt obligați să acopere, în conformitate cu prevederile art. 1357-1374 din Codul civil, toate cheltuielile ocazionate de lucrările necesare

reparațiilor sau, după caz, să restituie bunurile ori să suporte toate cheltuielile pentru înlocuirea bunurilor deteriorate sau sustrate.

(2) În cazul distrugerii sau deteriorării manualelor școlare primite gratuit, elevii vinovați înlocuiesc manualul deteriorat cu un exemplar nou, corespunzător disciplinei, anului de studiu și tipului de manual deteriorat. În caz contrar, elevii vor achita contravaloarea manualelor respective. Elevii nu pot fi sancționați cu scăderea notei la purtare pentru distrugerea sau deteriorarea manualelor școlare.

Secțiunea a 6-a Contestarea

Articolul 29

(1) Contestarea sancțiunilor ce pot fi aplicate elevilor, prevăzute la art. 16, se adresează, de către elev sau, după caz, de către părintele/tutorele/susținătorul legal al elevului, consiliului de administrație al unității de învățământ preuniversitar, în termen de 5 zile lucrătoare de la aplicarea sancțiunii.

(2) Contestația se soluționează în termen de 30 de zile de la depunerea acesteia la secretariatul unității de învățământ. Hotărârea consiliului de administrație nu este definitivă și poate fi atacată ulterior la instanța de contencios administrativ din circumscripția unității de învățământ, conform legii.

(3) Exmatricularea din toate unitățile de învățământ poate fi contestată, în scris, la Ministerul Educației

Naționale și Cercetării Științifice în termen de 5 zile lucrătoare de la comunicarea sancțiunii.

Capitolul VI Reprezentarea elevilor

Secțiunea 1 Moduri de asociere în vederea reprezentării

Articolul 30

În vederea reprezentării drepturilor și intereselor elevilor, aceștia se pot asocia în:

- a) consiliul elevilor;
- b) asociațiile reprezentative ale elevilor.

Secțiunea a 2-a Moduri de reprezentare

Articolul 31

Interesele și drepturile elevilor sunt reprezentate și apărate prin:

- a) participarea reprezentanților elevilor în organismele - foruri, consilii, comisii și alte organisme și structuri asociative - care au impact asupra sistemului educațional;
- b) participarea reprezentanților elevilor aleși în organismele administrative și forurile decizionale sau consultative din cadrul unității de învățământ liceal și profesional;
- c) participarea reprezentantului elevilor în consiliul de administrație al unității de învățământ, conform legii;
- d) depunerea de memorandumuri, petiții, plângeri, solicitări sau altele asemenea, după caz;

e) transmiterea de comunicate de presă, luări publice de poziție și alte forme de comunicare publică;

f) alte modalități de exprimare a doleanțelor, drepturilor și poziției reprezentanților elevilor, inclusiv organizarea de acțiuni de protest, cu respectarea normelor legale în vigoare.

Secțiunea a 3-a Elevii reprezentanți

Articolul 32

Se consideră reprezentanți ai elevilor următorii:

- a) președintele și vicepreședinții consiliului școlar al elevilor;
- b) reprezentanții elevilor în birourile executive ale consiliului județean al elevilor/Consiliul Național al Elevilor și în structurile de conducere ale asociațiilor reprezentative ale elevilor legal constituite, ce au prevăzut în statut scopul reprezentării elevilor;
- c) reprezentantul elevilor în consiliul de administrație;
- d) reprezentanții elevilor în comisiile unității de învățământ, inspectoratelor școlare, autorităților locale sau centrale.

Secțiunea a 4-a Alegerea sau desemnarea reprezentanților

Articolul 33

(1) Reprezentanții elevilor din organismele administrative sau din forurile decizionale ori consultative ale unității de învățământ liceal sau profesional sunt aleși, la începutul fiecărui an școlar, de către elevii

unității de învățământ liceal, profesional sau postliceal.

(2) Fiecare elev are dreptul de a alege și de a fi ales ca reprezentant al elevilor din unitatea de învățământ preuniversitar. Este interzisă limitarea sau restrângerea dreptului de a alege sau de a fi ales, indiferent de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, statut socioeconomic, convingeri sociale sau politice, sex, orientare sexuală, vârstă, dizabilitate, boală, apartenență la un grup defavorizat, medie generală, medie la purtare, situație școlară, precum și orice alt criteriu discriminatoriu.

(3) Cadrelor didactice sau personalului administrativ din unitatea de învățământ preuniversitar le este interzis să influențeze procedurile de alegere a elevilor reprezentanți, indiferent de nivelul de reprezentare. Influențarea alegerilor se sancționează conform prevederilor art. 280 din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare.

(4) Modul concret de desfășurare a alegerilor pentru elevii reprezentanți se stabilește de aceștia printr-un regulament adoptat de către Consiliul Național al Elevilor.

Secțiunea a 5-a Relația dintre elevii reprezentanți și structurile asociative reprezentative

Articolul 34

(1) Asociațiile reprezentative ale elevilor constituite la nivel de unitate de învățământ, fie direct, fie prin

sucursale sau filiale, au dreptul să monitorizeze procesul electoral de desemnare a reprezentanților elevilor.

(2) Elevii reprezentanți au dreptul să constituie sau să facă parte din asociații reprezentative.

Secțiunea a 6-a Drepturile elevilor reprezentanți

Articolul 35

Elevii reprezentanți au următoarele drepturi:

a) de a avea acces la activitățile desfășurate de către organismele în cadrul cărora este reprezentant și la informațiile ce vizează activitatea acestora, în condițiile legii;

b) de a folosi baza materială a unității de învățământ, în conformitate cu îndatoririle ce le revin în calitate de reprezentant;

c) de a li se reprograma evaluările periodice, dacă acestea s-au suprapus peste activitățile aferente calității de elev reprezentant;

d) de a li se motiva absențele în baza unor documente justificative, care atestă prezența elevului reprezentant la activitățile derulate prin prisma calității și care sunt semnate de președintele/directorul comisiei/structurii la care elevul reprezentant a participat.

Secțiunea a 7-a Îndatoririle elevilor reprezentanți

Articolul 36

Elevii reprezentanți au următoarele îndatoriri:

- a) de a respecta prevederile cuprinse în prezentul statut;
- b) de a reprezenta interesele elevilor, fără a fi influențați de factori politici;
- c) de a reprezenta interesele tuturor elevilor, indiferent de naționalitate, sex, religie, convingeri politice, orientare sexuală și alte criterii discriminatorii;
- d) de a informa elevii cu privire la activitățile întreprinse și deciziile luate și de a asigura diseminarea informațiilor în timp util;
- e) de a participa la activitățile care decurg din poziția pe care o dețin, conform prevederilor legale;
- f) de a răspunde oricărui elev pe care îl reprezintă atunci când îi este semnalată o problemă care ține de atribuțiile ce îi revin din calitatea de elev reprezentat;
- g) de a păstra periodic dialogul cu elevii pe care îi reprezintă prin publicarea datelor de contact pe site-ul unității de învățământ sau pe diverse panouri de afișaj din unitatea de învățământ;
- h) de a fi informați periodic referitor la subiectele relevante care sunt în dezbatere, la publicarea deciziilor care privesc elevii, precum și la alte informații de interes.

Capitolul VII Asocierea elevilor

Secțiunea 1 Drepturi ale formelor de asociere ale elevilor

Articolul 37

Consiliul Național al Elevilor și asociațiile reprezentative ale elevilor au următoarele drepturi:

- a) dreptul de a fi consultate pentru toate deciziile majore ce privesc dezvoltarea învățământului preuniversitar și a procesului educațional, după caz și după nivelul de reprezentativitate;
- b) dreptul de a folosi spațiul unității de învățământ pentru desfășurarea obiectivelor asumate și pentru a derula activitățile interne, cu acordul consiliului de administrație al unității de învățământ, în condițiile legii.

Secțiunea a 2-a Asociațiile reprezentative ale elevilor

Articolul 38

(1) Sunt considerate asociații reprezentative ale elevilor organizațiile neguvernamentale, înființate în baza prevederilor legale în vigoare, care îndeplinesc cumulativ următoarele cerințe:

- a) au statut propriu, în care au declarat ca scop reprezentarea intereselor și drepturilor elevilor;
- b) nu fac propagandă politică partizană sau religioasă;
- c) au cel puțin 75% din membri elevi în sistemul de învățământ preuniversitar românesc.

(2) Asociațiile reprezentative își pot desfășura activitatea la nivel național, județean, local sau școlar.

(3) Filialele sau sucursalele asociațiilor reprezentative au același statut reprezentativ, în raport cu scopul înființării acestora.

Capitolul VIII Consiliul școlar al elevilor

Secțiunea 1 Reprezentarea elevilor în consiliul școlar al elevilor

Articolul 39

(1) Fiecare clasă își va alege reprezentantul în consiliul elevilor, o dată pe an, la începutul anului școlar. Votul este secret, iar elevii vor fi singurii responsabili de alegerea reprezentantului lor. Profesorii nu au drept de vot și nici nu le este permisă influențarea deciziei elevilor.

[modificat prin Ordinul nr. 3.797 din 8 martie 2023, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 234 din 22 martie 2023]

(2) În fiecare unitate de învățământ de stat, particular și confesional se constituie consiliul școlar al elevilor, format din reprezentanții elevilor din fiecare clasă.

Secțiunea a 2-a Modul de organizare

Articolul 40

(1) Consiliul școlar al elevilor este structură consultativă și reprezintă interesele elevilor din învățământul preuniversitar, la nivelul unității de învățământ.

(2) Prin consiliul școlar al elevilor, elevii își exprimă opinia în legătură cu problemele care îi afectează în mod direct.

(3) Consiliul școlar al elevilor funcționează în baza unui regulament propriu, adaptat la specificul și nevoile școlii, elaborat pe

baza unui regulament-cadru stabilit de Consiliul Național al Elevilor.

(4) Consiliul profesoral al unității de învățământ desemnează un cadru didactic care va asigura o comunicare eficientă între corpul profesoral și consiliul elevilor. Acesta nu se va implica în luarea deciziilor consiliului școlar al elevilor.

(5) Conducerea unității de învățământ sprijină activitatea consiliului școlar al elevilor, prin punerea la dispoziție a logisticii necesare desfășurării activității acestuia și a unui spațiu pentru întrunirea biroului executiv și a adunării generale a respectivului consiliu școlar al elevilor. Fondurile aferente desfășurării activităților specifice se asigură din finanțarea suplimentară, fără a afecta derularea activităților educaționale.

Secțiunea a 3-a Atribuțiile consiliului școlar al elevilor

Articolul 41

Consiliul elevilor are următoarele atribuții:

- a) reprezintă interesele elevilor și transmite consiliului de administrație, directorului/directorului adjunct și consiliului profesoral punctul de vedere al elevilor referitor la problemele de interes pentru aceștia;
- b) apără drepturile elevilor la nivelul unității de învățământ și sesizează încălcarea lor;
- c) se autosesizează cu privire la problemele cu care se confruntă

elevii, informând conducerea unității de învățământ despre acestea și propunând soluții;

d) sprijină comunicarea între elevi și cadrele didactice;

e) dezbate propunerile elevilor din școală și elaborează proiecte;

f) poate iniția activități extrașcolare, evenimente culturale, concursuri, excursii etc.;

g) poate organiza acțiuni de strângere de fonduri pentru copiii cu nevoi speciale/ provenind din medii dezavantajate, pe probleme de mediu și altele asemenea;

h) poate sprijini proiectele și programele educative în care este implicată unitatea de învățământ preuniversitar;

i) propune modalități pentru a motiva elevii să se implice în activități extrașcolare;

j) dezbate proiectul Regulamentului de organizare și funcționare a unității de învățământ;

k) organizează alegeri pentru funcțiile de președinte, vicepreședinte, secretar, la termen sau în cazul în care posturile sunt vacante;

l) desemnează un membru observator pentru consiliul de administrație, conform legii;

m) organizează alegerile pentru elevul reprezentant cu drept de vot în consiliul de administrație;

n) delegă reprezentanți, prin decizia președintelui consiliului școlar al elevilor, în comisia de evaluare și asigurare a calității, comisia de prevenire și combatere a violenței și orice altă comisie din care

reprezentanții elevilor fac parte, conform legii;

o) Consiliul școlar al elevilor va completa o secțiune din raportul activităților educative extrașcolare la nivelul unității de învățământ, în care va preciza opinia elevilor față de activitățile educative extrașcolare realizate.

Secțiunea a 4-a Adunarea generală a consiliului școlar al elevilor

Articolul 42

(1) Forul decizional al consiliului școlar al elevilor din unitatea de învățământ preuniversitar este adunarea generală.

(2) Adunarea generală a consiliului școlar al elevilor din unitatea de învățământ preuniversitar este formată din reprezentanții claselor și se întrunește cel puțin o dată pe lună.

(3) Consiliul elevilor din unitatea de învățământ preuniversitar are următoarea structură:

a) președinte;

b) vicepreședinte/vicepreședinți, în funcție de numărul de elevi din școală;

c) secretar;

d) membri: reprezentanții claselor.

(4) Președintele, vicepreședintele/vicepreședinții și secretarul formează biroul executiv.

Secțiunea a 5-a Președintele consiliului școlar al elevilor

Articolul 43

(1) Elevii din unitatea de învățământ preuniversitar aleg prin vot universal, secret și liber exprimat biroul executiv al consiliului școlar al elevilor.

(2) Pentru unitățile de învățământ care au doar clase din învățământul primar și gimnazial, biroul executiv este ales dintre elevii claselor a VII-a-a VIII-a.

(3) Președintele consiliului școlar al elevilor participă, cu statut de observator, la ședințele consiliului de administrație al unității de învățământ, la care se discută aspecte privind elevii, la invitația scrisă a directorului unității de învățământ. În funcție de tematica anunțată, președintele consiliului școlar al elevilor poate desemna alt reprezentant al elevilor ca participant la anumite ședințe ale consiliului de administrație.

(4) Președintele consiliului școlar al elevilor, elev din învățământul profesional, liceal sau postliceal, activează în comisia de evaluare și asigurare a calității.

(5) Președintele consiliului școlar al elevilor din unitatea de învățământ preuniversitar are următoarele atribuții:

a) colaborează cu responsabilii departamentelor consiliului școlar al elevilor;

b) conduce întrunirile consiliului școlar al elevilor din unitatea de învățământ;

c) este purtătorul de cuvânt al consiliului școlar al elevilor din unitatea de învățământ preuniversitar;

d) asigură desfășurarea discuțiilor într-un spirit de corectitudine, precum și respectarea ordinii și a libertății de exprimare;

e) propune excluderea unui membru, în cadrul biroului executiv și a adunării generale, dacă acesta nu își respectă atribuțiile sau nu respectă regulamentul de funcționare al consiliului.

(6) Mandatul președintelui consiliului școlar al elevilor este de 2 ani. După un an de mandat, președintele își prezintă raportul de activitate în cadrul adunării generale. Dacă raportul de activitate este respins cu votul majorității absolute, președintele este demis din funcție.

Secțiunea a 6-a Vicepreședintele consiliului școlar al elevilor

Articolul 44

(1) Vicepreședintele consiliului școlar al elevilor din unitatea de învățământ preuniversitar are următoarele atribuții:

a) monitorizează activitatea departamentelor;

b) preia atribuțiile și responsabilitățile președintelui în absența acestuia, prin delegație;

c) elaborează programul de activități al consiliului.

(2) Mandatul vicepreședintelui consiliului școlar al elevilor este de 2 ani. După un an de mandat, vicepreședintele își prezintă raportul

de activitate în cadrul adunării generale. Dacă raportul de activitate este respins cu votul majorității absolute, vicepreședintele este demis din funcție.

(3) În unitățile de învățământ, cu predare în limba română, în care există și clase/secții cu predare în limbile minorităților naționale sau în unitățile de învățământ în limbile minorităților naționale, în care funcționează și clase/secții cu predare în limba română, în consiliul școlar al elevilor este cooptat, în funcția de vicepreședinte, un reprezentant al claselor cu predare în limbile minorităților naționale, respectiv ale claselor cu predare în limba română, după caz.

Secțiunea a 7-a Secretarul consiliului școlar al elevilor

Articolul 45

(1) Secretarul consiliului școlar al elevilor din unitatea de învățământ preuniversitar are următoarele atribuții:

a) întocmește procesul-verbal al întrunirilor consiliului școlar al elevilor din unitatea de învățământ preuniversitar;

b) notează toate propunerile avansate de consiliul școlar al elevilor.

(2) Mandatul secretarului Consiliului elevilor este de 2 ani. După un an de mandat, secretarul își prezintă raportul de activitate în cadrul Adunării Generale. Dacă raportul de activitate este respins cu votul

majorității absolute, secretarul este demis din funcție.

Secțiunea a 8-a Întrunirile consiliului școlar al elevilor

Articolul 46

Întrunirile consiliului școlar al elevilor din unitatea de învățământ preuniversitar se vor desfășura de câte ori este cazul, fiind prezidate de președinte.

Secțiunea a 9-a Membrii consiliului școlar al elevilor

Articolul 47

(1) Consiliul școlar al elevilor din unitatea de învățământ preuniversitar are în componență departamentele prevăzute în propriul regulament.

(2) Membrii trebuie să respecte regulile adoptate de către consiliul școlar al elevilor și să asigure aplicarea hotărârilor luate în rândul elevilor. Prezența membrilor la activitățile consiliului școlar al elevilor din unitatea de învățământ preuniversitar este obligatorie. Membrii consiliului școlar al elevilor din unitatea de învățământ preuniversitar care înregistrează 3 absențe nemotivate consecutive vor fi înlocuiți din aceste funcții.

(3) Membrii consiliului școlar al elevilor din unitatea de învățământ preuniversitar au datoria de a prezenta consiliului de administrație, respectiv consiliului profesoral, problemele specifice procesului

instructiv-educativ cu care se confruntă colectivele de elevi.

(4) Tematica discuțiilor va avea ca obiectiv eficientizarea derulării procesului instructiv-educativ, îmbunătățirea condițiilor de studiu ale elevilor și organizarea unor activități cu caracter extrașcolar de larg interes pentru elevi, activități care sunt, ca desfășurare, de competența unității de învățământ.

(5) Fiecare membru al consiliului școlar al elevilor are dreptul de a vota sau de a se abține de la vot. Votul poate fi secret sau deschis.

Capitolul IX Dispoziții finale

Secțiunea 1 Aplicarea statutului elevului

Articolul 48

Unitățile de învățământ asigură respectarea prevederilor prezentului statut prin intermediul tuturor organismelor interne ale cadrelor didactice și elevilor.

Secțiunea a 2-a Monitorizarea respectării statutului

Articolul 49

Consiliul județean al elevilor și asociațiile reprezentative elaborează un raport anual privind respectarea prevederilor prezentului statut în fiecare unitate de învățământ preuniversitar din respectivul județ sau din municipiul București. Raportul are în vedere un an școlar și se face public la finalizarea acestuia sau la începutul anului școlar

următor. Comunicarea publică are în vedere website-urile unităților de învățământ, ale inspectoratelor școlare, website-urile consiliului elevilor și pe cele ale asociațiilor reprezentative ale elevilor. În cazul constatării unor deficiențe, unitățile de învățământ au obligația de a le remedia și de a comunica public modalitățile de soluționare a acestora.

Secțiunea a 3-a Modificarea

Articolul 50

Statutul elevului poate fi modificat prin ordin al ministrului, la propunerea Consiliului Național al Elevilor, a asociațiilor reprezentative ale elevilor legal constituite, a federației naționale a părinților, a federațiilor sindicale.

Secțiunea a 4-a Relația cu alte acte normative inferioare sau egale

Articolul 51

Orice reglementare în domeniu legal prevăzută într-un act normativ inferior sau egal, aflată în contradicție cu prezentul statut, este abrogată de drept.

Quartet
Institute